

No 131

Q. II. 30

Rud

Cyru

Gym

quod

Le

v. e

Rudimenta Historica

in

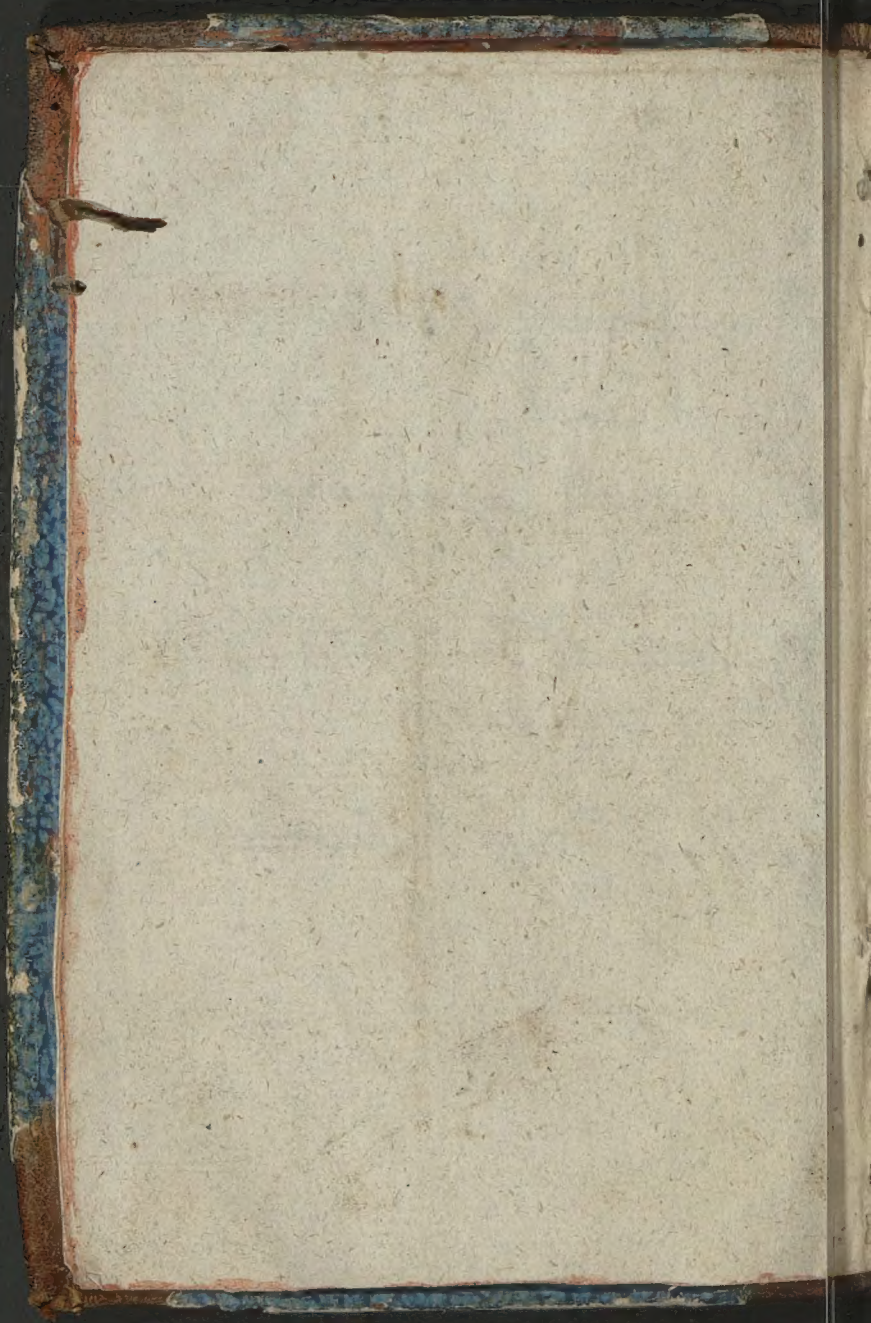
Opusculis quinque
pro

Gymnasiis Societatis Jesu
composita

quodam ^a jure S. Sacerdote

Leopoli 1745.

V. E. M. Argent.

RUDIMENTA

HISTORICA

SIVE

Brevis, facilisque

METHODUS

Juventutem Orthodoxam

Notitiâ Historicâ

imbuendi,

Pro Gymnasiis Societatis JESU.,

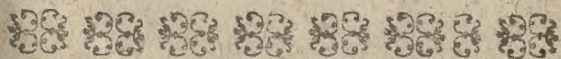
Authore

Ejusdem Societatis Sacerdote.

OPUSCULUM TERTIUM,

CONTINUATIO

Monarchiæ Romanæ.

LEOPOLI

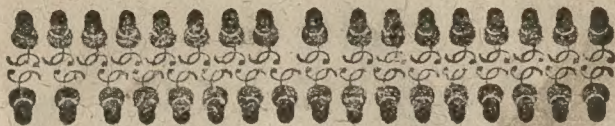
Typis Collegii Societatis JESU,

Anno Dni 1745.

SSS

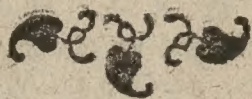
H

ena
cat
fia
ido
mi
ri
am
tion
vel
xat
n

P R Æ F A T I O.

HOC quoque Opusculum, perinde ac priora duo, non nisi orthodoxe Juventutis, quam in Gymnâsîis nostris instituendam suscepimus, commodo atque utilitati dicatum est, quo Romanorum Imperatores Christianos summatim percensemus, quosdam etiam idoneorum Scriptorum exemplo omnino prætermittimus. Quæ verò Historici, à Fide, ac veritate Catholica alieni adversus Christi Ecclesiam, Romanosque Pontifices suis passim narrationibus falso & contumeliosè solent inspergere, vel consultò dissimulavimus, vel strictim duntaxat attigimus, pleniorè rerum hujusmodi controversarum pertractatione ac refutatione Academiis relicta.

PARTITIO HUIUS OPUSCULI.

PARS I.

Romanorum Imperatores Christiani à Constantino M. usque ad collapsum aliquamdiu Occidentis Imperium.

CAPUT I.

Imperatores Seculi IV.

Constantinus M.
Constantinus II. Constans & Constantius,
Julianus Apostata.
Jovianus, sive Jovinianus.
Valentinianus I. & Valens.
Gratianus, & Valentinianus II.
Theodosius Magnus.
Arcadius & Honorius.

CAPUT II.

Imperatores Seculi V.

Theodosius II. Junior.
Valentinianus III.

PARS II.

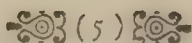
Romanorum Imperatores Græci in Oriente usque ad Carolum M.

CAPUT I.

Reliqui Imperatores Seculi V.

Martianus

Leo I.

Leo I.
Leo II.
Zeno.
Anastasius.

C A P U T II.
Imperatores Seculi VI.

Justinus I.
Justinianus I.
Justinus II.
Tiberius Constantinus III.
Mauritius.

C A P U T III.
Imperatores Seculi VII.

Phocas.
Heraclius.
Constantinus IV.
Constans II.
Constantinus V. Pogonatus.
Justinianus II. Rhinothmetus.
Leontius.
Tiberius Abfimanus.

C A P U T IV. *Imperatores Seculi. VIII.*

Justinianus II. secundò.
Philippicus.
Anastasius II.
Theodosius III.
Leo III. Isauricus Iconoclasta.
Constantinus VI. Copronymus.
Leo IV.
Constantinus VII. & Irene.
Irene Sola.

A 3

PARS

❧ [6] ❧
P A R S III.

Romanorum Imperatores Germani post instauratum Occidentis Imperium à Carolo M. ad Rudolphum Habsburgicum.

C A P U T I.

Imperatores, Seculi IX.

Carolus M.	Ludovicus III. Balbus.
Ludovicus Pius	Carolus III. Crassus.
Lotharius.	Arnulphus.
Ludovicus II.	Ludovicus IV.
Carolus II. Calvus.	

C A P U T II.

Imperatores Seculi X.

Conradus I.	Otho II.
Henricus I. Auceps.	Otho III.
Otho I. Magnus.	

C A P U T III.

Imperatores Seculi XI.

Henricus II. Sanctus.	Henricus III. Niger.
Conradus II. Salicus.	Henricus IV.

C A P U T IV.

Imperatores Seculi XII.

Henricus V.	Fridericus Enobarbus,
Lotharius II.	sive Barbaross.
Conradus III.	Henricus VI. Asper.
	Philippus.

C A P U T V.

Imperatores Seculi XIII.

Otho IV.	Conradus IV.
Fridericus II.	Interregnum.

P A R S

(7)

P A R S IV.

*Romanorum Imperatores Germani à Rudolpho
Habsburgico ad nostra usque tempora.*

C A P U T I.

Reliqui Imperatores Seculi XIII.

Rudolphus I. Habsburgicus.	Adolphus Nassovius. Albertus I. Austriacus.
----------------------------	--

C A P U T II.

Imperatores Seculi XIV.

Henrius VII. Luxemburgicus.
Ludovicus V. Bavarus, & Fridericus III. Austriacus.
Carolus IV. Wenceslaus iners.

C A P U T III.

Imperatores Seculi XV.

Rupertus Palatinus, Sigismundus, Albertus II. Austriacus.	Fridericus IV. Maximilianus I.
---	-----------------------------------

C A P U T IV.

Imperatores Seculi XVI.

Carolus V. Erdinandus I.	Maximilianus II. Rudolphus II.
-----------------------------	-----------------------------------

C A P U T V.

Imperatores Seculi XVII.

Mathias. Erdinandus II.	Ferdinandus III. Leopoldus M.
----------------------------	----------------------------------

C A P U T VI.

Imperatores Seculi XVIII.

Iosephus.	Carolus VI.
-----------	-------------

(9)

CONTINUATIO
MONARCHIÆ ROMANÆ
AD NOSTRA USQUE TEMORA.

Postquam Imperatores ethnici, qui primis tribus à Christi ortu Seculis Imperij habenas moderabantur, opusculo secundo sumus complexi, Imperatores Christianos à Constantino Magno ad Carolum VI. gloriosissimè impendentem, tertio hoc opusculo recensere, quod in quatuor distribuimus partes. Prima continet Romanorum Imperatores à Constantino M. usque ad collapsum aliquamdiu Occidentis Imperium. Altera Romanorum Imperatores Græcos usque ad instauratum à Carolo M. ejusdem Occidentis Imperium. Tertia Romanorum Imperatores Germanos, à Carolo Magno, usque ad Rudolphū I. Quarta Romanorum Imperatores Germanos, maximam partem Austria. s, à Rudolpho I. ad Carolum VI. Pium, Felicem, Augustum.

*Harum quatuor partium Epochas
sic habeto.*

Initium Imperij Constantini M.
Imperium Occidentis collapsum.
Idem instauratum à Carolo M.
Rudolphus I. Habsburgicus, Imperator
renunciatus.

Ann. C.
306.
475.
800.

PARS.

P A R S I.

Imperatores Romanorum à Constantino M. usque ad collapsum Occidentis Imperium.

Pars isthæc Imperatores complectitur quindecim, qui Seculo post Christum natum quarto & quinto Imperii clavum tenuere usque ad annum Christi quadringentesimum quinquagesimum quintum

C A P U T I.

Imperatores Seculi IV.

Constantinus M.

Nobis inter Imperatores trigesimus octavus.

i. *Quo duce, atque auspice Constantinus ab idolorum cultu ad Christi Religionem est tractatus?*

Duce atque auspice DEO; nam cum è Gallia in Italiam contra Maxentium, Romæ crudeliter ac libidinosè debacchantem, tenderet Constantinus, ecce tibi sub æquidie cum toto exercitu crucem, ex lucidissimis formatam radiis vidit cum hisce litteris: *in hoc vince*, ac insequente nocte Christum aspexit, disertè monentem, crucis.

cis in aëre conspectæ effigiem vexillo, quod *Labarum* exinde dictum, præfigeret. Hoc signo fretus animatusque Imperator, superatis Alpibus, Maxentii primum Duces ad Taurinum, Brixiam, & Veronam fundit, fugatque; tum Maxentium ipsum, ingenti cum exercitu occurrentem, profligat, qui dum per pontem solutilem, Tiberi impositum, fugam propere capessit, eodem, ob nimiam insistentium molem, & stipationem disrupto, gurgitibus haustus, dignas libidinis & crudelitatis suæ poenas luit. A. C. 312.

2. *Nam, victo Maxentio, debellatum erat cum Imperii hostibus?*

Unus supererat Licinius, Orientis Imperator, homo præferoci ingenio, & litterarum, quas Reipubl. pestem nominabat, osor. acerrimus. Hic, etsi Constantino, cujus sororem Constantiam uxorem duxerat, affinitate junctus, Christianos dirum in modum vexare coepit. Sed Constantino affinitate potior Religio fuit. Itaque Licinio, frustra commonito, ut ab impio coepto desisteret, pium bellum intulit, atque iteratis cladibus attrito vitam tandem cum imperio ademit. A. C. 325.

3. *Quo in Christianos animo fuit Constantinus?*

Benignissimo. Nam 1. amplissimam omnibus potestatem fecit orthodoxæ Religionis amplectendæ [A. C. 312.] 2. Eversis idolorum delubris, vero DEO templa ædificavit ipse, & aliis ubivis terrarum ædificanda concessit. 3. Poenas contra Christi Martyres, & cælibes latas, quibus ab hæ-

redi-

reditate & successione suorum arcebantur, penitus abolevit, piasque Christianorum donationes & legata, uti & calibatum, olim ab Augusto prohibitum, ratum habuit. 4. Edicto sanxit, ne quis facinorosorum crucis deinceps supplicio mulctaretur. 5. Romæ à S. Silvestro sacris undis ablutus, ad construendam ibidem Principi Apostolorum Basilicam duodecim terræ, quam ipse effoderat, cophinos, suismet humeris comportavit. 6. DEI Ecclesiam amplissimis donariis locupletavit, eximiisque ornavit privilegiis.

4. Quæ in Concilio Nicæno suam Imperator, sustinuit, Personam?

Trecenti decem & octo Episcopi jussu & auctoritate Pontificia Nicææ Bithyniæ urbe conveniant, cum de Paschate celebrando, tum de impiis Arij, qui Christo divinitatem abrogare ausus est, dogmatis cognituri, præsentibus binis Romani Pontificis Legatis A. C. 325. Eum porro, honorem Episcopis habuit Imperator, religiosissimus, ut, non nisi humiliore confidens sella, sacro illi Patrum Senatui interesse animum induxerit, non consultoris, aus arbitri, sed defensoris, duntaxat officio sapienter fortiterque perfunctus. Aderant inter Patres, illos egregii quidem Christi, pugiles, tot trophæis, quot acceptis pro Christo, vulneribus inclyti. Horum cicatrices osculatus, Cæsar, diserte pronuntiavit, præclarius, nihil atque illustrius sibi videri iis vulneribus, quæ quis pro Christo fortiter pugnans accepisset.

5. Quid?

5. *Quid de Helena Constantini Matre
memoriae proditum est?*

Hæc monitu Divino Palestinam petiit, ubi Domini crucem, omni thesauro pretiorem, humi defossam reperit, orbique adrandam proposuit. Inde Judæa infandis Demonum simulacris, fanisque expurgata, duobus diversis locis Basilicas, Constantinus unam in ipsa urbe Hierosolymitana magnificentissimam excitavit. A.C. 326.

6. *Quam Constantinus urbem molitus est?*

Cum providentissimum Numen Romam viderem, orbis caput, & gentium Dominam tuo in terris Vicario, & supremo Sacrorum Antistiti sedem propriam destinasset, res hæc disposuit ordine, ut primus inter Christianos Imperator novam conderet Romam, Imperii deinceps sedem futuram, quæ prius Byzantium, inde à conditore Constantinopolis est appellata.

7. *Qua arte atque pio Constantinus aulæ suæ
Proceres in novam hanc urbem pellexit?*

Cum hi Persica expeditione disterti, decem & sex menses domo abessent, Imperator nova Byzantii palatia exstruenda curavit, illis, quæ Romæ incoluerant, simillima; cumque eorum liberos & uxores, & impellentia illuc transtulisset, haud difficultè cunctis persuasit novi domicilii amorem, & veteris oblivionem. Nova porro hæc Roma Virgini Dei Paræ, Augustissimæque Cælitum Reginae solemnî ritu consecrata, & dedicata est A.C. 330.

8. *Quan-*

8. Quando, & ubi Constantinus diem
supremum obiit?

Dum Persas rebelles frenaturus, maximis itineribus in Orientem contendit, gravi afflictus morbo, haud procul Nicomedia, diviso inter tres filios Constantinum, Constantium, & Constancem Imperio terrestri, ad coeleste ipse migravit, anno ætatis 76. Imperii 32. Christi 337. de Ecclesia optimè meritus, dogmatumque Synodi Nicænæ ad mortem usque retinentissimus, quem Ioseph S. Athanasius Imperatoribus omnibus imitandum proponit.

9. Nam Sol hic Srenissimus omni caruit
maculâ?

Duas præcipuè notârunt Scriptores, nempe quod Constantinus Faustæ uxoris, quæ Priscum rivigum, & Arianorum, qui Athanasium suum latum volebant, fidei criminationibus inductus eum necari jussit: hunc Treviros relegavit. tantum nempe potuit apud Principem cætera plurimum ambiciosa mulier, & implacabile hæreticorum in Catholicos odium.

39. Constantinus II. 40. Constans
41. Constantius.

1. Dñe tres inter hos Fratres concordia tenuit?

Haud quasquam; nam dum Constantinus natus, transalpinis regionibus haud contentus, Constantem, natu minimum, cui Italia, Africa,

frica, Illyricum & Græcia obtigit, armis lace-
feret, ab ejusdem ducibus per insidias interem-
ptus est non minore Arianorum gaudio, quàm
Catholicorum, quos strenuè semper defenderat,
luctu, cum tertium nec dum annum imperando
expleisset.

2. *Num melior & fors, & mors Con-
stantii obdedit?*

Hic quoque, transalpinis gentibus in ditio-
nata suam redactis, Magnentii tandem tyranni
perfidiâ à sicario est trucidatus anno imperii de-
cimo tertio. Scriptores ethnici graviter in Im-
peratorem hunc invehuntur; verùm alii Prin-
cipem apprimè Catholicum, & Religionis con-
tra Fratr̃s Constantii & Arianorum insectationes
propugnatorem strenuum, S. Athanasius etiam
Martyrem appellat. Gemina igitur illâ Con-
stantini, Fratr̃isque Constantis nece geminum
Religionis orthodoxæ columnen corruit, orbis
denum totius Imperio ad unum Constantium,
acerrimùm hæreticorum defensorem & patro-
nùm, devoluto. Ex quo arcana DEI judicia co-
gnoscerè licet, ac venerari.

3. *Quem tandem exitum habuit Con-
stantii fortuna?*

Magnentio tyranno, qui in imperii salum se
intruserat; bellum illaturus Constantius, Gallum
patruelem Orientis Imperatorem creat. Verùm
dum hic potestate sua per vim & libidinem ab-
utitur, ad se accitum, capite plecti jubet, cujus

Fra-

Frater Julianus, Eusebiæ, uxoris Constantii, rogatu servatus. Athenas studiorum causa mittitur. Constantius porro Constantiæ amicitia potissimum instinctu hæresis Arianae, quæ pestilentissimæ contagionis instar orbem propè universum infecerat, propugnatorem se proficitur acerrimum, ejusque dilatandæ studio omnia miscet, Catholicos atrocissimè vexat, Athanasium & Hilarium Ecclesiæ, in Oriente illum, istum in Occidente, columnas firmissimas loco movet, Liberium Papam, Arianae hæresis oppugnatorem & Athanasii fautorem, urbe pellit. Nec impune tamen; quippe & à Persis magnas accepit clades, & Julianum, quem septimo abhinc anno Cæsaris Titulo ipse ornarat, militum factione Lutetiae Parisiorum Augustum proclamatum esse comperit, quem cum dolore pariter & vindictâ ardens, debellatum irret, in itinere, subito eoque mortifero morbo correptus, interiit anno quarto & vigesimo, quam imperare coeperat. Christi 361.

42. Julianus Apostata.

1. Unde huic tam infame cognomentum?

A sacrilego è Christi castris ad execrandas ethnicorum superstitiones transfugio, quod pridem meditatus, nunc tandem, adita Imperii possessione, palam exsecutus est, dum ejuratis Christianæ Fidei Sacramentis omnibus, Pontificem maximum se antiquo ritu & sacrificiis inaugurandum curavit.

2. Quo

2. *Quo adversus Christianos erat animo?*

Hos, uti Christum ipsum per ludibrium Galilæos vocitavit, eoque afflixit crudelius, quò calidius, quippe quos illecebris potius, quam cruciatibus ad defectionem sollicitaverat. Si quos ob Religionis professionem de medio sustulit, alias supplicii causas obtendebat, Martyrii laure, am invidens generosis Christi Athletis. Scientiarum adminicula Christianæ juventuti erepturus, scholas claudi, librosque flammis aboleri iussit. Quæ res Gregorium Nazianzenum impulit ad condendos versus, Homericis si non meliores, longè profectò utiliores.

3. *Num Deus exstipissimam hanc orbis pestem diu gressari est passus?*

Sesquiannum fermè à Constantinii obitu non Imperatorem, sed tyrannum egerat Julianus, cum in expeditione Persica jaculo, incesta manu emisso, confossus, animam scelestissimam Orco tradidit. A.C. 363. Moriens exceptum volâ cruorem in cælum jecisse fertur, cum hac voce: *Vicisti Galilæe.*

43. *Jovianus, sive Jovinianus.*

1. *Quibus hic auspiciis imperare cepit?*

Longè optimis. Nec aliud in Principe hoc lectissimo desiderabatur, quàm diuturnus regimen. Sublato Juliano, militari mox suffragio Cæsar renunciatus, Imperium antè suscipere noluit, quàm milites universi Christianos se fore pro.

professi sunt. Iude antiquius nō habuit, quā
ut Religionem, antecessoris impietate lateſta-
tam, pro viribus inſtauraret, abolitis penitus e-
thnicæ ſuperſtitionis monumentis.

2. *Quis vitæ ejus exitus?*

Pace cum Sapore Perſarum Rege ex neceſſi-
tate magis, quā Imperii utilitate inita, cū
Constantinopolim redux, in cubiculo, calce re-
cens illito, pernoctāſſet, gravi prunarum vapore
exanimis ibidem eſt inventus, octavo Imperii
mense A. C. 364.

44. Valentinianus. & 45. Valens.

1. *Qua ratione Valentinianus ad ſupremum Im-
peratoria dignitatis apicem eſt erectus?*

Succollante Dei hominumque favore, quem
eximia illi virtus peperit, & conſtans veri Nu-
minis cultus, ob quem à Juliano fortunis omni-
bus exutus, Chriſto inter adverſa omnia fir-
miſſimè adhæſit, dignus, qui vel abſens ad im-
perii coronam evocaretur ſeptimo à Joviani
obitu die.

2. *Qua porro laude ad Imperii clavum ſedit?*

Cū tot provinciis regendis par unus ſibi
haud videretur, fratrem ſuum Valentem, in Im-
perii ſocietatem adſcitum, Orienti præfecit; ipſe
verò in Occidentem, ingentibus bellorum mo-
tibus agitatum, conceſſit, juſtitiæ inprimis, atq;
orthodoxæ Religionis vindex egregius, & terror
Barbarorum, quos iteratis cladibus domuit.

Verum dum in Moravos, defectionem moliente
 movet, eorundem Legatos ob rebellionem tantum
 animi corporisque contentione increpuit, ut rup-
 ta arteria copioso cum sanguine vitam profu-
 derit, anno imperii 12. Christi 375 relicto Imper-
 rii ac virtutum hærede Gratiano, quem abhinc
 septennium summo ordinum consensu Augustum
 dixerat. Illi nihilominus, adnitente potissimum
 Cereale avunculo, Valentinianus, alter ex Justin-
 filius, vix novem natus annos, collega est ad-
 ditus.

3. *Qua porro laude & commendatione Valens
 res Orientis administravit?*

Hic fratri omnino dissimilis, fovere impensè
 Arianos aliosque Hæreticos, Catholicos acerbe
 affligere. Episcopos, à Constantio expulsos, at-
 que à Juliano restitutos, denuo relegare, Basilie
 doctrinâ & sanctitate toto orbe celebratissimo, ex-
 zilium, Deo portentis & prodigiis impio cona-
 tui intercedente, decernere, viros Ecclesiasticæ
 Ordinis octogenos, longè honestissimos d-
 intolerabili Arianorum fastu, petulantia & sævi-
 tia apud Cæsarem conquerentes ac supplices, na-
 vi in medio mari expositos, comburere, Mo-
 nachos gravissima tributi exactione, à qua ex-
 emptos esse voluerant Constantinus, & Constan-
 exagitare, eosdemque à piis exercitationibus ab-
 stractos militaribus addicere ministeriis, ac re-
 luctantes fustuario mactare, quoad tandem
 Gothis, quos in fidem antea receptos Arian-
 infe-

infe-
 cum t
 juit illi
 anno

46.

In
 Arian
 adjuv
 Alem
 eorum
 impr
 itud
 dum
 Alan
 talem
 2.

D
 attrip
 feru
 A.C.
 pera
 3.

C

infecerat peste, bello laceratus, amisso exercitu cum tugurio, quò, sagitta saucius, confugerat, iustissimà talionis penà vivus est combustus, anno tyrannidis 14. Christi, 378.

46. Gratianus, & 47. Valentinianus II. sive Junior.

1. *Quibus virtutum radiis Imperator
hic solium illustravit?*

Imperium fortitudine & Sapientiâ, rem Christianam pietatis, ac Religionis studio plurimum adjuvit. His prœdiis munitus, insignem ab Alemannis reportavit victoriam, amplius triginta eorum millibus cæsis. Extincto Valente patruo improle, Orientis quoque Imperium adeptus, istud Theodosio, eximio belli Ducis, gubernandum tradidit, qui victis profligatisque Hunnis, Alanis, & Gothis, Imperio pacem, sibi immortalem nominis gloriam peperit.

2. *Qua occasione Princeps hic laudatissimus
inimatura morte est præreptus?*

Dum Maximum, qui in Britannis tyrannidem arripuerat, iustis armis persequitur, turpiter desertus à suis Andragathii Ducis dolo perimitur A.C. 383. Princeps meliore fato dignissimus. Imperavit à Patris obitu annis octo.

3. *Num & Valentinianus præclaras Fratris
virtutes est amulatus?*

Quin potius Matris Arianæ. à qua virus pe-

liferum cum lacte hauserat, instinctu, Catholicis, atque imprimis Ambrosio extrema quæque minitabatur, dum tandem vindex Nemesis Maximum tyrannum evocavit in Italiam quam uoâ cum Matre Iustina, tantæ causâ præcipuâ calamitatis, relinquere, & in exilium, quod Ambrosio intentaverat, proficisci cogitur Constantinopolim, auxilium à Theodosio petiturus. Cui Cæsar, *quid mirum, inquit, Valentiniane, quod Maximum habeas adversantem tibi, cum tu te Christo ipsi adversari non dubites?* Verùm isto meliora omnia pollicente, Theodosius ingenti cum exercitu in Italiam advolavit pulsoque inde Maximo, Valentinianum in pristinam dignitatem restituit.

4. *Num tandem ad frugem rediit Valentinianus?*

Matre mortuâ, Arianam perfidiam execratus totum se permisit Ambrosio, quem dum baptismatis suscipiendi causâ Mediolano Viennam Gallæ accersendum curat, Arbogastis supremi militiæ præfecti, quem exauctoraverat, fraude, in palatio suo strangulatur, atque ut mortem sibi ipse conscivisse crederetur, laqueo suspenditur, anno, quàm Augustus proclamari cœpit 16. Christi 393. Huic Ambrosius ipse copiosis lacrymis & oratione funebri parentavit. qua eximiam ejusdem pietatem virtutesque exteras posteritati tradidit,

48, Theodosius Magnus.

Quanta Religione fuit Theodosius?

Tantâ, ut Ecclesiam, ejusque præpositos non modò summâ semper observantiâ colere, sed & fortissimè defenderet. Sæpe dicere solius, multò pluris sibi esse Christiani, quàm Cælaris nomen, majorique sibi honori ducere, quòd filius sit Ecclesiæ, quàm supremus orbis Dominus.

2. *Qua verò ratione hanc pietatem Deus remuneratus est?*

Eugenium & Arbogasten tyrannos, imperium affectantes, ope divina compressit, in ipso, enim ancipitis prælii æstu ventus vehemens obortus, pulvereâ subitò nube hostes involvit, tela in eorumdem ora retorfit, ademptæque videndi ac respirandi facultate in turpem fugam conjecit.

3. *Quæ Theodosio Imperatoriæ Jæbolis ritè educandæ, fermandæque cura?*

Longè maxima. Hinc cùm Arcadium & Honorium Filios Arsenio, moderatori pio, gnavo prudenti in disciplinam tradidisset, eos non ut Cæsares, sed discipulos tractari, quin & verberibus, siquid deliquissent, castigari jussit. Cùmq; fortè museum ingressus, Magistrum stantem, filijs sedentes conspexisset, indignè id ferens Imperator, Arsenium sedentem docere, Cæsares stantes auscultare voluit.

4. *Quodnam tanti Principis vitium?*

Ira quandoque nimium præceps, qua abreptus immanem Civium Thessalonicensium cadem

aliquando edidit, eâ tantum causâ, quodd nonnullis motibus urbem turbassent: septem enim hominum millia Cæsaris furori immolata ceciderunt. Facinus profectò crudele, sed quod insignis pœnitentia correxit: nam S. Ambrosi, Mediolanensium Antistiti templi aditum præcludenti, non solum morem iuvens gessit, sed publicam insuper aliquot mensium pœnitentiam serio humilique animo egit, pulcherriimo sanè ad omnes exemplo. Tandem in ejusdem Præsulis manibus Anno Imp: 16. C. 395. vitam pientissimè clausit, inter Magnos Imperatores ob factorum præstantiam jure numerandus.

49. Arcadius. 50. Honorius.

1. *Quenam inter filios Theodosii facta Imperii divisio?*

Oriens Arcadio, Occidens Honorio cessit, tantamque deinceps vim obtinuit hæc divisio, ut nunquam seculis sequentibus ad hanc usque diem conjungi poterit utrumque Imperium.

2. *Quæ Arcadii fors fuit in Oriente?*

Imperâtor felix, quamdiu religiosus, sua felicitate postremum excidit, ubi nimirum hortante Eudoxis conjuge in exilium relegare non dubitavit S. Joannem Chrysostomum Patriarcham, quodd Imperatricis fugitia perstrinxisset. Decessit Arcadius in atatis flore, cum imperâsset annos 15, usque ad A.C. 408.

3. *Quæ*

3. *Quæ Honori fata in Occidente :*

Stiliconis, belli ducis quidem peritissimi, sed perfidi hominis artibus exciti sunt Vandali, Gothi, Svevi; Alani & Burgundi, qui magnis motibus Italiam, totumque Occidentem concussere. Capta & spoliata inde Roma à Gothis sub Alarico, iterumque sub Ataulpho, eorum regibus. Tandem & Hispania genti Barbaræ cedi debuit, ut Italiâ excederet. Moritur Imperator religiosior, quàm felicior. A. C. 423. Imperii 28.

C A P U T II.

Imperatores Seculi V.

51. Theodosius II. sive Junior.

52. Valentinianus III.

1. *Quæ virtutes Theodosium II. commendârunt?*

Pulcheriæ sororis industriâ sanctissimè educatus, à teneris unguiculis pietatem tam ardenti cœpit studio colere, ut nullam non diem fuisset ferventer precibus Deo initiaret, piaque sancti Evangeliorum codicis, quem manu sua descripserrat, lectione condiret.

2. *Quam labem passa est hæc virtus?*

Pulcheriâ sorore migrare ex aula jussâ, fovere Eutychen hæreticum cœpit Imperator, qui antehac Ecclesiam fortissimè propugnârat. Revocata subin Pulcheria, qua absente omnis exulâsse fortuna videbatur, cuncta restituit, ac Theodosium paulò post obeuntem vidit, actâ seriò poenitentia, anno Imperii 42. C. 450.

3. *Quomodo sedatus ingens terræ motus Constanti-
nopolî Theodosio imperante?*

Cùm Clerus, Imperator & populus extra ur-
bem Constantinopolim Deo placando insisterei,
puer à turba derepentè in cœlum sublatus, tele-
mne illud Trisagion audiit: *Sanctus Deus, san-
ctus Fortis, Sactus Immortalis, misereere nobis.*
Quod cùm ejusdem pueri, in terram reversi mo-
ntu decantâssent omnes, terræ motus confestim
cessavit.

4. *Quis interea sub Valentiniano Imperii sta-
tus in Occidente?*

Longè miserrimus; nam miserè discerptum
Imperium sp. stare ad interitum cœpit, ad quem
sub Valentiniano magnis passibus properavit.

5. *Quæ Provinciæ ab Imperio divulsæ?*

Africam occupârunt Vandali Anno Chr. 427.
Galliam Franci, Duce Meroveo An. Ch. 448. Bri-
tanniam Angli gens Saxonum Ann. Chr. 446.
Hos Britanni adversus Scotorum, Pictorumque
incursiones auxilio advocârunt, qui tulere quî-
dem suppetias; at fugatis hostibus, sibi vindicâ-
runt provinciam, quæ exinde Angliæ nomen ob-
tinuit.

Sub idem ferè tempus A. C. 450. Attila Hun-
norum Rex omnia late populatus, Pannoniam
involavit. quæ ab hisce inquilinis Hungaria di-
cta est. Flagellum Dei se ipse nominabat At-
tila, quodd ad orbem castigandum missus esset.

6. *Qua-*

6. *Qualis tot inter turbas Valentinianus?*

Redempta iniquissimis conditionibus pace, voluptatibus totum se dedit, quo vivendi genere ultimum sibi, & Imperio exitum paravit. Maximi patritii conjugem violavit: Quia injuria ille vehementer commotus, securum suum Valentinianum eò tandem adduxit, ut invisus militibus vitâ ab iisdem exueretur. A.C. 455. Imp. 30.

7. *Quinam postremi conatus emorientis Imperii?*

Intra viginti annos à Valentiniani obitu decem tyranni potius, quàm Imperatores ruenti Monarchiæ humeros supponere tentârunt. Verum altero alterum dejiciente, convulsam magis Imperium ad interitum promoverunt.

8. *Quenam istorum nomina?*

1. Maximus. 2. Avitus. 3. Majoranus. 4. Severus. 5. Anthemius. 6. Ricimerus. 7. Olybrius. 8. Glycerius. 9. Julius Nepos. 10. Romulus Momyllus Augustulus.

9. *Quâ tandem ratione extinctum penitus Imperium in Augustulo?*

Heruli, Rege Odoacre ductore, Italiam intestinis seditonibus laceratam, occupant, pulsoque inde Augustulo, Italiæ Regem se dicit Odoacer, novumque regnum super Imperii ruinas constituit. Cœpta igitur sub Augusto Monarchia post annos ferè 500 desit in Augustulo, non nisi post 300. annorum intercapedinem à Carolo Magno instauranda.

Observationes

Ad primam partem Historiæ de Imperatoribus Christianis.

1. *Quæ Imperii facies, & Constantino usque ad illius in Occidente interitum?*

Floruit Seculo, quarto ferè integro, maximè sub Constantino M. Theodosio M. Facta sub Arcadio, & Honorio divisione, Imperii divisum quoque est robur. Inclinari ergo cœpit Occidens sub Honorio; ad interitum properavit sub Valentino; expiravit sub Augustulo.

2. *Quæ causa extincti Imperii?*

Honorii ætas minor, nec animus sat firmus; tutorum perfidia; auctæ Barbarorum vires, imminuta Imperii existimatio; provinciarum jactura illud ad interitum disposuere, ac Valentiani cœlera funditus evertère.

3. *Nihilne interea passum Orientis Imperium?*

Occidente collapsò, quasi mutilus altero pede Oriens minùs deinceps firmus stetit. Ineunte seculo VI. exorta Saracenorum pestis varias provincias occupavit, ipsum tandem Imperium, Imperiiq; sedem Constantinopolim invasura.

4. *Quando contigit celebris illa migratio Gentium?*

Seculo quinto, quando Vandali in Africam, Franci in Galliam, Gothi in Hispaniam, Hunni in Pannoniam, Angli in Britanniam, Heruli & mox Longobardi in Italiam commigrarunt, ut
supra

supra memoratum est. Hinc nata Hispaniæ, Galliæ, Hungariæ, & Angliæ regna, quæ hodie-
dum florent.

5. *E quibus orbis partibus hæ gentes advenêre?*

1. Vandalî è Provinciis Borealibus, ubi mo-
dò Pomerania, & Marchionatus Brandenburgicus.
2. Franci ex Germania. 3. Gothi secundùm non-
nullos ex Suecia, secundùm alios ex Asia. 4. Hunni
gens bellicosa, ex Regionibus ad fluvium Tanain,
& mare glaciale sitis. 5. Angli è Saxonia. 6. He-
ruli ex ora maris Baltici, & parte Orientali Po-
meraniæ &c.

6. *Quales populi fuêre Svevi, Alani, Bur-
gundi, Longobardi, Scoti, & Picti?*

Svevi majorem partem antiquæ Germaniæ,
Alani Sarmatiam, sive Moscoviam incolebant:
Burgundi ad Vandalos referebantur. Longobar-
dos alii ex Suecia & Norvegia, è Saxonia &
Magdeburgensi ditione deducunt alii. Scoti &
Picti è Scythia oriundi Britannos multùm exa-
gitârunt.

7. *Quanam Ecclesiæ incrementa Seculo
quarto & quinto?*

Maxima sanè, ubi depulsa persecutionum sæ-
va hyeme Imperatores Christiani fovere Ecclesi-
am ceperunt; mox enim ubique terrarum d' ffu-
sa Christi fides mirificè est propagata. Orien-
tis Imperium, dudum antea ab Apostolis excul-
tum, sub Constantino Ecclesiæ pars major fuit.
In Occidente Burgundi, Galli, Scoti, Hiberni
Secu

Seculo quinto: Bavari, Hupani, Angli &c. Seculo sexto ad Christum accersere.

8. *Quibus potissimum calamitatibus afflictabatur Ecclesia Seculo IV?*

Gravissimè hanc afflixit hæresis Ariana, quæ Imperatorum nonnullos, nec paucos etiam Episcopos corripuit, Plurimum quoque nocuit Julianus Apostata aliique Imperatores hæreticorum fautores & Patroni.

9. *Num detrimenti quid perpeffa est Ecclesia ex Barbarorum incursionibus?*

Quin potius, Deo mirabiliter disponente, plurimum inde emolumenti tulit. Nam hoc pacto Barbari, Christianis immisti, ad sanctæ legis notitiam, amorem ac desiderium paulatim sunt perducti.

10. *Quid sentiendum de Baptismo Constantini Magni?*

Sentimus nos cum Ecclesia, eundem Romæ à S. Silvestro Papa sacro fonte ablutum, atque à lepra mundatum esse. Contrarium sentiunt Scriptores maxime Acatolici; hi enim Constantinum paulò ante mortem Nicomediæ ab Episcopo Ariano baptizatum esse contendunt, secuti Eusebium Scriptorem Arianum, cujus dubiæ & subleste auctoritati mentem Ecclesiæ longè antefereamus.

11. *An credibile est, Constantinum ea de causa Baptismum distulisse, ut in Jordane fluvio ablui posset?*

Non

Non credimus de piissimo Imperatore dilati-
onem tantam. fundamento parum solido nixam:
neque iis assentimur, qui volunt, idèd dilatam
à Constantino Baptismum, ut abstergis paulò
ante mortem vitæ maculis, cælo se certius asse-
reret. Plus enim Ecclesiæ auctoritati tribuimus,
quàm hisce parum solidis rationum momentis.

12. *Quid sentiendum de donatione Con-
stantini Magni?*

Scriptores Ecclesiastici tenent, Constantinum
Romæ baptizatum à S. Silvestro Ecclesiæ urbem
Romam una cum Italiæ parte, ad Occidentem
sitam, donavisse. Quam donationem ceu confi-
ctam explodunt Acatolici omnes; fateri tamen
debent, easdem ditones à plurimis retro Se-
culis Ecclesiam perpetuò possidere.

P A R S II.

Romanorum Imperatores Græci
in Oriente usque ad Carolum M.

Tria Secula cum dimidio pars ista con-
tinet, nimirum ab Anno Chr. 450.

ad An. 800. numeratque is tem-

poris tractus Imperatores u-

niversè 26.

CA.

C A P U T I.

Reliqui Imperatores Seculi V.

53. *Martianus.*

1. *Qua ratione devolutum ad eundem Imperium?*
Sine hærede obierat Theodosius Junior; igitur Pulcheriæ sorori suæ relinquendum Imperium censuit, à qua præclarè jam ante fuit administratum. Consultura Imperii commodis Pulcheria, Martino nupsit, ac virginitatem junxit matrimonio.

2. *Quo Imperii & Ecclesiæ bono coaluit hoc virginum conjugium?*

Eximio sanè; utrique enim pacem; pacisque fructus prædulces peperit, quos Imperator pius; fortis, & pacificus unà cum Augusta conjugis seæennio messuit, usque ad Aon: C. 457.

54. *Leo I. Thrax.* 55. *Leo II.* *sive Junior.*

Quid de hisce Imperatoribus memorandum?

Non aliud ferè, quàm Imperii in Occidente ruina, quæ ipsis in Oriente regnantibus evenit Imperavit Leo I. annos 17. Leo II. anno uno usque ad annum C. 475.

56. *Zeno.* 57. *Anastasius.*

1. *Quæ corporis & animi species Zenoni?*
Corpus illi deformè admodum, & in eo animus vitiorum sordibus deformior. Basilisci artibus Imperio pulsus, paulo post revocatur à pulo

pulo, cui Basiliscus ob crudelitatem se fecerat exosum. Zenonem, more suo ebrium, Ariadne uxor vivum sepeliri jubet, An. Imp. 18 C. 491.

2. *Quid interim gestum in Italia?*

Odoacrem ab everla Monarchia primum Italiæ Regem Theodoricus Ostrogothorum Rex debellat. sibi que Italiam vindicat.

3. *Quandonam Anastasius Ecclesiam & Pontifices affligere cepit?*

Imperii quidem initia mira lenitate insignivit, populi oneribus imminutis: At hæresi Eutychiana paulò post infectus, nec Ecclesiæ. nec Pontificibus, pepercit.

4. *Quas idcirco penas dedit?*

Fertur, in somno quondam vidisse virum horrenda specie, minaci vultu, qui librum manu præferens, inde annos vitæ 14. delere se dixit ob sceleratos Anastasii mores. Fulmine exin tactus periit post annos Imperii 27. A. C 518.

CAPUT II.

Imperatores Seculi VI.

58: Justinus I. Thrax.

Quibus gradibus ad Imperii apicem conscendit?

Bubulcum egit juvenis, tum secutus militiam per omnes dignitatum gradus ascendit. Tandem in solium evehctus palàm fecit egregio virtutum splendore, se Imperio fuisse dignissimum. Primus hic fuit, qui Imperii coronam è Pontificis manibus

nibus accepit; nec immeritò, fuit enim Ecclesiæ studiosissimus. Præfuit annis 9. usque ad A.C. 528.

59. Justinianus.

1. *Quo præcipuè monumento Imperator hic nomen suum æternitati consecravit?*

Leges Imperatorum propè innumeras à viris doctissimis colligi, & in ordinem digeri iussit, atque ad id initium dedit Jurisprudentiæ.

2. *Num ex bellica fortitudine claruit?*

Bellisarii potissimum operâ Gothos ex Italia, Vandalos ex Africa expulit, quorum Rex ultimus Gilimer, in triumpho ductus, illud Salomonis identidem ingeminabat: *Vanitas vanitatum & omnia vanitas.*

3. *Quæ tandem Bellisarii fors fuisse dicitur?*

E dignitatum apice ob affectati Imperii nonnullam suspicionem dejectus, & oculis orbatus, stipem rogasse fertur his verbis: *Date obolum Bellisario, quem fortuna in altum evexit, invidia oculis orbavit.* Poena hæc fuerit quod S. Silverium Papam in exilium ejecerit, & Vigilio Pontificatum pretio vendiderit

4. *Qualia Justiniani in Ecclesiam merita?*

Præclara fuissent, si satis firma. Idolorum cultum, omnemque hæresim initio severè prohibuit; Sanctæ Sophiæ templum nobilissimum condidit ac donis magnificè auxit; Verum constantia defuit virtutum coronæ; quippe hæreticos fovere coepit, factus tandem & ipse hæreticus. Ne

demum respuerit, incertum est. Imperavit annos
38. ad Ann. 566.

60, Justinus II. Junior.

1. *An Imperio satis consuluit Justinianus cum Ne-
potem Justinum Cæsarem dixit?*

Minimè; quamvis enim Justinus initiò vir-
tutem coluerit, brevì tamen vitiis totum se dedit.

2. *Qua ratione Italia ad Longobardos transit?*

Justinì potissimùm & conjugis culpâ. Hæc
Narsesi, belli ducum nobilissimo. parùm addicta,
Justinum eò permovit, ut illum Præfecturâ Italiæ
exueret; namque per contemptum ajebat Impera-
trix, revocandum ex Italia Eunuchum, ut pensa
traheret cum ancillis in gynæceo. Quo audito,
respondit Narses: telam se illi orsurum, quam
ipsa, dum viveret, detexere amplius non posset;
moxque Longobardos è Pannonia vocat in Itali-
am, qui novum inibi regnum condunt. Relicta
est Imperatori modica pars Italiæ, quæ Exarcha-
tus dicta est, quòd Præfecti, à Cæsare missi, Exar-
chæ appellarentur, qui Ravennæ sedem posthac
fixere. Post annos Impi. 10. mente motus obiit
Justinus A. C. 575.

61. Tiberius Constantinus III.

*Quomodo hujus in egenos liberalitatem Deus re-
muneratus est?*

In Palatio fortè deambulans lapidem vidit
cruce signatum: quem, ne pedibus calcaretur
signum salutis nostræ mox amoveri jussit; quo

C

facto

facto latentem sub illo thesaurum eruit. Solium tenuit nonnisi 6. annis ad A.C. 583.

62. Mauritius.

Quanam re hic Imperator claruit?

Fortiter accepta è manu DEI peccatorum poenâ, quam, facta sibi optione, in hac vita subire maluit. Caganus Avarum Rex prælio Mauriti-um vicerat, ac duodecem militum millia in captivitate abduxerat; hos tamen omnes pecuniâ minimè grandi offerebat redimendos. At Mauriti-um aurum modicum libertati suorum prætulit quos ea propter Caganus ad unum omnes occid-jussit. Vindictam inclamavit fusus cruor, eaque brevi secuta est. Phocam Cæsarem dixit miles Ille in oculis Mauriti-um, primùm liberos & Con-jugem, denique Mauriti-um ipsum securi percut-jubet, ad singulas suorum mortes illud pie inge-minantem: *Iustus es Domine, & rectum judicium tuum!* Imperavit ann. 19, ad A.C. 602.

C A P U T III.
Imperatores Seculi VII.

63. Phocas.

1. *Cur Deus tyrannum hunc præesse voluit?*

Id ipsum in oratione quærenti cuidam ser-vo respondit Deus, hunc à se electum, quia de-riorem non invenisset, ad plectenda Christian-um scelera,

2. *Qua-*

2

poc-
 mbire
 ariti-
 n ca-
 uniã
 Mau-
 tulit
 ccid
 eaque
 miles
 Con
 ercut
 inge
 licium

64.

1. *Quid memorabile hujc circa sanctam Christi
Servatoris crucem evenit?*

uit?
a ser
a det
stian

2. *Quo tempore Mahometes, infans legis-*
tor, sectam suam disseminavit?

Qua-

C.

essere, progressus fatalem animi ægrimoniam, ac præproperam mortem accersiverunt. Imperavit annos 30, ad A.C. 641.

65. Constantinus IV. 66. Constantinus II.

1. *Cur optimæ spei Princeps Constantinus celeriter sublatus?*

Is Heraclii filius, charus omnibus, novæ suæ artibus post trimestre imperium vitâ quoque privatus est; quippe illa filium Heracleonam tollio admovere parabat. Crudele factum indignati procures, matrem cum filio, præcisâ illi lingvâ, huic defectis naribus, exilio multavere. Anno Christi 640.

2. *Quæ Constanti indoles ac fortuna?*

Pietate Parenti Constantino dissimilis, impietate Heraclio avo multum superior, crudelitatem hæresi sociavit, dum interea Saraceni Insulas Rhodum ac Cyprum occuparent, & colossi Rhodii fragmenta nongentis camelis aveherent. Romæ subin, templis omni pretiosa suppellectile spoliatis, Syracusas venit, ubi ab ancilla in balneo, impactâ in caput situlâ, animam efflavit anni imperii 26. Chr. 668.

67. Constantinus V. Pogonatus.

1. *Quid Ecclesiæ bono Constantinus præstitit?*

Primum Concilium Oecumenicum VI. Constantinopoli habendum curavit, ad convellendam Monothelitarum hæresim; deinde Conventus pro
ele-

electione Pontificum haberi solitos, & à Justiniani temporibus omisos denuò instaurari voluit. Imperium tenuit annos 17. ad A.C. 685.

2. *Quæ lues pestifera sub hæc tempora
Romæ sævit?*

Visus fuit specie informi diabolus compita ob-
ambulare Angelo comite, quo jubente quoties
cujusque Domûs januam lanceâ percussisset, tot
in illa peste extincti postridie efferebantur. Tan-
dem, cœlo admonente, S. Sebastiani honoribus
erectum altare malo medicinam fecit.

68. Justinianus Rhinotmetus. 69. Le-
ontius. 70. Tiberius Abismarus.

1. *Quid singulare Justiniano Pogonati
Filio evenit?*

Quodd Imperio decem annis malè administrato
sceleribusque contaminato, abscisis naribus solio
sit dejectus, ac denuò restitutus post duorum
Cæsarum regnum intercalare.

2. *Quinam bi duo Cæsares?*

Leontius, quem post trium annorum Impe-
rium naso truncavit Tiberius Abismarus: hic ve-
rò septennium imperando exegit, quo evoluta
Trebellii Bulgarorum Regis auxilio reversus ad
Imperium *Rhinotmetus*, à præcisis naribus sic co-
gnominatus, septem porro annos imperavit, co-
orta tandem seditione occisus anno Chr. 711.

(18)

CAPUT IV.

Imperatores Seculi VIII.

71. Philippicus. 72. Anastasius II.

73. Theodosius III.

1. *Quæ Philippici sors fuit?*

À seditiosis electus, sed inuisus plebi, quoddam errores Monothelitarum tueretur, oculis orbatur post duos Imperii annos Chr. 712.

2. *Quid de Anastasio II singulare?*

Fuit Imperator doctus æquè, ac pius, qui sacrarum Imaginum cultum fortiter asseruit. Hunc anno Imperii tertio milites à ducibus instigati in Monasterium detrudunt A.C. 715.

3. *Quæ Theodosii fortuna?*

Imperium, quod acceperat invitus, Leoni III. sponte cessit, vitam solitariam in monasterio amplexus; ubi majorem, quàm in Imperio felicitatem reperisse se postea fassus est. Illi præfuit anno uno ad A.C. 716.

74. Leo III. Iconomachus.

1. *Quo loco apud Scriptores habetur Leo hic tertius?*

Pessimo; quia sacras imagines è templis, ædibusque privatis abstrahi, confringi, & cremari, earumque cultores diris modis vexari iussit.

2. *Quis hujus impietati sese opposuit?*

Gregorius II. à quo in Concilio Romano damnati Iconoclastæ, & assertus sacrarum Imaginum cultus. Leo verò ab Ecclesiæ communione semotus, populi odium incurrit, præsertim in Italia,

lia, ubi vix quisquam Cæsari hæretico parere amplius voluit; hinc Exarchatus propè ad finem perductus. Adversus impium Leonem Papa iniit foedus cum Carolo Martello. Caroli M. avo, Gallia id temporis administratore, & Ecclesiæ ac Pontificum defensore eximio.

3. *Quæ inter hæc rerum vices in Hispania?*

Witiza Rege impio Veneri litante. ac palatium in lupanar mutante, adest Maurorum exercitus ingens, à quo major Hispaniæ pars occupata. Ægyptum quoque Saraceni in potestatem rede gère, postquam Justiniano II. imperante, Africam quoque suam fecerant. Sævit Leo annis 74. ad A.C. 741. diris colicæ doloribus extinctus.

75. **Constantinus VI. Copronymus.**

1. *Quid sinistra etiam dum infans præfag.?*

Salutaribus undis tingendus, sacrum Baptismi fontem sordibus infecit, unde & nomen Copronymi obtinuit. Inde S. Germanus Episcopus ominatus est, Constantinum Ecclesiam pessimè inquinaturum; quod & eventus docuit. Namque sacrarum Imaginum hostis acerrimus Constantinus innumeros earum cultores sustulit; Monasteria vel evertit, vel incendit, aut militibus habitanda permisit, ejectis Monachis, dicatas autem Deo Virgines ad ineunda cõnubia pertrahere conabatur, oculos eis eruendos minitatus, tñ morem gererent: at maluerunt illæ oculorum quàm virginittis jacturam facere.

9. *Quas pœnas dedit tantorum scelerum?*

Adversum Bulgaros movens, febri ardente correptas, perpetuè vociferabatur: *Uxor, morior!* Mortuus enimverò est morte impiorum, qui annos 34. sceleratè in Imperio vixerat. A.C. 775.

76. Leo IV. Porphyrogenitus.

1. *Num Patre suo hic melior fuit?*

Haud procul à stipite pomum cecidit: quippe & ipse sacras Imágenes, & earum cultores exemplo Patris paribus odiis infectabatur Leo filius.

2. *Quo supplicio mactatus interiit?*

Coronam auream è S. Sophiæ templo direptor sacrilegus abstulit; quam ut primùm capiti suo imposuit, perinde aduri cœpit, ac si candentibus prunis caput torreretur; quo supplicio etiam interiit A. Imp. 5. C. 780.

77. Constantinus VII. 78. Irene.

1. *Quis Imperii Status sub Constantino & Irene?*

Annum ætatis decimum agebat Constantinus, Patre Leone mortuo. Ergo Irene Mater, fœmina prudens & fortis, sed ambitiosa, cum filio regendum suscepit Imperium. Pacem Ecclesiæ redditura, Concilium universale VII. celebrari à Pontifice petiit, in quo damnati rursus Iconoclastæ, & Ss. Imaginum cultus stabilitus. Imperavit annos 10. ad A. C. 790.

2. *Quæ in regimine oborta mutatio. ubi Constantinus adolevit?*

Cùm jam annum vigesimum attigisset, matrem ab

ab Imperii gubernaculis dejicere parat. Sed Irene verberibus etiam castigatum officii sui commouit; brevī tamen pò't urgente exercitu mater cedere Imperium filio coacta est, cui annis septem ad ann. C. 797. solus ille pessimè præsuit, paternæ impietatis hæres. Ea de causâ Imperii Proceres Irenen supplices adeunt, & ut sceptrum filio eriperet, hortantur, quod quidem illa haud quaquam invita præstitit; excæcatō mox filiō, cui ea calamitas mortem acceleravit.

3. *Quamdiu à filii morte sola Mater Imperio præsuit?*

Annis quinque ad A. C. 802. quando Græci, mulieris ambitione offensi, Nicephorum Patritium subrogârunt, à quo publicè sceptro orbata, & in exilium ablegata est. Interea Occidentis Imperium Carolus M. denuò instauravit, cujus rei summa planè necessitas erat, cū Ecclesiam non modò non tuerentur amplius, sed impiè vexarent Orientis Imperatores.

Observationes

Ad Partem secundam Historiæ de Imperatoribus Christianis Romano Græcis.

1. *Autumne Imperium, an imminutum sub Imperatoribus Romano Græcis?*

Diminutum potius à Saracenis præcipuè, qui Arabiam, Africam, Ægyptum, Cyprum, aliasque regiones ab eo distraxere.

2. *Qua*

2. *Qua ratione Deus providit Ecclesiæ sub
his Imperatoribus?*

Forti brachio eandem servavit, dum Imperatores magnam partem aut hæretici, aut impii parum illi proderant, nocebant plurimum. Hinc dedit Ecclesiæ DEUS Pastores pervigiles, sanctitate claros, quales fuere inter plurimos S. Gregorius M. S. Leo M. S. Hilarius, S. Felix, S. Anastasius, alique Summi Pontifices magno numero,

3. *Verumne illud, quod Phocas per diploma
Cæsareum Papæ dignitatem Episcopi
Oecumenici contulerit?*

Ita quidem scriptores A catholicis, sed pessimè, cum nec Phocas, neque ullus Imperatorum conferre dignitatem potuerit, quæ à solo Christo in ejusdem Vicarios promanavit. Igitur solum declaravit Phocas, Romano Pontifici, minimè verò cuiquam Patriarcharum jure competere appellationem Episcopi universalis, quod ipsum ante omnem Phocæ declarationem probè fidelibus & sine dubitatione constabat. Ergo Phocas merè fuit instar brachii secularis, quo Ecclesia aliquando indiget.

4. *Verumne, quod Pontifex diplomate illo à
Phoca obtento, Mauritiæ eadem comprobavit?*

Calumnia est, & omni fundamento carens fabula, ut odium consent Christi Vicario insensibilis Ecclesiæ hostes.

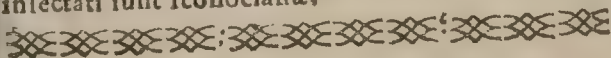
5. *An unquam Pontificum electiones opus ha-
buerunt Imperatorum calculo, aut con-
sensu, ut essent validæ?*

Ne-

Neutiquam id fuit necesse. Illud verum est, aliquamdiu per vim Orientis Imperatores sibi Jus, arrogasse Pontificum electiones sua auctoritate permittendi, aut confirmandi.

9. Verumne, quod ajunt Acatbolici, Iconoclastas sacrarum Imaginum adorationem rejecisse?

Nolunt intelligere malevoli, quid inter cultum & adorationem sive latriam intersit. Hanc nunquam; illum semper probavit Ecclesia. Quare non adorationem, quæ nunquam extitit, sed cultum insectati sunt Iconoclastæ.

P A R S III.

De Imperatoribus Christianis Romano-Germanicis in Occidente à Carolo M. usque ad Rudolphum Habsburgicum.

Quinque Sæculis cum dimidio Pars ista absolvitur, numeratque Imperatores 27.

C A P U T I.

Imperatores Seculi IX.

è stirpe Caroli M.

79. Carolus Magnus.

1. Quæ ratione instauratum Occidentis Imperium?

Caro-

Carolus Magnum Gallia Regem, Pipini Brevis filium, DEI providentia elegit, ut maximo Ecclesiae bono Imperium Occidentis, ante annos 325. collapsum restitueret. Praesidii nihil, vexationis autem plurimum ab orientis Imperatoribus capiebat Ecclesia, cujus ditiones infestabant Exarchae. & Reges Longobardi opprimebant. Igitur Leo III. Pontifex, Divino instinctu, Carolum, optimè de Ecclesia meritum, ipsa die Christo nascenti sacra, in S. Petri templo coronâ Imperatoriâ exornat acclamante populo: *Carolo Pio, Augusto, à Deo coronato, Magna ac Pacifico Imperatori Vita & Victoria!*

2. *Quo jurejurando se obstrinxit Carolus, suscepto Imperio?*

Constanter defendendi Ecclesiam, quod munus inde à Constantino Magno Imperatorum fuit proprium, à multis quidem fortiter adimpletum, ab aliis neglectum.

3. *Quibus beneficiis Carolus Ecclesiam affecerat, antequam Imperator est renunciatus?*

Desiderius, Longobardorum in Italia Rex potestremus, & territorium Pontificium, & supremum Ecclesiae Caput Adrianum miserè vexabat, ac infestabat. Monitus idcirco à Carolo nètquam resipuit. Adest igitur, rogante Papa, cum exercitu Ecclesiae defensor Carolus, ac geminâ pugná victum Desiderium Ticini capit, regnoque exiit.

4. *Quibus donis Ecclesiam auxit?*

Exarchatum & Umbriam jam antea donâra Eccle-

Ecclesiæ Pipinus. Patris donationem ratam habuit Carolus, adjectâ Corsicâ, Sardinîâ, Siciliâ, Spoletô, Hetruriâ, &c. Regnum verò Italiæ sibi servavit.

5. *Quod bellum gessit cum Saxonibus?*

Ante obtentum Imperium Saxones diuturno bello Ecclesiæ tandem, sibi que subjecit Carolus Rex. Gens hæc bellicosa, & Gallicæ tributaria, jugum excutere parabat, Carolo alibi agente. Igitur cum exercitu properè advolat, ac seditiosos domat. Cumque hi iterum iterumque ab officio discessissent, 33. annorum spatio sibi, & Ecclesiæ demum subjecit, gente hac cum Duce Wittekindo ad Christum adducta. Inde fundatis in Saxonia undecim amplissimis Episcopatibus, regionem illam propè universam Ecclesiæ vindicavit.

6. *Quid factum Thassilone Bavariæ Duce?*

Stimulante conjuge sua, Desiderii Longobardorum Regis Filia, in Carolum M. arma sumpsit Italiam sibi vindicaturus; sed omni idcirco ditione exutus & in Monasterium detrusus est.

7. *Quanta fuit Caroli Pietas?*

Verè Imperatoria & magnifica. Princeps illi cura semper fuit Ecclesiæ defenso, & propagatio. Divini honoris dilatandi studio idola ubique subvertenda, proscribendas hæreses, populos ab idoneis pastoribus erudiendos, & instruendos curavit. Fundavit Episcopatus undecim, totque Monasteria, quot litterarum elementa Latini ac Germani numerant. Divinis officiis quotidie aderat,

derat, quin & sæpiſſimè pueris cantoribus in templo immiſtus, divinas cum iſtis laudes alacriter decantabat. Numquam prælium cum hoſtibus commiſit, niſi ardentè invocato priùs in æde ſacra coeleſti auxilio: Sacerdotes quoque conſtituit, qui, dum conſerebatur prælium, felicem illius exitum à Deo exorarent: atque hinc tanta illi felicitas in bellis gerendis, quæ nonniſi Cœlo auſpice conſciebat.

Quibus animi dotibus præfulſit hic Imperator?

Summa in eo erant omnia; ſicque curabat maxima, ut, quæ viderentur minima, non negligeret. Plerisque ſcientiis inſigniter fuit excultus, videlicet Muſicâ, Mathèſi, Philoſophiâ, Aſtronomiâ, Pœticâ, Theologiâ. Lingnam Græcâ & Latinam perbenè callebat; Germanicam taquen, qua ut plurimùm utebatur, præ cæteris adamavit, multumque excoluit. Veſtitus ei erat vulgaris, uti & menſa, quam utili plerumque leſione condiri voluit,

9. *Ecquod eidem literarum promovendarum ſtudium?*

Iſtud ex eo luculenter colligi poteſt, quòd tantus Monarcha haud infra majestatem ſuam duxerit ad ſcholas publicas ſæpius inviſere, ſua ut præſentiâ & adhortatione pueros ad diſcendum ſtimularet, ſimulque oſtenderet, quanti rei publicæ univerſæ interſit juventutem probè intitu-
tui. Fortè ſciſcitatus è Scholarcha, nobilesne an plebeji meliùs proficerent, intellexit, plebejos di-

ſcendi

scendi alacritate nobilibus longè anteire. Igitur & hos & illos ad se evocans, plebejos ad dexteram, nobiles ad sinistram stare jubet, hisque ignaviam vehementer exprobrat, illis verò impensè dilaudatis, suos in posterum favores, amplosque dignitatum gradus pollicetur, nihili faciens nobilitatem, quæ propriis virtutibus destituta, solo Majorum sanguine superbiret.

10. *Quo demum fato sanctus hic Imperator?*

Anno ætatis 72. febris tentari cœpit, quam solitâ depellere abstinentiâ incassum nitebatur. Obiit Aquisgrani, omnibus morientium præfidiis ritè munitus anno regni Francic: 46. Imper: 14. Chr: 814. Hæc illi familiaris fuit tessera: *Christus regnat, Christus vincit, Christus triumphat.*

30. *Ludovicus Pius.*

1. *Quæ Ludovici hujus encomia?*

Et si parentis fortitudinem & magnanimitatem assecutus non est; pietate tamen haud multò fuit inferior, Pii propterea cognomine insignitus est,

2. *Quid in illo carpendum?*

Lenitas nimia, cui aut firmitatem, aut severitatem cum opus esset, admiscere haud noverat; hinc ab aliis contemptus, à filiis vehementer etiam fuit affligtus.

3. *Quanam hujus vexationis causa?*

Inter filios Lotharium, Pipinum & Ludovicum regna diviserat Imperator: at postquam ex altera dein conjuge Carolum Calvum sulceperat, huic quoque prospecturus partem, quæ tribus filiis

patu

natu majoribus obvenerat, diminuere statuit. Id verò isti tam iniquo tulère animo, ut parenti bellum inferre sint ausi.

4. *Quæ tragedia hujus catastrophæ?*

Filii, pessimis Procerum quorundam consiliis inducti, parentem haud procul Basileâ Imperii cagunt insignia ponere, ac poenitentis habitu indutum, in custodiam tradunt, cum ipse non armatus, sed pacificè rem transacturus, iis occurrisset. Evolutò anni unius spatiò, facti poenitentes Ludovicus & Pipinus solio, parentem restituerunt.

5. *Quo supplicio tantam filiorum impietatem vindicavit Imperator?*

Sola tanti sceleris exprobratione contentus, culpam iis omnem poenamque ultrò remisit.

6. *Quæ prima Ludovici cura?*

Ut pietatem cum in se tum in aliis auctum iret. Hinc ad fundandas exornandasque sacras ædes, tollendos abusus, Cleri ac populi mores emendandos omne studium atque ingenium contulit. Vitam pientissimè actam pari fine clausit, præmissò 40 dierum jejunio austerissimo riteque susceptis Ecclesiæ Sacramentis, anno Imperii 26. Chr. 840.

81. *Lotharius.*

1. *Quam labem in Imperii aditu nomini suo aspersit?*

Ditionis augendæ cupidine inductus cum fratribus bello contendit, quo Galliam pæne totam eversum ibat. Verùm gemino atroci prælio victus,

victus, leges accepit, qui dare voluit: Solâ igitur Italiâ & Austrasiâ parte, quam dein à suo nomine Lotharingiam dixit, illi relicta, Carolus Calvus Galliam, Ludovicus Germaniam, Pipinus Aquitaniam retinuit.

2. *Quo facto Imperii exitum memorabilem reddidit?*

Seu rerum caducarum fastidio, seu Fortunæ inconstantia impulsus, in cœnobium se abdidit, Imperio sponte dimisso, quod unâ cum Italia in filium Ludovicum transtulit, Lotharingiâ Lothario. Carolo assignatâ Burgundiâ. Veste Religiosa indutus in Monasterio Prumiensi propè Treviros paulò post æternitatem adiit. Anno Imperii 15. Chr. 855.

82. Ludovicus II.

1. *Quàm propè ad Avi Caroli M. virtutes accessit Ludovicus secundus?*

Ut nemo è Carolingis propius. Acceptâ Romæ Imperii Coronâ, id curabat unicè ut Ecclesiæ prodesset. Profuit enimverò, dum Saracenos Italiam vastantes ad sua redire compulit, dumque virtutibus Imperatore dignis solum illustravit, Princeps optimus, Justus, Pacificus.

2. *Quæ temporum iniquitas orbem afflixit imperante Ludovico?*

Fames atrox, & pestilentia tam dira sæviit, ut tertiam hominum partem absumptam fuisse, Scriptores testentur. Obiit Ludovicus Mediolani post annos Imperii 20. C. 875. Cumque hærede
D. care-

careret, extincta cum ipso est stirps Carolingorum Italica, transitque Imperium ad Gallicam.

83. Carolus Calvus.

1. *Quibus artibus ad Imperium eluctatus?*

Ludovico Germanico, fratri natu majori, sceptrum debebatur. At verò Carolus, ereptâ jam prius Lothario Lotharingâ, Imperium quoque cum Italiæ Regno Ludovico fratri præripere non dubitavit. Igitur Joanne VIII. Papa in suas partes pertracto, Romæ Imperator solemnî pompæ inauguratur.

2. *Cur Pontifex Carolum potius, quam Ludovicum Coronâ impertivit?*

Ultrò sese obtulit Carolus ad suscipiendum Regni Pontificis Imperium; neque enim illud jure duntaxat sanguinis; sed & electione Pontificis ac populi Romani obtineri posse judicabat. Haugrè annuit Pontifex, præcipuè cum plus auxilii adversus Ecclesiæ hostes à Corolo, quam à Ludovico expectaret.

3. *Qualem in Imperio se præstitit Carolus?*

Quàm iniquus antea Rex, tam insignis postea fuit Imperator, meritoque dein Ecclesiarum beneficus Pater, Defensor Fidei, ac literarum eximius fautor est habitus. Venenum illi pro phar-maco, dum ægotaret, archiater Judæus præbuit.

An. Imp. 2. Chr. 877.

84. Ludovicus Balbus.

Cur solam Imperatoris dignitatem sine Regno Italia, adiit Ludovicus?

Mortuo Carolo Parente, Ludovicus à Joanne VIII. in Gallias profugo, diademate exornatus est, postquam Carolomannus Ludovici Germanici filius Italiam sibi vindicaverat. Anno Imperii altero Balbum, à lingua balbutiente sic nuncupatum, mors sustulit A.C. 879.

85. Carolus Crassus.

1. Cur omisiss Ludovici Balbi filius Carolus Imperator est cooptatus?

Quia opis indigus Papa adversum Saracenos à Ludovici filiis ob ætatem sperare nihil poterat, Carolum Crassum in Italiam invitavit, ac Saracenis, subsidiariâ militum manu & robore ejectis, eundem ad Imperii fastigium evexit.

2. Qua ratione Monarchia integra ad Carolum est devoluta?

Decefferat sine liberis Ludovicus Germanicus junior; successitigitur in Regno Germaniæ Carolus. Ludovico autem Ignavo, & Carolo Simplicis filiis Ludovici Balbi ad regendû ineptis, Galliæ Procetes hoc quoq; regnû Carolo deferunt. Sic mutatione subita & mirabili Monarchia integra, prout hanc Carolus M. possederat, Carolo Crasso paruit.

3. Quanam alia multò magis stupenda mutatio paulò post evenit?

Carolus Crassus tot regnorum Monarcha pos-

tentissimus subito ad incitas redactum se vidit cum Galliae, ac Germaniae Status concordi consensu eundem Regnis omnibus, & Imperio exuerunt. Tres erant casus gravissimi causae: prima quod cum Normannis pacem probrosam Carolus iniisset, relicta iisdem Neustria Galliae Provincia quam à suo nomine Normanniam dixere. 2. Quod falsis accusationibus inductus, Richardum conjugem iniquè repudiasset. 3. Quod ob animi debilitatem nihil deinceps profuturus Imperio sed potius obfuturus videretur.

4. *Quanam Caroli adempto Imperio fortuna?*

Deploranda sanè metamorphosi eò redactus est, ut ne unicus quidem illi famulus esset super qui offam pararet: fame igitur fuisset interitus, nisi Luitbertus Moguntinensis Archiepiscopus miserrimo Principi victum præbendum curasset. Ooit paulò post, annis 7. in Imperio transactis An.C. 887. Sepultus in Monasterio Augidivitis. Sunt, qui memorent, Carolum Neidurgæ in Svevia à malevolis strangulatum fuisse. primus in Diplomatis Christi nascentis epocha usque esse perhibetur.

86. Arnulphus.

1. *Quis Imperii status Carolo exauctorato?*

Omnino turbulentus: Arnulphum Germanicum Regem suum dixere: Gallia ad Carolum Simplicem ultrò rediit: in Italia Guido Spoleti Dux Lambertus ejuldem filius, & Berengarius è Regum Longobardorum prognatus sanguine. Imperium

rium singuli adiere, de quo sibi in posterum
asserendo annis minimum 50. hi Principes Itali
decertarunt.

2. *Qua demum ratione Arnulphus Impera-
tor est renunciatus?*

Annis octo solam Germaniam rexerat, cum in
Italiam, ubi Lambertus magnas excitaverat tur-
bas, ad easdem sedandas evocatur à Formoso Pon-
tificè. Romam, hostili munitam præsidio, diu
incaßum obsidet Arnulphus, dum tandem eventu
planè ridiculo urbem in suam redigit potestatem.

3. *Ecquisnam eventus ille?*

Lepusculum, é dumeto fors excitatum, ac per
media castra diffugientem insequitur militum
turma; quam dum inter clamores inconditos ad
urbem accurrere vident ordines in exercitu pro-
stremi, & ipsi accurrunt, impetum in urbem fa-
ciendum rati. Clamore insano, & hostium nu-
mero exterriti præsidarii aufugiunt ad unum
omnes. Desertas igitur stationes & muros oc-
cupari à suis quamprimum jubet Arnulphus, Du-
ce Lepusculo urbis victor celeberrimus, in qua
mox Imperator est renunciatus, & coronâ aureâ
insignitus.

4. *Quis casus infelix paulo post Arnul-
phum prostravit?*

Lambertum æmulum, in arce Camerinenfi unâ
cum Matre tua latentem, obsidebat Imperator;
quem fæmina illa cum aperta vi non posset, clam
tollere è medio statuit. Quare Arnulphi pocil-
latores

latori pecuniâ corrupto, auctor est, hero ut su-
venenatum præbeat poculum, quo exhausto; Im-
perator tres dies noctesque ipsas pertinaci somno
traduxit: eversa dein vi potûs valetudine, bien-
nium varios inter morbos ad omnia inutilis exe-
git, consumptus tandem Oettingæ Rhætiae, sepul-
tusque Ratisbonæ in S. Emmerami aede. Imp. an-
4. Chr. 899.

87. Ludovicus IV.

1. *Quis è stirpe Caroli M. ultimus Imperium tenuit?*
Ludovicus hic, Arnulphi filius, *Infans* à non-
nullis dictus, quod septennis à Germaniæ Proce-
ribus Imperator sit renunciatus.

2. *Cur ab Hungaris, Ludovico imperante,
vassata Germania?*

Hunnos Arnulphus contra Bohemos obsequi-
um detrectantes, auxilio advocarat, illi viam
quâ redirent, edocti, adfuerunt, Ludovico regnan-
te. non jam ut socii, sed hostes. Conserto ac
Arnsburgum, Bavariae oppidum, triduo prælio
tanta clade Germanos affecerunt, ut passim super-
caforum cumulos, velut super mensas, conviva-
rentur victores Hunni, quibus cum nonnisi obla-
to auro plurimo, annuoque vestigali inire pa-
cem Ludovicus potuit, necore idcirco, ut a-
junt, confectus. Imperavit annos 12 ad An-
num Christi 912. sepultus pariter Ratisbonæ ad
S. Emmerami.

(55)

C A P U T II.

Imperatores Seculi X.

88. Conradus I. Francò.

Quo pacto hic ad Imperii fastigium ascendit?

Othonem Saxoniae Ducem ad Imperium populabant Germani. Verum is recusata ob senium dignitate Conradum Franconiae Ducem, ceu Herodem Imperio dignissimum, subrogari sibi petiit; quamvis ipsemet filium haberet Henricum Aucupem, tanto muneri parem.

2. *Qua laude praefuit Conradus?*

Aquisgrani accepta à Moguntino corona, insigni prudentia & fortitudine jus suum contra Arnulphum Malum, Bavariae Ducem, & Henricum Aucupem persecutus est.

3. *Quemnam sibi Imperatorem subrogari moriturus petiit?*

Hostem suum Henricum Aucupem, à quo magnam cladem acceperat Merseburgi in Saxonia. Nimirum privatis odiis antehabita Imperii salute, sceptrum Henrico destinavit, quo digniorem sciebat neminem. Obiit post ann. Imp.

7. Chr. 919.

89. Henricus Auceps.

1. *Unde nomen Aucupis obtinuit?*

Quod ab Episcopis & Principibus Germaniae Imperator designatus, tantae dignitatis insignia acceperit aucupio intentus, quod mirifice celebrabatur.

2. *Quid illi cum Hunnis negotii?*

Loco vectigalis annui à Ludovico IV. extortum canem illis scabiosum reddi iussit: quò probro vehementer exacerbati, mox in Germaniam valido cum exercitu irrumpunt: sed ingenti suorum clade ab Henrico depulsi, Germanorum vires pluris, quam antehac facere docti sunt. Tantam Victoriam [50. enim Hunnorum millia hoc prælio cæsa sunt] Imperator retulit cælo auspice, quod edito de blasphemia & simonia extirpanda voto, propitium sibi reddidit: quippe Angeli pro Henrico pugnare sunt visi, dum interea in ipso prælii actu loco militaris clamoris exercitus *Kyne eleifon* tam constanter, quam piè ingeminaret.

3. *Cur Germania majore urbium numero augeretur?*

Urbes rariores numerabant Germani, alendo ut plurimum pecori, agrisque colendis intenti. At crebræ Hunnorum excursiones Henricum ad arces, urbesque condendas adegere, quippe illis omnis urbibus. ad quas expugnandas nec arte nec apparatu bellico erant instructi. in locos solùm patentes & immunitos incursarunt.

4. *Cur Henricus ludos, seu decursiones equestres instituit?*

Ut Nobiles Germani armis riè exercerentur hisque decursionibus & ludicris velitationibus ad quos nonnisi antiquæ arti proficiam. integræque famæ admittiebantur, præliis cum hoste committendis

tendis præluderent. Ad primum porro hujusmodi ludum equestrem Magdeburgi celebratum convenere viri Nobiles nongenti septuaginta quatuor.

5. *Quem in finem Imperii Marchiones instituit?*

Ut Imperii fines contra hostium incursiones tuerentur. Hinc Danis Marchionem Sleswicensem; Brangenburgensem Vandalis, Misnensem Bohemis, Austriacum Hungaris opposuit, qui dein & rerum gestarum magnitudine, & territorii amplificatione præpotentes Imperii Principes evasere.

6. *Quodnam cimelion Henricus Imperii Insignibus adjecit?*

Longini lanceam, qua Christo apertum latus. Hanc quâ precibus, quâ minis à Rudolpho Gallicarum Rege extorsit. Asservatur hæc inter cætera Imperii insignia Norimbergæ. Cæterum Henrico debet Germania, quod artibus variis, belli studiis, optimisque legibus aucta sit, & exornata, ut proinde Pater patriæ, Princeps pius, Imperii & Ecclesiæ ornamentum jure optimo appellari mereatur. Rexit Imp. ann. 17. ad A.C. 936.

90. *Otho Magnus.*

1. *Cur Otho sub Imperii exordium terror, dein amor mundi appellatus?*

Magno Parente Henrico major filius Otho bellis feliciter confectis & invicto animi robore populos, obsequium detrectantes, tantopere contrivit, domuitque, ut *mundi terror* sit dictus. Ob

cle-

clementiam dein, & humanitatem singularem; ceteraque virtutum ornamenta *Amor mundi* est appellatus.

2. *Cur à binis suis fratribus impugnatus fuit?*

Tancwardus Imperium sibi tanquam majori natu deferendum ratus, bellum Othoni movit, in quo vitam posuit. Contrà Henricus frater natu quidem minor, sed ab Henrico Aucupe, jam Imperatore genitus, sibi coronam deberi existimabat, quòd Otho, patre nondum imperante, esset in lucem editus. Verùm nec iste profecit quidquam. Variis enim cladibus affectus, permittere se Othoni supplex debuit, à quo Bavarix Ducatu est auctus.

3. *Cur à filio quoque armis laceffitus Otho?*

Ægrè tulit Ludolphus, Patrem Othonem ad secundas nuptias transisse, quòd suam sibi portionem imminutum iri crederet. Igitur ad arma descendit, Hunnis ipsis in auxilium accitis. At nihil promoveri contra Patrem potuit filius. impius, sed fractis tandem viribus ab Othone veniam supplex petere est coactus, quæ quidem concessa est; sed nonnisi Sueviæ Ducatu, cui Ludolphus præerat, abdicatione, & in Eberhardum Helfensteinium translato.

4. *Quæ Othonis contra Hunnos fuit fortuna?*

Cùm omnem latè Germaniam igne ferroque vastarent, in campo Lycio haud procul Augustâ tantam barbarorum edidit stragem, ut è centum millium exercitu vix pauculis in Pannoniam redire

dire licuerit, acceptæ cladis nuncium allaturis. Auctus nobilissimâ victoriâ Imperator per omnia Germaniæ templa grates DEO referri publicè iussit. Prælio interfuit S. Udalricus Episcopus Augustanus, cui durante conflictu, Crux, victoriæ tessera, de cœlo submissa fuisse perhibetur.

Quid rerum terna expeditione in Italia gessit?

Primâ Berengarium, italiæ Regem domuit, ac supplici Regnum istud clientelari jure concessit. Alterâ eundem Berengarium Pontificis rogatu, quem variè vexabat, bello petiit. Regnoque exutum Bambergam in exilium migrare iussit. Papa verò tyranni vexationibus liber, Othonem liberatorem coronâ impertiit, seque perpetuò ab illo statutum, ac pro legitimo Imperatore, exclusis aliis, habiturum recepit.

6. Num diuturna fuit hæc Pontificis cum Othone consensio?

Neutiq̃uam; nam cùm duo Cardinales, Pontifici refractarii, ad Othonem confugissent, hos perbenignè suscepit. Indignatus Papa Adalbertum, Berengarii filium, adversus Othonem evocat. Hic verò in furorem versus, Romam armata manu ingreditur, & Joanni XII. Pontifici Leonem VIII. Pseudo-Papam surrogat, quò concitatore & stimulatore Imperatoris in Joannem Pontificem indignatio tam diu sopita non est, quam diu Leo superstes fuit. Hòc extinctò, & lue pestifera exercitum depopulante, ad meliorem mentem rediit Otho, pœnam hanc divinitus im-

immissam interpretatus ob malè habitum Christi Vicarium.

7. Quenam tertia Othonis in Italiam expeditio?

Versus in agnum leo, Romam accurrit Otho, Joanni XII. contra refractarios laturus suppetias. Severè punitis iis, qui è Romanis quietem turbârunt, mansit posthac Sanctæ Sedi addictissimus.

8. Quenam alia Othonis prælara facinra?

Græcis & Saracenis ex Italia pulsis, hanc integram Imperio restituit. Danos, Sorabos, Hænetos, Bohemos fortiter débèllatos, Ecclesiæ, Christoque subiecit ac plures fundavit Episcopatus. Quoties cultu ornatuque Imperatorio induebatur Deum enixè rogabat, mentem sibi submissam, omnique à fastu remotam inderet. Obiit anno Imperii 37. Chr; 937. Magdeburgi sepultus, ejus tumulo hæc Epitaphium inscriptû legimus:

Tres luctus causæ sunt hoc sub marmore clausæ,
Rex, Decus Ecclesiæ, summus honor Patriæ.

91. Otho II.

1. Quo tempore Imperii coronâ est redimitus?

Vivente etiamnum Patre Othone M. annos natus, quindecim, Romæ est coronatus; minor Parente filius, ejus felicitatem & virtutes non perinde est assecutus.

2. Cur pallida mors Saracenorum est appellatus?

Quòd hos, à quibus antea cæsus fuerat & captus felici prælio superatos, ad internecionem deleverit, ut primùm ex eorum manibus mira dexteritate evaserat.

3. Cur

3. *Cur postmodum dictus etiam Sanguinarius?*

Ob Ianienam, cædemque cruentam Romæ editam. Nam ubi intellexit, quosdam è Nobilitate Romana seditionem moliri, hos confestim de medio tollere decrevit. Igitur Nobiles Romanos ad unum omnes epulo exceptos, inter delicias convivales subito terrore percellit, dum valida militum manu in triclinium immissa, sediti-
osos ab epulis ad capitis supplicium abripi jubet, cæteris insipientibus. & horrore plenis, quos dein, finitâ hac tragædiâ. frustra ad hilaritatem cohortatus est Otho, cum tritium epularum finem universi avidè expectarent. Imperavit ann.
10. ad A.C. 983.

92. Otho III.

1. *Cur Mirabilia Mundi est appellatus?*

Patre orbatus, anno ætatis decimo duobus. viris doctissimis, Willigiso, Archiepiscopo Moguntino, & Gilberto, seu Gerberto, summo postea Pontifici, instituendus traditur, tam mirando in literis factò progressu, ut ob amplissimam in tenera illa ætate eruditionem *Mundi miraculum* appellari consueverit.

2. *Quid de Willigiso memoriæ proditum est?*

Humili genere ortus, parentem habuit carpentarium. Archiepiscopus subiade & Elector Moguntinus inauguratus, egregium sanè demissi animi specimen edidit: namque ut pristinæ conditionis ac fortunæ semper meminisset, rotam in palatio & conclavi suo pingendam cueavit
cum

cum hac epigraphæ: *Willigis, Willigis, recole unde veneris.* Atque hæc causa est, cur Archiepiscopi & Electores Maguntini rotam hodieque in suis præferant insignibus.

3. *Cur Miriam Aragoniam, conjugem suam regi supplicio addixit Otho?*

Quod manifestis criminibus jam antè convicta, virum insuper nobilem, ad scelus frustra pellectum, falsis criminationibus ad capitis supplicium promoverit. Ajunt ex innocentis viri corpore lac sanguinis loco fluxisse.

4. *Quæ fata Othoni impendebant in Italia?*

Quarto illuc est profectus, seditiosos in ordinem redacturus, à quibus Romæ in palatio obseffus, præsens vitæ discrimen adiisset, nisi clam evadendi occasionem nactus, se perduellium furori subduxisset. At novas vitæ ejus insidias struxit vidua nobilissima, quam matrimonii spe laciâsse fertur Imperator: namque ubi delusam se vidit, chirothecas veneno imbutas Othoni obtulit, quæ Cæsari huic laudatissimo & immortalis memoria digno mortem attulère anno Imp: 19. Chr. 1002

C A P U T III.

Imperatores Seculi XI.

93. *Henricus Sanctus.*

1. *Quo Doctore à teneris ad sanctitatem est eruditus?*

5. *Wolffango Ratisbonensium Antistite, qui*
coelo

ecce jam receptus, Henrico, tunc Bavarie Duci, ad sui quondam præceptoris sepulchrum oranti, Imperium præfagiit geminâ vocatâ *Posti sex*. De morte imminente commoneri se ratus Henricus, diebus sex. tum sex hebdomadis totidemque & mensibus & annis ad eandem piè obeundam egregiè se comparavit; quo evoluta temporis spatio Imperator est renunciatus.

2. *Cur dictus claudus?*

Qua die coronatus est Italiae Rex, in urbe Ticinensi Itali, Regi Teutonico infensi, sumptis armis sub vesperum regiam cingunt, Henrico ad necem postulato. Is verò discrimini se subducturus, per urbis mœnia defiliit, luxatoque crure, exinde claudicare cœpit. Hinc *Claudus*, ob virtutem verò eximiam *Sanctus* cognominatus est.

3. *Quid illi Romam ingressuro Benedictus VIII. obtulit?*

Globum aureum cruce insignem, quo indicaretur, Imperatoris esse, orbem universum ad Crucis Christi obedientiam adducere. Hic porro Globus ad cætera Imperii adjectus est insignia, eumque Cæsares, dum Imperatorio ornatu in solemni coronatione induuntur, manu præferre solent. Coronam auream Henricus sub idem tempus à Benedicto Romæ accepit.

4. *Cur Apostolus Hungaria: Advocatus S. Petri, & Ecclesiæ Defensor est appellatus?*

Sororem suam Giselam Stephâno Hungariae Regi eo pacto nuptui dederat, ut ipse cum Regno

gno universo Christiana sacra complecteretur; quo feliciter obtento, datum Henrico gloriosum Apostoli Hungariæ nomen. Terna porro expeditione in Italiam suscepta, cum Ecclesiam fortissimè ubique defendisset, maximisque auxisset beneficiis, *Advocatus S. Petri, & Ecclesiæ Defensor* cognominari est meritus. Ob singularem demum erga Dei servos in monasteriis degentes amorem etiam *Patris Monachorum* nomen illi inditum est.

5. *Quo præcipuè apparatu se suosque ad in-
unda prælia instructos accinctosque voluit?*

A peccatis expiandos, sacroque reficiendos pabulo curabat omnes Deum ut sibi propitium redderent. Ipse SS. Laurentium, Georgium, & Hadrianum exercitus sui Duces delegerat, quorum, ac Dei inprimis subsidio fretus, prospero semper Marte cum hostibus conflixit.

6. *Quid cum Babone Abenspergensis Comite
accidit memoriæ dignum?*

Aquisgranum ad Venationem invitârat Proceres Henricus, ea tamen lege, ut nonnisi cum uno famulo singuli comparerent. Adfuit Babo 64. virorum stipatus manipulo, quem ubi conspexit Cæsar, nonnihil succensuit Comiti, quòd in datam legem peccasset; At Babo minimè, inquit, Cæsar, mandatum tuum præterii. Filios meos vides triginta duos, quorum singuli singulos adducant famulos; Illos omnes tuis obsequiis mancipatum venio. Attonitus rei novitate Cæsar pa-

trem

trem cum filiis perbenignè hahuit; prospecturumque se omnibus recepit.

7. *Quæ cum S. Cunegunde conjuge sua vitam traduxit?*

Virgo cum Virgine castitatem illibatam semper celuit. Hinc moriturus agnatis eandem his verbis reddidit: *Recipite, quam mihi tradidistis, Virginem vestram.* Hæc in sceleris aliquando suspicionem adducta, purgavit se per ignitos vomeres, quos nudo vestigio calcavit prorsus illæsa. Quo prodigio absterfa omnis suspicio.

94. Conradus II. Salicus.

1. *Qua via ad Imperii solium ascendit?*

Eum Henricus Sanctus paulò ante mortem Principibus commendarat, velut sceptro apprimè idoneum cùm ob pietatem, tum ob insignem belli peritiam. Duo tamen abièrè anni, priusquam consentirent discordes Principum animi. Fuit Conradus Franconiæ Dux, plurium opinione dictus Salicus, quòd ad flumen Salam suum obtineret territorium.

2. *Qua ratione Burgundia, seu Arclatense Regnum Imperio adjectum?*

Burgundiæ Rex Rudolphus Testamento illud legarat Henrico Sancto, quo mortuo, solum se sponcione existimabat. Verùm à Conrado armata manu cogitur, sibi quoque legare Burgundiam, velut legitimo Henrici successori. Accedit, quòd judicaret Conradus, regnum illud inter

E

bona

bona Imperii clientelaria numerandum. Archiepiscopus Coloniensis mox ab Imperatore Cancellarius per Arelatense Regnum est renunciatus, qua appellatione hodieque gaudent Electores Colonientes.

3. *Quid beneficii Conradus in equitem contulit pede altero mutilatum in bello Burgundico?*

Illi ocream suam pecuniis impleri iussit, ut pedis jacturam sarciret.

4. *Quare ulcor fidei appellatus?*

Slavi barbari effigiem Christi ligneam turpiter mutilarant; igitur hos ingenti numero ad se perductos coram sacra illa imagine pariter mutilari primum, deinde necari iussit.

5. *Qualis erga Ecclesiam Conradus?*

Albericus Comes Tusculanus Pontificiam dignitatem jure velut hæreditario asserere familiæ suæ allaborabat. Jamque binos ex eadem Pontifices cooptandos curarat, Benedictum VIII. & Joannem XX. quibus subrogare parabat 12 annorum puerum à Comitibus Tusculanis Huic impietati non opposuit se Conradus, ut debuit, & potuit. Imperavit annos 14. ad A. C. 1039.

95. *Henricus III. Niger.*

1. *Qua ratione Imperio est positus?*

Henricus, à fusco capillitio dictus Niger, Patre Conrado in vivis adhuc agente, ab Archiepiscopo Coloniensi admodum adolescens coronâ regiâ insignitur; tum à Parentis obitu Imperator renunciatur.

2. *Qua-*

2. *Quenam Henrici virtutes?*

Insignis pietas, prudentia ac clementia. In præliis conferendis plus orationi, quàm armis tribuit. Petrum Hungariæ Regem, à suis pulsum, restituit contritis tandem ope Divina refractis. Ratisbonæ bello hoc gloriosè confecto triumphantis more exceptus, illud, Davidis ingeminabat; *Non nobis, Domine, nun nobis, sed no-
min tuo da gloriam*; tum vulgari veste indutus; omnia ejus urbis templa, gratias DEO adurus obiit.

3. *Quid Ingelheimi in secundis nuptiis egit memorata dignum?*

Eò spe lucri turba ingens confluerat histrio-
num & mimorum, quos ad usum omnes abigi
mandat Henricus etiam impræstos, hac edita me-
morabili sententia: longè præstabilius esse nū-
mos pauperibus, quàm nugatoribus largiri.

4. *Quid à Scriptoribus carpitur in Henrico?*

Quòd in Pontificum electiones sese plus æquò
ingesserit, læsa Ecclesiæ libertate. Quamvis ab
aliis id factum eleveetur eo nomine, quòd nonnisi
urgente Ecclesiæ necessitate id egerit. Mortem
imminere sibi haud obscurè præsentiens, Victor-
rem II. Papam, virtutibus & prodigiis clarum;
Romà in Germaniam evocat, ut æternitatem adi-
turo assisteret. Adstitit, pièque obiit Henricus
post annos Imp. 17. Chr. 1056.

1. *Qualis Henricus etiamnum adolescens?*

Sex annos natus, Patre mortuo, ab Agnete Matre Religiosissima, ac B. Annone Archiepiscopo Coloniensi sanctè educari cœpit. Verùm nonnullis Imperii statibus optimi Præsulis, matrisque institutionem minùs probantibus, Adalberto Bremensium Archiepiscopo traditur informandus.

2. *Qualis Henricus Juvenis Imperator?*

Adalberto cæcos impetus & cupiditates Henrici, ne illius gratiâ excideret, dissimulante ac fovente, datus est Imperio Princeps haud sanè immoderatorum suorum affectuum dominus.

3. *Qua ratione Ecclesiam vexare cœpit?*

Ecclesiæ bonis abutebatur Henricus pro libidine. Ea quippe vel plus offerentibus vendidit, vel stipendium inde militi numeravit. Paternis Alexandri Papæ II. monitis morem haud gessit, nec deinceps resipuit,

4. *Quanam alia controversia illi fuit cum Pontificibus?*

Gravissima sanè. Soliti erant hætenus Imperatores Episcopis, cum clientelare obsequium exhiberent, prædia beneficiaria per annulum & pedum concedere. Jam dudum id Romanis Pontificibus displicuit; quippe cùm annulus & pedum signa sint potestatis Ecclesiasticæ, videbatur Cæsar sibi arrogare auctoritatem derivandi in Episcopos facultatem, quâ ipse minimè præditus erat,

erat. Quare S. Gregorius VII. quosdam Henrici Consiliarios, qui eum in Pontifices rursus irritaverant, anathemate percussit, Henrico interim diplomatis promulgationem prohibente, ac sacerdotia quævis partim pretio, partim privata auctoritate conferente. Ea de re commonitus à Gregorio, magis excanduit. Itaque aliquot Præsulum, Pontifici maximè adversantium conciliabulo Wormatiæ coacto, Pontificatum Gregorio, viro planè sanctissimo, tanquam multorum scelerum reo, abjudicavit.

5. *Quid ad hæc Sanctus Gregorius?*

Non potuit non damnare facinus tam enorme ac impium. Igitur in Concilio Romano Henricum cum præcipuis Satanici illius conventiculi synedrii sacro fulmine ferit. Cujus vim mox sensit Gvilielmus Ultrajectensis Episcopus, Henrico in Pontifice insectando particeps & adjutor præcipuus, qui paulò post expirans inter horrendos cruciatus & ejulationes fassus est, actum esse de præsentè aternâque salute sua, quòd Pontificem Sanctissimum tam injuriosè, contumeliosèque tractâisset Henricum porrò Pontifex regi insuper jure & titulo exuit, populosque fidei sollemnisque Sacramenti religione absolvit.

6. *Quo hæc animo accepere Imperii Proceres?*

Plerique omnes Henrico apertè denunciant, statutum sibi esse Imperatorem alium subregare, nisi intra anni curriculum communionem Ecclesiæ restituendum se curaret, & in gratiam rediret

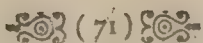
cum Pontifice, qui ea de re certior factus comitiis Augustæ Vindelicorum habendis coram adfuturum se recepit.

7. Quid interim Henricus?

Veritus, ne ad finem annus vergeret, priusquam Pontifex, qui jam Româ discesserat, ad Comititia in Germaniam appelleret, citatis equis venienti occurrere statuit. Cùmque hunc Canusium, munitissimam Longobardiæ arcem, divertisse cognovisset, eodem se contulit, cum nili habitu, nudisque pedibus veniam petiturus. At Pontifex, non ex vano metuens, ne mente minus seria ageret Henricus, tres ipsos dies alloquio hunc suo prohibuisse fertur. Postquam tamen interposita jurisjurandi religione pollicitus est, se in Pontificis Romani potestate futurum, atque in Augustanis Comititiis obiecta crimina diluturum, absolutus est ea conditione, ut, nisi promissis steteret, Regni jure excideret.

Seriane fuit Henrici penitentia?

Aut seria non fuit, sed tantum temporis gratiâ simulata, aut mox retractata; quippe rescissis, quas paulò antè jurejurando firmaverat, pactionibus, sacrilegis rursus armis lacessit Pontificem, qui sacris ei denuò interdixit. Igitur Imperii Principes, tantam perfidiam execrati, exauctorato Henrico, Rudolphum Sæviæ Ducem substituunt qui tamen haud diu superstes fuit. manu, pauloque post vitâ quoque cruento prælio amissâ.

9. *Quid exinde consilii cepit?*

S. Gregorium Pontificatu dejecturus, convocado Brixinæ in Tyroli conciliabulo, Gvibertum, hominem scelestissimum, in Petri sedem intrudit, Clementem III. dictum. Inter hæc Conradus, Henrici filius, in parentem. Deo & Ecclesiæ rebellem, arma sumit, sed nihil promovet, morte brevi post sublatys.

10. *Quis tandem Henrici impietati modum statuit?*

Alter ejusdem filius Henricus, Procerum instigatione bellum infert Parenti, qui destitutus ab omnibus, permittere se cogitur filio, vehementer instanti, Ecclesiæ tandem & Pontifici planè cumulateque satisfaceret. Tergiversantem ad Imperii Ordines, Moguniæ congregatos adducit, ubi Imperii insignibus exutus, hæc filio Henrico cedere compellitur, exemplo futuris posteris, non impunè vexari Ecclesiam ab iis præcipuè, quibus ejusdem defensio à Deo est demandata. Obiit paulò post anno Imperii 50. Chr. 1106.

C A P U T IV.

Imperatores Seculi XII.

97. *Henricus V.*

1. *Majorene in Ecclesiam Christianique Vicarium pietate ac observantia fuit Henricus filius, quàm ejus Parens?*

Quo Patrem crimine condemnârat prius, eodem

dem se dein ipse obstrinxerat, sacerdotia disper-
tiendi, sacrosque Præsules pedo & annulo inau-
gurandi jure sibi arrogato, perque vim extorto à
Paschale II. quem in vincula datum non antè di-
misiſſet, quàm plenam sacerdotia conferendi pote-
statem sibi cederet.

2. *Num rata, firmaque mansit hæc cessio?*

Concilium lateranense exinde celebratum, ir-
ritam prorsus ac nullam declaravit Paschalis ces-
sionem, cùm quòd vi fuisset expressa; tum quòd
sacra Ecclesiæ jura in Præncipem profanum trans-
ferri, haud quaquam possint. Decreto huic parere
cùm nollet Henricus, à Gelasio II. Paschalis suc-
cessore piorum communione ejicitur. Qua poena
vehementiùs exasperatus, Paschali Gregorium VIII.
Pseudopapam opposuit.

3. *Quo tandem pacto pax firmata est?*

Postquam Henricus jure illo, per vim nuper
extorto, de quo antecessores tantopere discepta-
runt, cessit, bonaque omnia, Ecclesiæ ablata, re-
stituenda curavit, concessum à Pontifice, ut Epi-
scoporum & Abbatum electionibus ritè ac secun-
dùm Canones factis Imperator [vel alius ejus no-
mine] interesse, electosque non pedo & annulo
inaugurare, sed sceptro tanquam clientes Imperiì
fiduciarios, in fidem & clientelam possit recipere.
Ita sedati tandem sunt motus turbulentiſſi-
mi, quibus Petri navicula annos fermè quadra-
ginta fuerat agitata. Obit Henricus anno Imp:
20. Chr. 1145.

98. Lotharius II. Saxo.

1. *Quis Henrico successi?*

Hujus nepotibus ob avi patrisque flagitia repudiatis, ad Lotharium, Saxoniae Ducem pietate, ceterisque virtutibus insignem, versa sunt Principum Electorum studia.

2. *Nam Imperator hic Ecclesiae Advocatum ac defensorem pro muneris sui ratione se exhibuit?*

Omnino; nam rebus in Germania, conciliatore potissimum S. Bernardo, compositis, Innocentium II. à Rogerio Siculo, Anacleti Pseudo-Papae defensore acerrimo, semel atque iterum se de pulsum, restituit, Rogerio, cum Antipapa suo Petro Leonis sive Anacleto terrâ marique debellato.

3. *Quibus præcipuè virtutibus claruit?*

Inter ipsos armorum strepitus, gravissimaque Imperii negotia ternis quotidie Missæ sacrificiis summo pietatis sensu, lacrymisque, quibus orationes suas rigabat, interfuit, solem orientem prævertere solitus, Deoque consecrans. lucis primitias, quas alii somno tribuunt, die in noctem, præpostero sanè ordine, converso. Pauperes quibus pedes cum Augusta sæpe abluerat, *Filios suos*; Sacerdotes, quorum consuetudine imponsè delectabatur, *Patres*; viduas, quas contra potentum oppressiones strenuè tutabatur, *Matres* nuncupare consueverat.

4. *Num*

4. Num bonorum quæque artium & disciplinarum cultor fuit?

Plurimum certè Jurisconsulti debent Imperatori huic: quippe qui & Romæ primùm, & deinceps Bononiæ Jus civile ad Codicis Justinianei normam publicè explanandum, indeque Doctores solemnî ritu inaugurandos curavit, qui deîmos ritusque ab aliis quoque Academiis est receptus. Imperavit Lotharius annos 13. ad A.C. 1138. subito morbo, cùm ab expeditione Italica rediret, haud procul Tridento extinctus, Imperiî insignibus genero suo Henrico, Saxonix & Bavarix Duci, traditis.

99. Conradus III. Suevus.

1. Quosnam hic competitores habuit?

Henricum Superbum, Bavarix & Saxonix Ducem, hujusque fratrem Guelphonem. Ille post multa prælia inauspicatè inita, utroque Ducatu privatus, mœrore contabuit. Hic post bellum diuturnum, svasu præcipuè & operâ Rogerii Siciliæ Regis cum Cæsare susceptum in gratiam tandem restitutus est post urbis Winsbergæ deditionem.

2. Quid in urbis hujus deditione singulari memoria dignum accidit?

Guelpho, omni belli nervo, quem Rogerius aliquamdiu suffecerat, destitutus, Winsbergam, tanquam receptaculum tutissimum, cum suis se recepit; sed fame urgente, urbem demum victoris arbitrio permittere est coactus, Nec aliud
jam,

jam, quam Guelphonis, eique adhaerentium mors aut captivitas, urbisque direptio instabat, cum Matronæ nobiles, non tam de fortunis suis, quàm maritorum vita sollicitæ, Cæsari supplicant, asportare sibi id duntaxat liceret, quod suis ferre possent humeris. Annuente Cæsare, Guelphonis, primùm uxor, tum hujus exemplo ceteræ suum quæque maritum, humeris exceptum, furori militum subduxere. Delectatus pio astu Cæsar non urbem tantum in fidem & gratiam, sed Guelphonem quoque in amicitiam & familiaritatem recepit.

3. *Quem successum habuit expeditio sacra à Conrado, hortante S. Bernardo, in Palistinam suscepta?*

Belli apparatus erat tantus, ut orbi universo expugnando suffecturus videretur; qui tamen in irritum cecidit, tum Græcorum perfidiâ, qui calce & gypso farinæ admisto longè plurimos necabant, consiliaque omnia Turcis aperiebant; tum Ducum ipsorum discordiâ & invidiâ, quæ Gallos inter & Germanos gliscebant. Unde Damasco frustra oppugnata, Conradus ad suos rediit, aliquantò post Bambergæ obiit, cum de pacanda Italia cogitaret. Imperavit annos 14. ad annum Christi 1152.

100. *Fridericus Ænobarbus.*

1. *Cur huic Imperii dignitas delata?*

Erat Fridericus, Conradi ex fratre nepos, ob barbam subrusam à Latinis Ænobarbus, ab Italis Barba,

Barbarossa cognominatus, præclaræ omnino indolis Princeps, cui patruus, præ filio suo teneræ ætatis dum ætatis, Imperii insignia cum ditione vivus tradidit, hocque defuncto, Electores communi suffragio confirmârunt.

2. Unde prima dissensionum Papam inter
& Cæsarem jacta semina?

Prima in Italiam expeditione domuit Imperator omnes, qui adversabantur Pontifici, à quo coronâ aurêâ Romæ est insignitus. Non multò post Friderico in Germaniam reverso, Londinensis Episcopus Româ redux, à Germanis captus, libertatem magno pretio redimere cogebatur. Questus ea de re Hadrianus Papa, hæc suis ad Cæsarem literis inseruit: *Insigne tibi beneficium coronæ contulimus.* Neque enim ignorabat Pontifex, connivente Imperatore, Præsulem illum durius habitum. Hæc verba acriter pupugère Imperatoris animum, quòd iisdem significari putaret, coronam Imperatoriam se debere unice favori Pontificis. Neque deferbuit Principis, naturâ præservidi, ira, quamvis Hadrianus aliâ epistolâ, non eam sibi mentem fuisse, declarâisset.

3. Quanam altera & propior dissensionum causa?

Altera in Italiam expeditione Mediolanenses, quòd Insubriæ totius dominium affectarent, injecto freno còercuit Cæsar. Unde ad examinanda vindicandaque Imperii per Italiam jura & bona clientelaria progressus, in sacra quoque Ecclesiæ jura involavit, Henricos antecessores suos in
confe:

conferendis Sacerdotiis, & Episcopis inaugurandis imitaturus. Pessimè habuit Papam sacrilegum facinus; jamque sacrum fulmen in Fridericum cudebat, cùm morte abreptus, successori provinciam sanè difficillimam relinquit.

4. *Qui tandem memoratæ dissensiones in apertum Schisma erupere?*

Alexandro III. in Pontificem ritè electo. Cardinales duo, Cæsaris addicti partibus, Victorem V. Antipapam opposuere. Huic Fridericus illi co adhæsit, frustra Imperii Principes ad idem faciendum cohortatus. Igitur anathemate utrumque ferit Alexander, nec multò post Victor impius ad Dei tribunal evocatus est.

5. *Quo pacto fovere schisma perrexit Fridericus?*

Mortuo Victori Pseudopapam alium subrogandum curavit Paschalem III. quem pertinaciter & ipse defendit, & ut Germaniæ Præsules eidem adhærerent vi compulsi. Sub idem tempus Mediolanum solo æquatum, quodd in Cæsarem insurrexisset.

6. *Quem exitum tertia Friderici in Italianam expeditio sortita est?*

Pseudopapam propugnaturus, Romanosque & Venetos, Alexandro addictissimos, oppugnaturus, numerofo cum milite advolavit. Verùm peste in exercitum atrociter grassante, Germaniam repetere coactus, mortuo interea Paschali Calixtū III. itidem Pseudopapam suffecit, Præsulum disfidantium operā.

7. *Quæ-*

7. *Quenam quaræ expeditionis Italicæ causa?*

Mediolanenses non solum urbem suam denuo instaurarunt. sed novam insuper S. Petri, ejusque successoris Alexandri III. honoribus exædificarunt, Alexandriam dictam. Id indignissime ferens Cæsar ingenti cum exercitu ad novam hanc urbem exscindendam accurrit.

8. *Quæ hujus expeditionis fortuna?*

Sinistra lanè; quippe Alexandriam oppugnare adortus, eas tandem in angustias redigebatur, ut vitæ etiam periculum haud leve subiret. Accessit clades navalis, à Venetis illata, ubi Otho ipse, Friderici filius cum 46. navigiis captus, & Venetias est abductus. In cujus victoriæ perenne monumentum Dux Venetus quotannis mare Adriaticum, projecto illuc annulo aureo, sibi despondere solet.

9. *Num saniora tandem cepit consilia?*

Tot tantisque malis fractus Imperator vindicem DEI agnovit manum, serioque de pace cum Ecclesia ineunda agere decrevit. Quem in finem Venetias profectus, se totum permisit Christi Vicario, cujus pedem non solum iterato osculo est veneratus, sed ascensuro in equum etiam stapedem tenuit. Vanissimum proinde commentum est, Alexandrum, eximie mansuetudinis & prudentiæ Pontificem, Imperatoris in genua provoluti collum calcasse, hisque insultasse verbis: *Super aspidem et basiliscum ambulabis, & contulcabis leonem & draconem.*

10. *Quid*

*10. Quid exinde memoratu dignum ges-
sit Fridericus?*

Ut præteriti delicti, in Ecclesiam admissi, abo-
leret memoriam, Hierosolymam, ab Saladino ca-
ptam, recuperaturus, cum centum quinquaginta
millibus armatorum in Orientem contendit, re-
bus Præclare ubique & fortiter gestis, dum ecce!
luctuosa, prorsusque inexpectata Cæsaris mors
prosperum victoriarum cursum, spesque ingen-
tes repente abrupit. Nam dum is corpus, æsti-
vis caloribus fervidum, in Cydno, prægelido
Giliçie amne, parat abluere, frigoris vehementiâ
totus repente obrigescere, & animo linqui cœ-
pit. Extractus confestim, sibi que paulisper red-
ditus, grates egit Deo, quodd in expeditione, Re-
ligionis, Chritique Imperii dilatandi studio su-
lcepta, evocaretur ex hac vita, quam Deo in pla-
cationis hostiam offerens, seque totum Numini
permittens, posuit anno Imperii 38. Chr: 1190.

101. Henricus VI. Asper.

*1. Verùmne Celestinum III. coronam, Henrici
capiti impositam, mox pede decussisse, ut osten-
deret, potestatem dandi, auferendique co-
ronas esse penes Pontificem?*

Cùm facti hujus tam insolentis præter scripto-
res A catholicos nemo meminerit, anilibus id fa-
bulis annueramus. Nec injuriâ de veritate su-
spectos habemus juratos illos Romanæ Ecclesiæ
hostes, maximè quando invehuntur in Pontifi-
ces,

ces, Christi Vicarios, quos Antichristos per atrocissimam calumniam appellare non horrent rebelles Ecclesiæ filii.

2. *Quo pacto Siciliæ Regnum Henricus obtinuit?*

Hoc dotis loco à Constantia Guilielmi ultimi Siciliæ Regis filia, Henricus conjux accepit. Regni tamen possessionem adire prius haud potuit, quàm Tancredus Guilielmi nothus, quem frustra armis impetierat, è vivis excessit. Potitus tandem Regno, diris suppliciis in eos animadverit, qui Tancredo adhæserant. Jordanum Comitum, quod sceptrum Siculum affectasset, sellæ candenti imponi, ferreamque coronam ejus vertici clavis affigi jussit, crudelitate sanè inaudita; unde merito *Asper* cognominatus est.

3. *Quid à propria conjunge est passus?*

Ad Siculos suppliciis mactandos cum denuò se accingeret, popularium suorum vicem miserata Constantia, conjugem vi armorum, & Procerum conspiratione eò adexit, ut pacem ipse à subiectis sibi populis petere cogeretur. Mortuus est anno Imperii 7. Chr. 1198. non sine suspitione propinati ab ipsa uxore Constantia veneni, redditus tamen omnibus, quæ Ecclesiæ prius abstulerat.

102. *Philippus.*

1. *Quas difficultates Imperator hic subiit?*

Fuit Philippus è filiis Friderici Aenobarbi, natus minimus, cujus electionem ratam habere noluit Innocentius III. quod novas ab illo tricas metui.

metueret. Eundem Otho IV. armis quoque fa-
cellivit, Imperium sibi vindicaturus.

2. *Utri tandem sceptrum adjudicatum*

Ed conventum est, ut Philippus, quoad vive-
ret, Imperium retineret, succedendi jure Othoni
relicto, cui nuptui quoque data Beatrix Philippi
filia cum Regis Romanorum titulo. Quæ omnia
probavit quoque Pontifex. Occisus est Philippus
Bambergæ à Comite Palatino anno Imperii 10.
Chr: 1208.

C A P U T V.

Imperatores Seculi XIII.

103. Otho IV. Saxo.

1. *Quidnam de illo memorabile?*

A Philippi obitu Imperator coronam accepit
Romæ ab Innocentio III. sed cum postea in Pon-
tificii jure territorium involâset, anathematis ful-
mine est percussus.

2. *Quam vim anathema hoc habuit?*

Imperii Principes propè omnes, Othone reli-
cto, Fridericū H. Henrici asperi filium, & Aeno-
barbi nepotem ad Imperii solum evexerunt. O-
tho exinde in Saxoniam secessit, se ipse vehē-
menter incensans, quod Ecclesiam turbâset. Im-
peravit annis 10. ad A.C. 1218.

104. Fridericus H.

1. *Melrâsne cum Pontifice convenit Imperatori
bulc, quam avo Friderico Abenobarbo?*

Tres, qui ordine successere, Pontifices dicitur

F

Fri

Fridericum anathemate quater perculere, cum quoddam mandatis eorum morem gerere detrectabat, tum quoddam iniustis vexationibus Ecclesiam exagitabat.

2. *Quenam primi anathematis causa?*

Quoddam expeditionem sacram, voto firmatam, procrastinabat, cum praesenti Palaestina iterum amittenda, rei quae Christianae inibi funditus interitura periculo.

3. *Cur secundò à fidelium communione est seclusus?*

Quoddam suscepta tandem expeditione, iniquissimis conditionibus pacem inierit cum Saracenis, eisdem haud difficulter subacturus, si seridum voluisset. Fuit tamen Ecclesiae denuò conciliatus.

4. *Unde anathema tertium?*

Longobardiae civitates contra datam fidem oppugnare aggressus est Fridericus, quoddam à Pontifice itarent. Sardiniam insuper occupavit, Gibrallinorum factione suffultus. Quare *Cruciatam*, seu expeditionem sacram adversus Fridericum Ecclesiae hostem indixit Pontifex; quae tamen nihil aut parum admodum promovit.

5. *Unde anathema quartum?*

Extincto interea temporis gemino Pontifice, ad Ecclesiae clavum sedere coepit Innocentius IV. Finem is tot turbis facturus, legatos ad Caesarem cum literis mittit, & ad pacem componendam invitatur. Nihil hisce permotus Imperator, viro Religiosos haud paucos, cum literis à Pontifice mis-

missos, laquei supplicio addidit. Denique ne in urbanitatis leges peccâsse videretur, legatos & ipse ad Pontificem destinat, quem interea ex insidiis comprehendere parat. Quo comperto Innocentius Galliam petit, coactoque Lugduni Concilio ad causam ibidem dicendam Fridericum citat, ac renitentem anathemate ferit.

6. *Num victas tandem manus dedit?*

Quin potius inde efferacior, in Pontificem ac Sacerdotes furere coepit, & tertiam proventuum partem exigere ab Ecclesiasticis, ut ne deessent ex ipso Ecclesiæ arario subsidia, quibus Ecclesiam impugnaret. Monet igitur Pontifex, aliud Imperii caput designarent Principes. Hi Henrico Rasponi Thuringiæ Landgravio, sceptrum deferunt, eoque haud multò post è vivis sublato, Guilielmum Hollandiæ Comitem substituunt, inane Cæsaris simulacrum, quodd vix quiquam memoriâ dignum gessit. Unde nec inter Cæsares à plurimis numeratur.

7. *Quis tandem Friderici exitus?*

Postquam Italiam intestinis odiis, & periculis Guelphorum, qui Pontifici, ac Gibellinorum, qui Friderico adhaerebant, factionibus laceraverat, Parmenses acerbissima duorum annorum obsidione pressit, qui facta tandem eruptione Cæsarem castris, exercitu, honore, imp & coronâ imperatoriâ, quam interceptê, spoliatum, in turpem fugam coniecêre. Captus quoque à Bononiensibus & ferreæ caveæ ad mortem usque

inclusus Loticus Friderici nothus, quem cum hic oblatâ licet ingenti auri summâ redimere haud posset, vel mœrore, vel, ut multi arbitrantur, veneno, quod Manfredus, alter Friderici nothus propinâsse fertur, periit anno Imperii 32. C. 1250. An verè poenitens, haud liquet.

105. Conradus IV.

1. *An Ecclesiæ & Imperio tranquillitatem reddidit Conradus?*

Novis iterum turbis agitata omnia. Gvilielmus Batavus cum Conrado de Imperio contendebat, quamvis irritò labore. Conradus Neapolim & Siciliam fratri erepturus, Italiam armis infestabat, ubi vitam suâque amisit, veneno necatus à Manfred., cum annum quartum imperâisset, anathematis vinculo etiam dum irretitus. Cujus exequiæ dum celebrarentur Messanæ, templum incensum est, ejusque cadaver igne consumptum.

2. *Quinam à Conradi obitu Imperatores lecti?*

Occiso duobus pòst annis Gvilielmo Batave Electores in diversa distracti, alii Alphonsum Sapientem, Castellæ Regem, alii Richardum Angliæ Regis fratrem succedere. Prior dum Imperium tot turbis, discordiis, factionibus implicatum cunctatur accipere, Maurorum interim armis laceratus, suo potius Regno debuit prospicere, nec canis illi Æsopico similis rideretur. Alter pòt ingentes pecuniæ sumptus incassum factos redire in Angliam coactus est. Unde Imperium manum acephalum.

3. *Quid*

3. *Quid de Conradino, Comadi IV. Filio memorant Historia?*

Patre mortuo in Italiam movet cum Friderico Austriæ Duce, Regni Siculi & Neapolitani aditus possessionem. Illud Clemens IV. Carolo Andegavensi, S. Ludovici Galliarum Regis fratri, traderat ea conditione, ut Manfredum Tyrannum Siciliam pelleret. Quo dein occiso, Conradinus, & Carolus de regno obtinendo armis contenderunt. Sed victus ille unâ cum Friderico, multaque Nobilitate, Caroli jussu, publico in foro Neapoli obtruncatus est. Quâ fatali iâtu Friderici Enobarbi stirps omnis, Ducumque Sueviarum surculus postremus est excisus.

4. *Num verisimile est, Carolum, Clementis IV. instinctu, vitam eripuisse Conradino?*

Id contra omnem veri speciem comminiscuntur heterodoxi. Quin potius constat, Pontificem illum, moderatione & pietate insignem, factum tam crudele Carolo vehementer exprobrasse.

5. *Quæ porro Gallis Caroli militibus, in Sicilia evenêre?*

Tredecim post annis ipsa die Christo resurgenti sacra, dato ex more ad vespertinam psalmodiam signo, octo Gallorum millia ex conducto trucidata sunt. A. C. 1282. Inde *Vesperæ Siculæ* in proverbium abiêre.

Interregnum.

1. *Quâm diu hoc duravit?*

Annos 22. ab A. Chr. 1250. ad A. 1273.

Quo

Et

toto

toſo tempore aut Imperator nullus fuit, aut certè talis, qui vix Imperatoris nomen geſſerit. Horum è numero fuère Conradus IV. Guilielmus Batavus, Alphonſus Sapiens, Richardus Anglus.

2. *Cur anni quatuor imperantis Conradi ad Interregnum referuntur?*

Quòd Conradus, ut legitimè electus, nihil præſtiterit, quo compènerentur Imperii turbæ, adeoque regnante illo jam cœperint graviffima Interregni incommoda.

3. *Quenam illa incommoda?*

Summa rerum omnium converſio ac perturbatio; cum enim Imperium capite careret, ac Iudice, *Jus illud armatum*, ſeu vindicationis *privata* [rectiùs latrocinium dixeris] per Germaniam invaluit. Unde cædes mutux, rapinæ, incendia, direptiones, vaſtationes, malaque innumera.

4. *Quis Svevia Ducatum exinde obtinuit?*

Occiſo Conradino, Imperator non erat, qui Ducatum hunc alteri committeret. Extinctus igitur is fuit, nec ampliùs poſthac reſtitutus. Hinc Sueviæ urbes quam plurimæ in libertatem ſe ipſæ aſſervèrè; ex quo maximo ſubinde numero minora exorta domina.

Oblervationes

Historicæ, Politicæ, Morales, & Geographicæ ad tertiam partem.

1. *Qua ratione vel auſtum, vel imminutum eſt Imperium?*

Imperium à Carolo M. usque ad Interregnum?

Tria hic distinguimus tempora. 1. Florentissima fuit Imperii facies regnante Carolo M. cujus pietate & fortitudinis auctum maximè & illustratum est. Remisit splendor & robur statim ab obitu Caroli, cujus filii virtute parenti multum dissimiles, accedente insuper Provinciarum divisione multiplici, impares erant retinendo Imperii robori. 2. Othoni M. felix magnanimitas splendorem restituit, integrum servavit Henrici sanctitas. 3. Duo Henrici, & Friderici ob negatum præcipuè Christi Vicariis obsequium sibi met. sinistros negotiorum eventus, stirpis suæ excisionem, Imperii diminutionem, cælo ausus improbos minimè secundante, accersiverunt. Hinc tristissima durante præcipuè Interregno, jacentis Imperii facies, rerumque summa confusio, ac perturbatio.

2. *Quantum augmenti detrimentique passa est
Ecclesia inde à Carolo M. usque ad
Interregnum?*

Tres itidem temporis differentias notari velim. 1. Carolus M. laboranti Reipublicæ divinitus submissus, maris incrementis auxit Ecclesiam, pluribus ad eam adductis populis, firmataque sum. mope sanctæ Sedis auctoritate. 2. Otho M. veterem Pipini, Caroli M. & Ludovici donationem novo decreto sanxit. Et quanquam Sedi Apostolicæ aliquantisper adversabatur; brevi tamen, divinis etiam flagellis admonitus, ad mentem re-

fuit, erroremque suum magnis beneficiis in eandem sedem collatis compensavit. Quantum porro splendoris Henrici sanctitas, tantum firmitatis juncta sanctitati fortitudo Ecclesiae attulit. 3. Agitari potuit sub Henricis & Fridericis Petri navicula, everti non potuit; quin potius omni procella superior feliciter tandem emerfit. Sanctitate insuper & miraculis semper claruit, ut in Historia Ecclesiastica memorabitur.

3. *Qua occasione Romanorum Imperium translatum à Græcis ad Carolum M.*

Cùm Ecclesia Romana diu multumque hinc ab Imperatoribus Græcis, sacrilegis præcipuè imaginum exterminatoribus, illinc à perfidis Longobardorum Regibus exagitaretur, opus sanè erat Othoniele, aut Gedeone aliquo, qui populum DEI durissima servitute liberaret. Fuit is Carolus nomine Magnus, rerum gestarum glorià Maximus, ex antiquissima Ducum Austrasiæ prosapia, Rex Galliæ, Germaniæ, & Longobardiæ, posteaquam Desiderium, ultimum Longobardorum Regem debellaverat. Hanc igitur Carolum S. Leo Papa III. singulari Dei dispositione & instinctu ipsa die, Christo nascenti sacra, Romanorum Imperatorem in Occidente, simulque Advocatum, Defensorem, & Propugnatorem Ecclesiæ proclamavit, & inauguravit: acclamante Clero, populoque Romano universo: *Carolo Augusto, à Deo coronato, vita & victoria!*

4. Num Carolus M. natione Germanus fuit?

Ethi Gallorum quidam contradicant, id tamen exinde manifestum sit, quod Ingelhemii haud procul Moguntiâ natus, Aquisgrani, celebri Germaniæ urbe, sedem Regiam fixit, ibidemque gloriosa morte obita, sepulchrum sibi delegit. Accedit luculentum sanè duorum Pontificum Adriani IV. & Innocentii III. testimonium, disertè asseverantium: *Imperium à Græcis translatum in Persona Magnifici Caroli ad Germanos.*

5. Quinam in Oriente rerum status, post instauratum Occidentis Imperium?

Orienti deinceps præesse perrexerunt Græci duntaxat Imperatores, Romanorum Imperio, ut modò dictum est, à Græcis ad Germanos translato. Secuta inde Ecclesiæ Græcæ à Latina dissensio, ac divortium, totiusque tandem Imperii interitus longè funestissimus, capta à Turcis Constantinopoli A. Chr. 1453. & Oriente sub Barbarorum jugum & tyrannidem redacto.

6. Qua ratione ad Imperium evecti Cæsares hiscè Seculis?

Seculo IX. jure sanguinis imperârunt Carolingi. Seculo X. XI. & XII. eligebant Imperatorem Status & Principes Imperii, simul universi, non sine respectu ad sanguinem Regium.

7. Quando, & à quo instituti septem Imperii Electores?

Tametsi de tempore ipso non satis conveniat inter Scriptores etiam Catholicos; id tamen constat,

stat, numerum, Electorum septenarium circa medium Seculum XIII. post varias, quæ in eligendo Imperatore præcesserant, contentiones & dissidia prævaluisse; & quidem Romanorum Pontificum auctoritate: id quod non solum Innocentius III. & Clemens V. sed ipsimet Electores in Epistola, ad Nicolaum III. data, disertè luculenterque testantur. Plurimum nempe interest Ecclesiæ Romanæ, cujus *Advocatus* & Defensor ex officio suo est Romanus Imperator, ut is eligatur, qui Ecclesiam propugnet potius, quàm oppugnet.

8. *Quodnam igitur Imperatoris Romani munus & officium præcipuum?*

Christi Ecclesiam tueri adversum Paganos, Hæreticos, Schismaticos. Tyrannos, omnesque alios, Christianæ Reipublicæ pacem disturbantes; unde hodieque Imperator *Advocatus Ecclesiæ* nuncupatur.

9. *Quanta Imperatoris Romani dignitas?*

Inter Reges & Principes Christianos universos locum is obtinet præcipuum, Hinc & Ecclesia in stasis, solennibusque suis precationibus peculiarem de *Christianissimo & Devotissimo Imperatore* mentionem facere consuevit.

10. *Quid Imperatori confert Pontificis coronatio?*

Cœleste inde auxilium per Ecclesiæ preces eidem conciliatur, roburque, ac fortitudo, qua resistere possit Ecclesiæ hostibus. Cæsares porro, à Pontifice necdum coronati, appellari solent: *Electi Romanorum Imperatores.*

11. *Quando nam primùm creati Comites & Barones?*

A Carolo Magno, qui etiam primus solennes Imperii Conventus instituit, ubi de gravissimis negotiis tractabatur,

12. *Quas Provincias Imperatores possidebant*

hisce Seculis videlicet IX. X. XI. XII.?

Carolus M. Regnum Italiæ, Galliæ, & Germaniæ; successorum plerique Italiam solum & Germaniam obtinebant.

13. *Ubinam Regnum Austrasiæ & Arelatense?*

Austrasia complectebatur Alsatiam, Lotharingiam, Palatinatum inferiorem, Belgii partem magnam &c. Regnum Arelatense idem formæ erat, quod Burgundicum, hisque constabat provinciis, Comitatu & Ducatu Burgundiæ, Helvetiâ, Sabaudia, Delphinatu &c.

14. *Quanam celebriores familiæ, è quibus*

Imperatores electi?

Seculo IX. Imperatores novem Carolingi præfuere. Transit paulò post Imperium ad Saxones, quorum quinque continuè sibi succedebant, nempe Henricus Auceps, Otho M. Otho II. Otho III. Henricus S. Baviaræ Dux. Secuti sunt Francones quatuor, Conradus Salicus, Henricus III. Henricus IV. Henricus V. Tum Svevi lex, Conradus III. Fridericus Ahenobarbus, Henricus VI. Philippus, Frider. II. Conradus IV.

Anim-

Animadversiones Criticæ.

Ad tertiam partem Historiæ Imperatorum.

1. *Cur Scriptores A catholicici suas passim Historias tot conspergunt mendaciis & calumniis adversus Ecclesiam, & Pontifices?*

Quia oderunt lupi pastorem, gregi suo strenuè naviterque invigilantem; nec aliter sedam suam dealbare, & Apostatiam purgare se posse opinantur, quàm denigrando & criminando illibatam Christi Spontam Ecclesiam, supremosque ejus Antistites, quibus Christus ipse agnos & oves suas pascendas tradidit.

2. *Quo verò præcipuè collineant tot eorum sy-cophantiæ fraudes & calumniæ?*

Dum Pontifices Romanos plerumque depingunt ut homines ambitiosos, feroces, arrogantes, qui summum orbis Imperium affectent &c. Id intendunt, ut omnium ludibrio & contemptui exponant Christi Vicarios. Cumque Ecclesiam ipsam, utpote Petræ inexpugnabili inædificatam, expugnare se posse desperent, insultare saltem, & illudere non cessant supremo ejus Antistiti.

3. *Nulline ergo Pontifices reprehensione digni?*

Fuere nonnulli moribus minimè inculpatis, id quod super cæta prædicant A catholicici, neque silent Orthodoxi; at fuere multò plures, imò plerique omnes sanctitate prudentiâ, & morum integritate conspicui. Quas laudes vel silent o-

mnino

minino, vel non nisi parcellimè attingunt Scrip-
tores Acatbolici. Verùm hac de re pluribus
in Historia Ecclesiastica.

4. Num aut Carolo M. aut Otheni M. concef-
sa unquam potestas propria auctoritate
constituendi, aut gradu movendi
Pontifices?

Quamquam olim ob maximam temporum il-
lorum perturbationem, à Romanæ Sedis oppu-
gnatoribus intrusisque per eos Pontificibus inve-
ctam, Ecclesia afflictissima Imperatoris opem au-
ctoritatemque in nominando Papa, aut ejus ele-
ctione probanda vindicandaque implorare co-
gebatur; falsum tamen est Imperatores jurisdi-
ctionem, aut potestatem ullam arrogare sibi po-
tuisse in Ecclesiam ejusque Caput citra consen-
sum ejusdem Ecclesiæ. Cui proin frustra insul-
tant heterodoxi, dum Pontifices subdere volunt
Imperatoribus, quos illi tunc temporis potius
propugnatores suos, quàm oppugnatores sensere
& agnovère. Falsum item, aut Constantinum,
aut Carolum M. aliumve è successoribus, initio
& inconsulto Pontifice, aut Synodos legitimè
convocasse, aut iisdem præfedisse.

5. Num laudandi Carolus M. & Otho M.
quoddà Constantini M. exemplo Ecclesiam
multis magnisque possessionibus do-
târunt; & locupletârunt?

Hanc plus quàm regiam munificentiam mole-
stissimè ferunt Acatbolici juratique Ecclesiæ &
Sacer-

Sacerdotii hostes; mallent quippe Ecclesiæ Pastores inermes prorsus ac inopes, omnique nervo ac juxta defensionis præsidio penitus destitutos esse, ut nempe in hos ipsumque ovium gregem impunè grassari, & quæ illi ex pia Catholicorum liberalitate possident, optimeque ut plurimum, & utilissimè dispensant, alios longè in usus possent convertere. Et cur Ecclesiæ trasulibus sua hæc bona invident, cum Deus ipse priscis illis temporibus Sacerdotes & Levitas opibus longè majoribus cumulârit, dum præter tot urbes amplissimas cum pascuis circumjacentibus, omnium insuper frugum, pecorumque decimas, primitias, primogenita, aut lytra eorum, sacrificia item & oblationes omnes &c. vel ex toto, vel certè ex parte iisdem attribuit? Quæ omnia si nunc quoque summis Pontificibus, cæterisque Sacrorum administratoribus præberentur, nã illi multò amplioribus, quàm unquam adhuc, opibus abundarent. At forte etiam sumptus propè immensos, uti olim à Davide, Salomone & aliis, ita hodie quoque à tot Principibus Catholicis in templorum fabricam ornatumque profusissimè impendi solitos, melius scilicet locatos vellent Acatholici. Sed caveant, ne, dum ex sacrilegis spoliis cum infelice illo Angliæ Rege, *Ecclesiæ* primùm *Defensore* strenuo, deinceps acerrimo oppugnatore, cupiunt disciscere, cum eodem fera nimis & inutiles *confessione* fateri tandem cogantur: OMNIA PERDIDIMUS!

6. Utrum

6. *Utrum Henricus IV. à Pontificè, an potius Pontifex ab Henrico iniquè est vexatus?*

Nec debuit; nec potuit permittere S. Gregorius VII. ut in Sacra involaret Henricus Cæsar, sacerdotia immerentibus conferret, ditioribus venderet, imò & proventus sacros in militum stipendia insumeret. Còercendus itaque fuit pœnis Ecclesiasticis, cùm nec paterna monita, nec minæ quidquam proficerent. Id ipsum de Henrico V. Friderico I. & II. sentiendum. Caterùm si Magnum illum Theodosium, S. Ambrosio scelus exprobranti, castigantique submissè auscultantem, imitari voluissent hi Imperatores, sibi gloriam, Ecclesiæ & Imperio tranquillitatem peperissent.

7. *Quenam Mathildis illa, cujus glorioso nomini infamiae notam inurere tentant A catholici?*

Erat Bonifacii Hetruriæ Marchionis filia, pietatis, fortitudinis supra sexum generosæ, & castimonix miraculum, hæres unica amplissimarum in Italia provinciarum, quas omnes legavit Ecclesiæ; quanquam donatio hæc postea haud parùm est imminuta. Portio porrò illa, quæ Ecclesiæ obvenit, *Patrimonium S. Petri* appellari solet.

8. *Rectène egisse censendus est Henricus V.*

quòd sua Ecclesiæ jura in deferendis Sacerdotiis salva tandem atque integra esse voluerit?

Præclarè omninò egit, ac laudabiliter; quamvis Imperii detrimenta, nescio quæ, enata inde fuisse fabulentur A catholici.

9. *Cur expeditiones sacrae vocabantur Cruciatæ?*

Ob crucem, vexillis vestibusque in dextro humero assutam, quæ sacrae illius militiæ insigne erat ac tessera. Prima hujusmodi expeditio adornata est A.C. 1096. Ductore Godofredo Bullionio, qui captâ Hierosolymâ primus ibidem Rex omnium suffragiis est electus. Alia item A.C. 1147. Duce & Imperatore Conrado III. Alia A.C. 1189. Duce & Imperatore Friderico Ahenobarbo. Universè octo celebriores *Cruciatæ* numerantur.

10. *Quid de expeditionibus istis sentiendum?*

Has a tot Principibus Christianis virtute ac belli gloria celebratissimis, suasu etiam & instinctu S. Bernardi, aliorumque Virorum Sanctissimorum rectè utiliterque susceptas fuisse luculento sanè argumento esse potest vel solum Regnum Hierosolymitanum, quod bina propè secula perduravit. Si proin omnium laudibus celebrantur Cyri expeditiones, quibus Monarchiam Persicam post bina secula ad Græcos translata, fundavit non est, cur sacri ille belli apparatus carpatur at Acatolicis, atque in irritum cecidisse dicatur.

11. *Cur memoratæ expeditiones exitum minus optatum ut plurimùm sortiebantur?*

Præter arcana Dei judicia, quæ submittere potius adorare, quàm curiosius scrutari oportet, causa fuisse cum frequentes Christianorum Principum discordiæ, tum præcipuè plurimorum nece, sed nomine duntaxat Christianorum flagiti-

qui-

quibus vel ipsis Saracenis pejores existimari haud injuriâ poterant. Atque hæc præcipua sanè causa est, quòd Palæstina, totque aliæ regiones nobilissimæ sub durissimo Turcarum jugo tot jam sæculis gemant, tum demum in libertatem afferendæ, quando Turcarum peccata graviora fuerint peccatis eorum, qui sub inani Christiani nominis larva vitam ducunt sceleratiorem, quàm ipsimet Pagani & Machometani, Christianæ fidei lumine destituti.

P A R S IV.

Romanorum Imperatores Germani à Rudolpho I. Habsburgico ad Carolum VI. Augustum.

Completitur Pars isthæc Imperatores duos & viginti, qui per secula quinque cum dimidio Imperii gubernacula tenuêre.

C A P U T I.

*Reliqui Romanorum Imperatores
Seculi XIII.*

106. Rudolphus I. Habsburgicus.

1. Quis quantusque hic Heros?

Erat Comes Habsburgi, Alsatiæ Landgravius

G

am-

amplique in Helvetia territorii Dominus, eandem, atque Domus Lotharingica, ducens originem, Aultriaca gentis inclytus Patriarcha; & Heros non pietate minùs quàm fortitudine præstans, qua, uti & prudentia singulari Imperium post 22. annorum Interregnum felicissimè instauravit.

2. *Qua via ad supremum Imperii fastigium est evectus?*

Fluctuante aliquamdiu Imperio, gubernatore destituto, Gregorius Papa X. turbatis Germaniæ rebus prospecturus, de Imperatore designando commonuit Electores, qui conventu Francofurti habito, Rudolphum, Basileam tunc obsidentem, Augustum dicunt, atque ad capeffendum Imperium evocant.

3. *Quid Aquisgrani, ubi Imperii insignia receperat, memoratu dignum accidit?*

Imperii Proceres in fidem & clientelam suscepiuntur petiit, interposito ut jurejurando Ecclesiæ & Imperio ablata restituerent. Cunctantibus nonnihil, sceptrumque deesse causantibus, Rudolphus acceptam ex arâ proxima Christi & cruce pendentis offigiem Principibus ostendens: *En, inquit, signum, quo omnes redempti sumus! En ornamentum pariter, ac fulcimentum regnorum omnium! Hoc ego scepro jus dicam populis, & hostes Imperii prosligabo. Moxque crucem deo sculatus, ceteros ut idem facerent invitavit; quocunoque consensu præstitere omnes, dicto simul & delictatis sacramento.*

4. *Quinam potissimum Imperatori huic
adversabantur.*

Inter omnium potentissimos erat Othocarus Bohemiarum Rex, qui Austriam, aliasque Provincias præter jus fasque occupaverat. Monitus idcirco per Cæsaris Legatos, hos contra jus gentium Praggæ ad urbis portam suspendi jussit. Justis proinde armis appetitus, magnâque affectus clade pacem, quam obstinatè prius negaverat, supplic petiit, in verba Cæsaris jurare patatus, dummodo id palam omnibus haud fiat, sed in tentorio. Annuit Rudolphus; tabernaculum tamen ita figi jussit, ut cortinæ illico demitti quaquaversum possent. Itaque cum Othocarus ad Cæsaris pedes se provolveret, submotis repente peripetamatis, patuit omnium oculis Othocarus Rudolpho supplic, ridentibus Germanis, Bohemis ringentibus.

3. *Quo apparatu Othocarum excepit Rudolphus?*

Monitus à suis, Othocarus, splendido cum comitatu, & pompa adventantem, majore quoque apparatu exciperet, respondit: sapius Othocari purpuram vulgari suo vestitui quondam illulisse, at nunc illius purpuræ hunc illasurum. Hinc stipatores quoque & doryphoros nonnisi loriciis hastisque instructos adstare voluit, inquiens: *ferum & arma maximum propriumque Germanorum esse ornatum.*

6. *An Othocarus juratam fidem servavit?*

Domum reduci imperiosa conjux hanc tantam

tam submissionem publicamq; ludificationem vehementer exprobravit, nec ante destitit, quàm Rex collecto ingenti exercitu Austriam contra fidem datam denuò occupavit; quam tamen paulò pòst, quatuordecim suorum millibus desideratis, propriâque vitâ amissâ, Rudolpho cedere coactus est. Hanc is dein Alberto filio clientelæ nomine tradidit, futuram exinde tot Heroum, Regum & Imperatorum matrem, altricemq; fecundissimam juxta ac fortunatissimam.

7. *Quibus præcipuè virtutibus Rudolphus excelluit?*

Insigni prorsus erat pietate erga Deum & Ecclesiam, cujus privilegia vetera rata habuit, & nova adjecit. Virtutem bellicam abundè testantur decem & quatuor prælia, quæ quàm fortiter ipse iniit, tam feliciter consummavit, *Victoriosi* inde cognomen ex merito adeptus. Eximîa quoque prudentiâ, fortitudine & justitiâ miserè laceratam Interregni tempore Germaniam in integrum restituit, abolito jure illo injustissimo vindicationis privatæ, seu potius latrocinio, quo potentissimus quisque in aliena bona grassari impunè est ausus. In sola certè Thuringia sexaginta arces, latrociniiis hujusmodi infames, intra mensis unius spatium demolitus est. Victu & vestitu vulgari admodum utebatur, solo raparum esu in castris aliquando contentus. Qua frugalitate militum ob annonæ penuriam querelas oportunè sopivit. Siti aliàs urgente, aquam, inopi rustico

vi ereptam, bibere renuit, indignum ratus, si cum viri pauperis injuria sitim pelleret. Domesticos suos, hominum plebejorum turbas ab alloquio suo arcentes, svaviter, ut mitis erat ingenii, sic increpuit: *Sinite, quaeso, hos ad me venire. Quid enim? num ideo Imperator sum, ut in arca domi conclusus harem?*

8. *Quodnam Eucharistica pietatis edidit
specimen Rudolphus?*

In Habsburgensi sua Dynastia venationi fortè intentus, Sacerdotem obvium habuit, lutosâ viâ Sacrum Viaticum ægroto afferentem, cui equum suum confestim obtulit, secutus ipse pedes ad usq; pauperis ægroti casam; indeque reversus ad templum, equum recipere noluit, quodd cæli terræq; Dominum portâisset. Huic Eucharisticae pietati felicitatem suam omnem in acceptis refert Domus Austriaca. Imperavit Rudolphus annos 18. ad ann. Chr. 1291.

107. Adolphus Nassovius.

1. *Cur Albertum, Rudolphi filium, non suffecerunt Electores?*

Id ne fieret, Gerardus Elector Moguntinus obstitit, qui astu quodam Electores reliquos induxit, ut suo unius arbitrio electionem permitterent. Cùm igitur Alberto Austriaco dudum infensus esset, Adolphum Nassoviæ Comitem cognatione sibi junctum Imperatorem nominavit. Quod tamen præter spem omnium & expectationem accidit, Aquisgranum tamen deducto, & Imperiis insignibus decoratus est.

2. *Cur Adolphus aliquot pōst annis ab Imperiū gubernaculis est dejectus?*

Videbatur Adolphus initio regiminis sui non indiligenter rem curare publicam, cum sensim, assentatorum, pessimis conciliis depravatus, non iam Imperii, sed suis duntaxat commodis servire coepit. Angliæ Regi, accepta ingenti pecunia, vi militiam stipendiariam pollicitus, fidem fregit, novoq; perfidiæ scelere Thuringiam, quam Landgravius Parens cum summa filiorum hæredum, injuria venalem proposuit, auro Anglicano emit. Hanc dum hæredes pro jure suo armis sibi vindicare parant, immanitate plus quam barbarâ in obvios quoq; sævitum est. Direpta templa & monasteria, pagi, urbes & oppida inceasa, puellæ, matronæ, virgines Deo sacratæ ludibrio habitæ, Adolpho si non jubente, certè connivente. Ob hæc, pluræq; alia Imperatore prorsus indigna, Septemviri, atq; ipse inprimis Moguntinus, electionis illius auctor, Imperium Adolpho abrogârunt, substituto in ejus locum nunc tandem Alberto Rudolphi I. filio.

3. *Cessitne Imperio Adolphus?*

Aut Cæsar futurus, aut nihil, decretorii certaminis aleam subire statuit. Adventanti igitur Alberto æmulo suo expedita cum equitum manu occurrit, prælio belli fortunam tentaturus. Jamq; dato pugnæ signo, sex horas ipsas acerrimè dimicatum est, dum tandem Adolphus, accepta lethali plaga, equo ab Alberto dejectus, atque ab

altan-

astantibus trucidatus est Anno Imperii 7. Christi
1298.

108. Albertus I. Austriacus.

1. *Quanam Alberto imperante, rerum in Helvetia conversio atque immutatio?*

Cum à Præfectis suis nimio opere premi se con-
quererentur indigenæ, grave jugum excutere, se-
que in libertatem asserere decreverunt. Hos
inter terni paulò animosiores, interposito etiam
jurejurando, in fœdus ac societatem primùm
coiêre anno 1308. Inde pluribus mox sociis auxili,
expulsis aut occisis Præfectis Rempublicam in
libertatem, qua hodieque fruuntur, vindicârunt.

2. *Quam mortem Albertus obiit?*

Joannes, Alberti ex fratre nepos, periniquo
tulit animo, quoddam annos licet undeviginti nato,
hæreditarias sibi provincias regendas tradere re-
cularet Imperator. Igitur conspiratione cum
tribus sceleris sociis iuncta, Albertum incomita-
tum, nec tale quid suspicatum, Badenam inter
& Rheinfeldam aggressus, è medio tollit. In
ipso patratae cædis loco nobile dein Monasteri-
um Königsfeldam condidit Imperatrix vidua;
occisi verò cadaver Spiræ sepulchro illatum est.
Imperavit Albertus annos 10. ad annum Christi
1308. ob insignes animi dotes vita longiore di-
gnissimus.

CAPUT II.

Imperatores Seculi XIV.

109. Henricus VII. Luxemburgicus.

1. *Cur Æmulo Philippo, Gallia Regi, præferrebat Henricus?*

Electores diu multumque hæsitantes, utri deferendum Imperium, admonuit Pontifex, Casarem Germanicum, misso Gallia Rege, confestim eligerent, ne gravissimis alioqui turbis ageretur orbis Christianus. Electus igitur Henricus Comes Luxemburgicus, ad omnia summa natus, qui mox in Alberti parricidas condignis suppliciis animadvertit,

2. *Quid in Italia præclari gessit?*

Pontificis hortatu internecinas Guelphorum, & Gibellinorum simultates & factiones, quibus annos ferè centum Italia dirum in modum lacerabatur, sopiturus, ingenti cum exercitu illuc contendit, perque Legatos Pontificis Avenione tunc degentis, Romæ coronatus, complura per Italiam bona clientelaria Imperio vindicavit. Redux inde in Germaniam, Bonconventi obiit ex febris maligna, non ex veneno, quod sacram Synaxim sumpturo in hostia Sacerdotem porrexisset nonnulli comminiscuntur. Imperavit ann. 5. ad ann. Chr. 1313.

uo. Ludovicus V. Bavarus, & Fridericus III. Austriacus. I

1. *Quis ab Henrici VII. obitu Imperii status?*

Post 14. mensium interregnum Electores in binas distracti factiones, hi Fridericum Pulchrum Austriacum, illi Ludovicum Bavarum Imperatorem renunciant, utrumque ob dotes plùs quàm regias solio Casareo longè dignissimum, si unum duos simul capere potuisset Imperatores. Hinc grave & vehemens octo annorum bellum, quod tandem pugna, haud procul Muldoiffio Bavarix oppido inita, diremit, victo captoque Friderico, & in arcem Transnizensem abducto, ubi triennium detentus, libertatem à mago oblatam, Christiana fortitudine rejecisse fertur, rem planè indignam ratus, si, ut corpus captivitate eximeret, animam Cruci tyranno in servitutem traderet. Dimissus ex arce, Imperii negotiis porrò transactis abstinuit, sive rerum humanarum fastidio sive metu, ne novis implicaretur turbis. Ol. quadriennio pòst, anno ab electione sua 15. Christo nato 1379.

2. *Quid de Schweppermanno memoria proditum est?*

Cùm post difficillimum illud duodecim horarum pralium, propè Mùldoiffium commissum, præter ova absenii nihil ad cœnam Imperatori Ducibusq; suppeteret, is singulis singulas Sweppermanno vero, qui eo in conflictu eximia virtutis

tutis bellicæ dedit specimen, bina porrigi iussit cum dicto: *Dentur singulis ova singula, pio Schwippermanno bina. Qua ovatione vir fortissimus per omnem vitam gloriatus, hanc suo etiam tumulo iussit incidi.*

3. Unde Papam inter ac Ludovicum tot tantaque orta dissidia?

Existimabat Ludovicus, devicto Friderico æmulo, rebus jam tranquillis pacatisque se fruiturum, cum ad Joannem XXII. Pontificem, Avenione commorantem, non unius culpæ reus agitur, nominatim quòd Imperii possessione nec ritè, nec majorù more adita, citra Pontificis assensum palàm pro Imperatore se gesserit, filium Septemvirali dignitate auxerit, Ecclesiæ hostes consiliis, opibus, armis juverit. De quibus omnibus tres intra menses, intentato etiam anathematis fulmine, purgare se iussus, Avenionem Legatos misit, qui tamen nil præter bimestrem dilationem impetrârunt. Interea Ludovicus editâ apologiâ suam testatus innocentiam, ad Papam de rei summa planiùs docendû, indeq; ad Concilium generale appellat. Nihil isthac moratus Pontifex, Ludovicum, elapso bimestri, sacrorum usû prohibet.

4. Quo hæc animo tulit Ludovicus?

Tum pravis aliorum consiliis, tum præcipiti iræ impetu abreptus, in Pontificem jam palàm cepit insurgere. Inde Romanorum, Joanni adversantium, quòd sedem Avenione Romam trans-

trans
Med
à Ca
vocat
ta in
Corb
Ponti

M
Bene
aliis
culo
ratas
pote
Regi
cum

H
exau
subre
anno
necno
tatio
te vi
niter
sti 13
princ
nis à
plane

transferre recusasset, invitatu Italiam ingressus, Mediolani ferream, Romæ Imperialem coronam à Cardinali Columnio accepit. Sub hac convocatis è Gibellina factione Episcopis, post multa in Joannem jacta probra & calumnias, Petrum Corbarium, qui Nicolaum V. se dixit, in sedem Pontificiam intrudendum curat.

5. *Num tanti eum delicti penitentia postmodum subiit?*

Missis ad Joannem XXII. ejusque successores Benedictum XII. & Clementem VI. aliis atque aliis legatis, & deprecatoribus, anathematis vinculo solvi suppliciter petiit. Sed preces, toties iteratas, irritas fecere tum corrupti consiliarii, tum potentes aliorum. Philippi præsertim Galliarum Regis obices, quorum nempe intererat, Ludovicum è labyrintho suo emergere non posse.

6. *Quis tandem rerum exitus?*

Hortante Clemente VI. Electorum plerique exauctorato Ludovico Carolum Bohemiæ Regem subrogarunt; cui tamen is uno haud amplius anno superstes, apoplexiâ extinctus est, vel veneno, quod dum equestri inter venandum agitatione nequicquam laborabat excutere, superante vi mali in terram effusus, inter luculenta poenitentiae signa expiravit, anno Imperii 33. Christi 1347. Defuncti cadaver Monachii in Aede principe tumultatum est, excitato multis post annis à Maximiliano I. Electore Bavaro visendi planè operis Mausoleo. Id enimvero de suis

mereri successoribus jure poterat Imperator hic cum ob præ clara animi decora (quæ Augusti ejus nominis vindices non ex mendacis famæ commentis, sed authographis literis & tabulariis orbi nota fecêre) tum ob singularem erga Deum ac Cœlites, cœlique præcipuè Reginam pietatem, cujus vel in sola Bavaria tot penè exstant monumenta, quot Monasteria. Nam præter Templum & Asceterium Ettalense longè celebratissimum, alia insuper plura aut condidit, aut perquam munificè dotavit.

III. Carolus IV

1. *Quid causa fuit, cur Pontifex Electoribus Carolum commendaret?*

Cum ob multa præclaraque animi dona, tum quòd ex ephebis vix egressus, jam Dux, victorq; gloriosus, Gibellinos, perpetuos Pontificum hostes, armis domuerit, atque adeò spem haud modicam fecerit rei benè gerendæ, si ad Imperii gubernacula admoveretur.

2. *Num Carolo à Ludovici obitu Imperii possessionem adire mox licuit?*

Id quidem speraverat Carolus, qui vivente Ludovico imperandi jure ac potestate consultò abstinuit. Verùm Electores, ii præsertim, qui Ludovico constanter adhæserant, cognito ejus obitu, de novo mox Imperatore legendo deliberant, hancque dignitatem Angliæ primùm Regi Eduardo, dein Friderico Thuringiæ Landgravio, & Marchioni Misniæ, ac demum his jure suo ceden-

cedentibus, Gunthero Comiti Schwarzburgico deferunt, qui suum hoc jus armis aliquandiu perlecutus, veneno, à Medico sibi porrecto, paulatim extinctus est, consentientibus tandem in Caroli electionem Septemviris omnibus.

3. *Qua maxime re de Imperio Romano bene mereri studuit?*

Ut lites & discordias, in Cæsarum præsertim electione oriri solitas, præcideret. in comitis, Norimbergæ 1356. celebratis, linguâ Latinâ Diploma vulgavit, ab appenso sigillo Imperatoris aureo *Bullam auream* nuncupatam. Ubi de Imperatoris electione, Septemvirorum prærogativa, ordine, dignitate, causisque & rebus Imperii gravioribus agitur.

4. *Quanam Imperatoris hujus laudes acdecora?*

Tantâ erat in Christi Vicarium reverentiâ, ut stratoris etiam officio functus, Urbanum V. equitem pedes sequi non erubuerit. Pragæ Archiepiscopatum condidit, dotavitque, & S. Venceslai honoribus magnificam excitavit Basilicam. Quàm iustitiæ amans fuerit, vel inde patet, quòd Pragæ in publico sæpe tribunali confidens, omnium querelas audire, omnibusq; jus dicere voluerit. Doctrinâ insuper excelluit, quinque linguarum, latinæq; apprime peritus. Literas, virosq; eruditos, quos inter Bartolus Jurisconsultus celeberrimus, & Franciscus Petrarcha magno semper in pretio habuit. Academiam Pragensem multis ornatam privilegiis fundavit.

Dispu-

Disputationibus, aliisq; exercitationibus literariis plures sapè horas interfuit tanta cum voluptate, ut cum aliquando de prandii tempore moneretur à suis, responderit: irent ipsi, pranderentq; sibi namq; præ omnibus epulis certamen hoc literarium sapere.

5. *Quid Imperatori huic potissimum vitio vertitur ?*

Quodd Regni Bohemiæ, quàm Imperii amplificandi ornandiq; studiosior, urbes quasdam, & vectigalia, ad idem Imperium pertinentia vendiderit; præcipuè verò quod Venceslaum filium, cujus mores improbos nescire non potuit, redemptis magna pecuniæ vi septemviralibus suffragiis, sibi successorem destinavit. Cæterum præter morem antecessorum uni Bohemiæ, Carolus ferè affixus hæsit, unde jura dare Imperio consueverat; cum tamen Imperatores reliqui in itineribus conficiendis multi fuerint, prout varia provinciarum aut necessitas, aut utilitas exigere videbatur. Obiit anno Imp. 32. Chr. 1378 filio successore sapientissimis monitis instructo; quibus tamen hic insuper habitis, suo potiùs genitro est obsecutus.

112. Venceslaus Iners.

1. *Ecquem Christianos inter Cæsares hic locum obtinet ?*

Omniùm sabè postremissimum, inter Caligulas potius, Neronès, & Heliogabalos collocandus; aded nihil dignum Christiano Principe gestit,

fit, libidini, ebrietati, otio, omniq; turpitudini, perpetuo intentus, non homo, sed monstrum hominis. Carnifex perpetuus ejus lateri comes adhærebat, ut è vestigio sanguinaria Domini Imperia exequi posset.

2. *Cur Sanctum Joannem Nepomucenum necari jussit?*

Joannæ Imperatrici pientissimæ à confessionibus hic erat, à quo expiscari cum vellet Venceslaus, qua de re arcano in tribunali se accusaret conjux, sacerdos Cæsaris impietatem execratus, tam sibi nefas esse aiebat quicquam, per sacram exomologesin cognitum, evulgare, quàm Cæsari inquirere. Hac responsi libertate ille in rabiem actus, Joannem de ponte Pragensi in Moldavam fluvium præcipitari jussit, cujus viri virtutem Deus prodigiis propè innumeris hodieque testatam facit.

3. *Qua demum ratione, in ordinem est redactus?*

Cum ob enormia scelera à Regni Proceribus semel atq; iterum in carcerem detrusus, indeq; elapsus, ad ingenium semper rediisset, Septemviri comitiis Francofurti An. 1400. indictis, ex auctorato Venceslao Fridericum Brunswicensem, & huic, paulò post à sicariis interempto, Rupertum Palatinum, Bavarix Ducem surregarunt.

4. *Num egre id tulit Venceslaus?*

Quin potius gratulari sibi visus est; quod quævis licunq; jam onere levatus, liberius otio, gula, libidini vacare dehinc posset. Cumque Notitia
bera

bergenses, ut fidelitatis sacramento exsolverentur, decies mille florennos Wencellao ultro obtulissent, hic non nisi quatuor vini Rhenani plantra sibi mitti petitt Vitam tandem sce-
ratissimè actam pari exitu clausit 1419. cùm à parentis obitu Bohemis annos 41. Imperio 22. non tam præfuisset, quàm ad omnem scelerum licentiam facem prætulisset.

C A P U T III. *Imperatores Seculi XV.*

113. Rupertus Palatinus, Bavarix Dux.

1. *Quæ ab eodem in Italiam susce-
pta expeditio?*

Vocatus illuc à Bonifacio IX. & Florentinis, ut Galeatio, Italiæ dominatum affectanti, fræ-
nos injiceret, sinistro Marte cum eodem confli-
xit. Quare cùm eodem nihil subsidii ab Italis
sperare posset. re infecta in Germaniam rediit,
meliorem inibi operam locaturus.

2. *Quanam Ruperti laudes?*

Princeps erat præclaris omnino animi dotibus
instructus, Religionis pacisque amator, justitiæ
custos & vindex egregius, bonisque litteris ap-
primè favens. Heidelbergæ Academiam, adémque
Sancti Spiritus fundavit, uberèque dotavit pro-
ventu, ibidem sepultus An. C. 1410. postquam
annos decem Rempubicam bene felicitérque ad
ministra-

ministravit. Ruperto successorem optaverat Pontifex Sigismundum Hungariae Regem; sed huic praeferebatur Jodocus Moraviae Marchio, qui cum mense ab electione sexto obiisset, à plerisque silentio praetermittitur.

114. Sigismundus.

1. *Quid in hujus electione memoratu dignum accidit?*

Cum & ipse Elector esset, sibi met suffragium dedit; neque enim alium quemquam se nosse aiebat, qui propensiore, paratioreque esset animo ad procuranda Imperii emolumenta. Placuit hic animi candor Electoribus ceteris, qui summo eorum consensu Imperatorem proclamaverunt. Et erat sane Sigismundus eo honore dignissimus, utpote qui ingenii, indolisque plane Regiae praestantia, Religionis ac pietatis studio, sapientia, industria, patientia laborum, munificentia, animi magnitudine, aliisque eximiis virtutum ornamentis inter coevos Principes longe eminebat, Venceslao fratri natu majori moribus, ingenio, totaque vitae ratione omnino dissimilis.

2. *Quae prima praecipuaque Sigismundi cura?*

Ut diuturnum & perniciosum Ecclesiae schisma quo terni simul Pontifices in totidem factiones distracti, Reges quoque ac Principes in suas quisque partes trahebant, penitus tolleretur, non tantum Legatos quaquaversum misit ad Principes sed Galliam, Hispaniam, Angliam, Italiam, maxima celeritate, & incredibili laborum difficillimo

rum tolerantia ipsus adiit; nec ante quievit, quam Joannem XXIII. ad Concilium Oecumenicum Constantiam, Germaniae urbem situ amoenissimam, & commodissimam convocandum permovit,

3. *Quando, quaque frequentia celebratum hoc Concilium?*

Inchoatum est solenni ritu die 5. Novembris 1414. & post 45. Sessiones ad exitum perductum die 22. Aprilis 1418. Interfuere praeter Joannem XXIII. qui usque ad cessionem Pontificatus praesidebat, Patriarchae 4. Cardinales 29. Archiepiscopi 47. Episcopi 160. (imò aliquamdiu amplius trecenti quàm Archiepiscopi, quàm Episcopi, aderant) Antistites, Coenobiarchae, Theologi & Jurisperiti complures. Multorum insuper Regum Legati tres Imperii Electores, cæterorum verò Principum ingens numerus. Imperator pridie Natalis Domini urbem ingressus, dum Sacra illa nocte primæ Missæ sacrificium solenni ritu perageret Pontifex, cantavit Sigismundus Evangelium: *Exiit Edictum à Casare &c.* Inde Concilium non solum praesentia suâ cohonestavit, sed omni insuper operâ consilio, industriâ fortissimè, constantissimèque protexit ac propugnavit, dum tandem electo Martiniano V. pax Ecclesiae reddita.

4. *Quid de Joanne Huss ejusque discipulo Hieronymo Pragensi Historici meminere?*

Uterque à Concilio rogi supplicio est addictus ob nefariam in propugnanda hæresi pervicaciam. Inde belli incendium calamitosissimum, facies præse-

præferente Ziska, Hussitæ Bohemi suscitârunt, quod Sigismundus copioso militum sanguine tot in præliis fuso restinguere haud potuit. Deo atrocitate Bohemiæ ac Germaniæ scelera horribili hærecos Hussiticæ flagello castigante, quod tandem rebelles illi, in diversas distracti factiones legitime Domino ultrò subjecere.

5. Num aut Concilium, aut Sigismundus Hussum ejusque affectum condemnando, datam fidem publicam violasse censendi sunt?

Impudentissima hæc Calumnia est, ab Acatolicis vel per grandem inscitiam, vel potius per summam malitiam fraudulenter conficta, quam scriptores Catholici evidentibus pridem argumentis satis superque confutârunt.

6. Quo erga litteratos fuit animo Sigismundus?

Hos nobilibus illiteratis longè præferendos ducit: nam Equites, inquit, & Nobiles creare potest Cæsar; non item Doctos, & Doctores, quos Deus & natura ipsa indoctis præstare voluit. Adulatores summopere detestabatur. Hinc assentatori cuidam inflictâ alapâ, quærenti, cur me cædis? respondit: Cur me mordes? Imperavit Sigismundus annos 27. ad A.C. 1437.

115. Albertus II. Austriacus.

Qua stirpe & prosapia reliqui deinceps Imperatores sunt orti?

Omnes dedit inclyta Domus Austriaca, ex qua 600 annis jam ducentis nonaginta serie nunquam interrupta Imperii solium tenent Archiduces Austriaci,

2. *Quæ Regna Alberto obvenire?*

Ad summa quæque formata fuit ætas Alberti tenerior, & scientiarum præfidiis apprimè instructa. Unde à parentis obitu Austriam, & Provincias hæreditarias, ætate licèt juvenis senili prudentia gubernavit, quam admiratus Sigismundus Cæsar, non alium censebat digniorem, cui filiam suam unicam, Regni Hungarici & Bohemici hæredem desponderet, sæpe dicere solitus: *beata fore regna, quibus talis Princeps imperaret.*

3. *Cui delatum sibi Imperium detestabatur?*

Ne tot regnis, provinciisque administrandis impar, nimio sub onere fatisceret. Addunt atq; Albertum, ut erat Princeps religiosissimus, celebri illo Christi oraculo: *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur?* fuisse deterritum. Ad extremum tamen tum Pontificis & Concilii Basileensis hortatu, tum rogatu Electorum & Hungariæ Procerum, tum importuna suorum interpellatione permotus Imperii gubernacula suscepit.

4. *Quem vitæ exitum sortitus est Imperator hic, immortalis memoria dignissimus?*

Rebus maximis perbrevis tempore confectis, atque Hussitarum præcipuè afflictis, & fautoribus bello domitis, dum ex Hungaria, pulso inde Turcharum tyranno, redit in Austriam; corripitur disenterix morbo, qui & nimio solis aestu, & pepo-
num esu auctus, anno Imperii altero, Chr. 1439. incredibili bonorum omnium luctu è vivis erit

puit

puit Imperatorem optimum & piensissimum, quo dignus non erat mundus, relicta prole posthuma Ladislao, Hungariæ & Bohemiæ hærede.

116. Fridericus IV.

1. *Quis Alberto successit?*

Fridericus IV, Alberti consanguineus, ex Hierosolymitana peregrinatione rediit, concordii Septemvirorum suffragio Imperator electus est. Ladislauum Regni Hungarici & Bohemici hæredem, in tutelam sibi traditum, sollicitè educandum curauit. Quod cum agrè tulissent Procerum quidam, Ladislai adolescentiæ in rem suam abutari, Fridericum Neostadiensi in oppido tamdiu obsidere, quoad is reddito cliente, tutelâ se abdicauit. Quin & in ipsa adeo arce Viennensi. Cives seditiosi Imperatorem hung duobus serè mensibus obsidere sunt ausi; ubi cum Maximilianus parvulus hordei loco lautius obsonium à Matre Imperatrice peteret, hæc illacrymans: *utinam*, inquit, *sibi mi, panis nos non deficiat.*

2. *Quis Friderico imperante rerum status in Oriente?*

Capta à Machomete II. Constantinopoli, eversum est funditus Græcorum in Oriente Imperium, & ad Turcas translatum Anno 1453. Hoc nempe supplicium Græci gravissimis suis sceleribus, & perfidioso ab Ecclesia Romana divortio dudum sibi accersiverunt. Fridericus comitis Ratisbonæ primùm, dein Francofurti indictis, bellum Turcis parabat inferre; at Christiani Prin-

cipes mutuis decertare odiis, & rebus quisque privatis consulere maluerunt, quàm Christi causam tueri.

3. *Cur Fridericum Fabio Censori comparant Scriptores?*

Quia cunctando, bellaque declinando pacem Imperio reddidit, Europâ reliquâ civilibus & externis undique bellis perstreperente; unde & nomen Pacifici obtinuit.

4. *Quæ alia memoratu digna id temporis acciderunt?*

1. Inventa & exulta ingenti litterarum bono Typographia à Joanne Guttenbergio Germano sub annum 1446. 2. Insulæ Americanæ à Christophoro Columbo Genuensi primùm detectæ 1492. ipsaque paulò post America ab Americo Vesputio Florentino. 3. Abrogatæ ludicræ hastis velitantium pugna cum ob crebras cædes, tum ob mutatam bellandi methodum, posteaquam pulvis pyrius & bombardæ sub annum 1380. item à Germano quodam inventæ fuerunt. 4. Lutheri ortus Germaniæ, totique Ecclesiæ acerbis, & luctuosus, Friderici tempora funestavit 1483. Obiit Imperator hic an. Imp. 53. Chr. 1493 Maximiliano filio annum abhinc octavum Romanorum Rege creato.

117. Maximilianus I.

1. *Quo erga litteras ac litteratos studio ferebatur?*

Cum impeditioris primùm linguæ esset, hoc dein vitium arte & industriâ ita emendavit, ut

septem

septem omnino linguas non modò calleret per-
ene, sed expeditè quoque pronunciare nòsset;
t taceam reliquas scientias, quibus apprimè erat
nstructus: unde & litteratos impensè fovit, lar-
gèque remuneratus est.

2. *Quodnam periculum in Alpibus Tyrolensi-
bus adiit Maximilianus Juvenis?*

Damarum venationi intentus, in arduæ rupis
ugum evaserat, unde nulla patebat redeundi
ria. Tertium jam diem sine cibo potuque inter
præcipitia moratus, mortem certam opperiebatur,
cùm tandem allato, prout petierat, Deo Eucharis-
tico, atque eminus adorato, derepentè hominem
conspicit, qui manu prehensum per vias ignotas
ad suos reduxit. Cùmque hic nusquam exinde
comparuisset, non ex vano creditum est, Ange-
lum fuisse è cælo missum.

3. *Qua laude Imperium administravit?*

Non belli minùs, quàm pacis temporibus Im-
peratorem egit manu semper & consilio prom-
ptissimum. Contra Gallos, Venetos, Hungaros,
Bohemos, Palatinos, Helvetos, Belgas, qui Brugis
per menses aliquot captivum detinuerant, in a-
ciem progressus, ea fortitudinis planè heroicæ
dedit specimina, ut, si non continuè victor, nun-
quam tamen victus prælio excesserit. *Camera Im-
perialis*, ut vocant, judicium Wormatiæ primùm
instituit, postea Ratisbonam, indeque Spiram, ac
denique Wezlariam translatus. Imperium in
decem divisit Provincias sive circulos. 1. Au-

Friscum. 2. Burgundicum. 3. Rhenanum inferiorem. 4. Saxonicum superiorem. 5. Franconicum. 6. Bavaricum. 7. Svevicum. 8. Rhenanum superiorem. 9. Westphalicum. 10. Saxonicum inferiorem.

4. *Quibus Provinciis aucta est Domus Austriaca, Maximiliano imperante?*

Septendecim Belgii Provincias cum Burgundiæ Ducatu Maria, Caroli Audacis filia unica, Maximiliano nupta, dotis loco attulit. Philippus vero Maximiliani filius, Joannâ Ferdinandi Catholici filiâ Matrimonio sibi junctâ, Regnum Hispaniarum dotale accepit. Demum Hungaria quoque & Bohemia post nuptias à Ferdinando I. cum Anna Hungariæ Regis filia initas, rediit ad Austriaeos. Unde notus ille versiculus: *Bella gerant alii, tu felix Austria nabe.*

5. *Quæ Maximiliani virtutes?*

Religione in Deum, amore in populos sibi subiectos, mansuetudine & clementia in hostes, in omnes munificentia, Superum hominumque amorem sibi conciliavit. Justitiam tantopere coluit, ut per loca, sentium suppliciiis destinata transiens, dicere sit auditus: *Salve sancta Justitia!*

6. *Quæ Cæsaris hujus ad mortem preparatio?*

Ne mortis memoria ex animo unquam excideret, annis vitæ postremis sandapilam constanter, secum circumtulit, Morti proximus, non contentus tabulis inscripssisse, astantibus sibi Principibus, *renuntiate*, inquit, *Carolo & Ferdinando*

nepo-

nepotibus meis. ut Majoribus insistentes vestigiis fidem Catholicam, à Germanis hactenus cultam, adversus novorum dogmatum auctores sectatoresque etiam cum vitæ periculo defendant. Obiit anno Imp. 26. Chr. 1519.

CAPUT IV.

Imperatores Seculi XVI.

118. Carolus V.

1. *Quis, quantusque hic Heros?*

Ad Germani hujus Herculis facta heroica recensenda justo sanè volumine opus foret, Natus hic est Gandavi Flandriæ oppido A. C. 1500. ex Philippo Maximiliani filio, quò præcoci morte sublato, decem & quinque haud ampliùs annos natus, Belgii & Burgundiæ administrationem suscepit. Inde Hispaniarum Rex, ac demum anno ætatis undevicesimo, jam tum gerendis rebus maximis maturus, Imperator est salutatus.

2. *Quæ Caroli expeditiones?*

Victricia signa per totam propè Europam imò & Africæ, Americæ & Asiæ partem circumtulit. Solimanum ingenti cum exercitu Viennæ armis obsessæ inhiantem, solà adventûs sui famâ fugavit. In Africam cum classe trajiciens Tunetum occupavit, & Muleasem Regno iniquè pulsum restituit. In America decem & octo Reges duosque Imperatores subegit. In Europa Hispaniam tumultuantem compescuit, Belgas rebellantes ad obsequium reduxit, Germaniam signis sexies

pro-

prolatis composuit. Italiam iteratis cladibus domuit, ubi Franciscus Galliarum Rex in Ticinensi prælio captus, & in triumphum abductus est: biennio post Roma, Borbonio Duce, per vim occupata, atque à milite, magnam partem Lutherano, immanitate plusquam barbara direpta ac spoliata est: Pontifex ipse Clemens VII. in arce S. Angeli obsessus, & conditionibus durissimis ad deductionem compulsus, inscio & invito Carolo, cui idem Pontifex tribus post annis Bononiæ coronam auream imposuit.

3. *Quæ Secta Lutherana in Germania origo?*

Hæc ex superbia, unde initium sumpsit omnis perditio, turpique æmulatione & invidia ortum traxit. Cum enim Leo X. Imperatorum aliorumque Principum rogatu Indulgentias per orbem Catholicum promulgandas curaret, ut in bellum Turcicum pro sua quisque facultate & arbitrio stipem conferret, promulgatio hæc demandata est Joanni Tezelio è S. Dominici Familia, ringente Luthero, homine tam superbo, quam mordaci, & cum Papam, tum prædicatores, tum indulgentias ipsas, quas thesibus publicis impugnaverant allatrante.

4. *Num homini huic, Deo & Ecclesiæ rebellis se opposuit Cæsar?*

Cum illum nec paternis Christi Vicarii monitis, nec minis, poenisque ullis Ecclesiasticis emendari, quin potius deteriorem ac petulantiorem in dies fieri perspexisset, ex Hispania redux. pe-

Stilen-

Stilentes Lutheri libros carnificis manu exuri.
inque Comitibus Wormatiensibus, *tanquam obfi-*
natum Schismaticum, & notorium Hæreticum to-
to Imperio proscripsit, subscribentibus præter Ca-
rolum Imperatorem Electoribus 6. Principibus
Ecclesiasticis 30, Seculatibus 33. Abbatibus 22.
Comitibus & Baronibus 32. Civitatibus Imperia-
libus 39. Hunc tamen ab Ecclesia, & Imperio
proscriptum dirisque omnibus devotum, Frideri-
cus Saxonie Elector in Castro Wartburgensi per
annum fermè occultavit, lautèque habuit.

5. *Quibus adminiculis aucta & propaga-*
ta est nova hæc Secta?

Tribus potissimum; nam Principibus pingui-
simos Ecclesiarum ac Monasteriorum proventus,
improbis Sacerdotibus ac Cœnobitis uxores, ple-
bi omnem vivendi licentiam permisit Lutherus,
aliamque prorsus ac Christus verbo & exemplo
prævit, ac monstravit viam, *laxissimam* nempe, &
spatiosissimam, quæ eodem Christo teste, *ducit ad*
perditionem.

6. *Quosnam fructus ex ea doctrinæ novi-*
tate Germania decerpit?

Multò amarissimos, turbas nempe innumeras,
seditiones, bella cruenta, quæ & excitavit, & fo-
vit Lutheri Secta. Hinc anno 1525, exortum bel-
lum rusticum, quo gens agrestis, Munzero con-
citatore, excusso omni jugo, in Christianam sci-
licet libertatem se vindicatura, totam latè Ger-
maniam caedibus, incendiis, vastationibus depo-
pula

pulata est, quoad variis tandem acceptis cladibus, centena amplius millia occubuerunt.

7. Unde Protestantium nomen?

Cum WORMATIAE 1521. NORIMBERGÆ 1523. RATISBONÆ 1524. SPIRÆ 1526. ac demum 1529. itidem SPIRÆ auctoritate Cæsarea proscripta fuisset LUTHERI doctrina, intercessere quinque imperii Principes, & duæ urbes Imperiales, quibus alia postmodum se adiungere, à qua intercessione, seu protestatione ortum Protestantium nomen.

8. Quid Confessio Augustana?

In Comitibus an. 1530. AUGUSTÆ habitis LUTHERANI sectæ epitomen in varios distinctam articulos obtulere CAROLO V. CÆSARI, quæ quod AUGUSTÆ consarcinata, Cæsarique oblata est, *Confessio Augustana* vocari cœpit. Fertur illacrymatus fuisse CÆsar funestæ tot millium ab Ecclesia defectioni, cum epitomæ illa recitaretur.

9. Undenam fœdus Smalcaldicum, & inde secutum bellum Religionis originem duxere?

Cum CÆsar adduci haud posset, ut Confessionem Augustanam approbaret, Principes Protestantes SCHMALCALDIÆ (urbs est in THURINGIÆ finibus) post celebratos plures conventus societatem coire, qua novam tueri seclæm iunctis viribus statuerunt. 1546. tandem ad arma ventum est, castris utrinque propè INGOLSTADIUM positis, hinc Cæsareanorum, illinc Protestantium. Verum hi, utut numero longè superiores, acie congregari ausi non sunt; nec antè tamen herbam porrexere, quàm

anno insequente fusi fugatique sunt ad Mülbergam, Saxoniz oppidum, ubi capto Joanne Fridericò Saxoniz Electore ac Philippo Hassiz Landgravio, præproperum habuit exitum bellum illud Smalcaldicum sive *Religionis*.

10. *Quem in finem indictum fuit Concilium Tridentinum?*

Urgente potissimum Cæsare cœegit illud Summus Pontifex, ut confutatis ab Ecclesia universa Lutheri erroribus, ad pristinam veritatis semitam novatores redirent. Hinc invitati quoque ad Concilium Theologi *Pretestantium*, quorum tamen nullus comparuit, cum & veritatis lucem odissent noctuz, & Concilium legitime congregatum esse negarent.

11. *Quid nominis famosum illud Interim?*

Ut Germaniam, horrendo illo schismate miserrè dilaceratam divisamque, revocaret ad concordiam Cæsar, quandam Religionis formulam, salvis tamen Orthodoxæ Fidei dogmatis, præteribendam curavit, quam *interim* [unde & nomen hoc sortiebatur] tenerent omnes, quoad aliud quid decerneretur à Concilio Oecumenico. Verùm displicuit ea tam Catholicis, quòd nimium sibi sumpsisset Imperator, quàm Protestantibus, quòd effrenam quodlibet sentiendi agendique libertatem haud parùm restringeret.

12. *Quid rei Transactio Passaviensis & pax Religionis?*

Protestantes Carolum Imperatorem, ejusque fra-

fratrem Ferdinandum vi armorum eò tandem addegere, ut liberum Confessionis Augustanæ exercitium graviorum turbarum metu indulgere sint coacti, facta Passavii 1552. pactione, quam Rex Ferdinandus profusis lacrymis subsignavit, Carolus vero Imperator nunquam subscripsit, ne tunc quidem, quando triennio post, nempe 1555. in Comitibus Augustanis, eodem Ferdinando ob causam modò memoratam prorumpentibus pariter lacrimis subscribente, Pax illa Religionis dicta, promulgari cœpit.

13. *Quam tandem & imperio & vita coronidem imposuit Carolus V. maximus ille fortissimusque Imperator?*

Biennio, quàm è vita discessit, sponte abdicato, quod pridem statuerat, Imperio regnisque omnibus, in S. Justi monasterium se abdidit, Deo, sibi que uni victurus deinceps, & animæ salutem impensius curaturus. Id memoratu dignum, quòd vivens exequias funebreque Missæ Sacrificium sibi ceu jam mortuo, actor ipse & spectator persolvendum curavit. Et verò præsensisse mortem videri poterat; quippe altera ab exequiarum apparatu die febriculâ tentari cœpit, qua sensim invalescente, animam confessionis Sacramento ritè expiatam sacroque munitam viatico Creatori reddidit anno ætatis undesexagesimo, Chr. 1558. postquam septem & triginta annos Imperium laude maxima administravit, majore abdicavit.

14. *Quid*

14. *Quid præterea notatione dignum accidit
imperante Carolo?*

1. Eodem ferè tempore, quo Lutherus Germaniam horrendū in modum deformabat, Zwinglidus Helvetiam, Calvinus Galliam pestifera hæreseos lue infecerat. 2. Henricus VIII. Angliæ Rex Religione Catholica ore calamoque contra Lutherum strenuè prius propugnata, ab Ecclesia tandem ipse defecit anno 1534. 3. Sub ipsa hæc tempora DEUS per S. Ignatium, bellatorum fortissimum, à profana ad sacram militiam traductum, novas Ecclesiæ militanti suppetias misit, Societatem nempe JESU, hunc quoque in finem institutā, ut hæresi & impietati perpetuum bellum inferret.

15. *Quis qualisque Lutherus fuit?*

Hunc à Spiritu divino impulsū non fuisse, missumve ad reformandam, uti Lutherani prætendunt, Ecclesiam, evidenti tanè argumento esse potest tum vita ipsa enormibus nefandisque sceleribus contaminata, tum perversa prorsus ejusdem doctrina, utpote viam sternens ad omnem scelerum licentiam, Christi que doctrinæ & Evangelio é diametro contraria. Nec aliis hic opus testibus, quàm libris ab ipsomet Luthero conscriptis, quibus vix quidquam impudentius, inquinatius, perversius, inque Deum ac Cœlites, sacrum item profanumque Magistratum contumeliosius usquam legeris. Neque id mirum; cū palam ipse gloriari sit ausus, præceptorem suum fuisse.

fuisse Diabolum, quo cum plures satis modios
absumperit, quoque auctore & impulsore M. ssæ
Sacrificium abrogavit. Cui consonat quod ido-
nei referunt Scriptores, vidisse nempe Maximi-
lianum I. Augustæ 1518. Lutheri etiamnum Mo-
nachi humeris insidentem Cacodæmonem moxq;
Pincernæ ab Erpach ponè adstanti dixisse: *Hic Mo-
nachus magnas in Imperia excitabit turbas.* Et
excitavit profectò tot tantasque, ut, nisi hodieque
oculis nostris usurparemus, nemo unus fidem ad-
hibiturus esset. Morte tandem improvisa 1546.
sublatus, Deique ad tribunal citatus est, rationē
redditurus & vitæ & doctrinæ longè perversissi-
mæ, qua tot animarum millia in æternum secum
pertraxit exitium.

119. Ferdinandus I.

1. *Quandonam Hungaria & Bohemia regna
cessere Austriacis.*

Ferdinandus I. imperante etiamnum Carolo V.
fratre, Annâ Ludovici II. Bohemæ & Hungariæ
Regis sorore unicâ in matrimonium ductâ, regnū
utrumque in dotem accepit 1526. Hungarici ta-
men possessionem seriùs adiit ob varias turbas
ibidem exortas. Regnum hoc geminum jam in-
de à tempore illo constanter paret Austriacis, et
turbæ non levés subinde fuerint concitatæ.

2. *Quæ Ferdinandi Imperatoris encomia?*

1. Insigni sapientiæ & pietatis famâ Imperium
administravit, Religionis orthodoxæ & bonarum

arti-

artium promovendarum apprimè studiosus. 2. Concilii Tridentini sanctiones in subjectis libi Provinciis promulgandas ubique, & executioni dandas curavit.

3. *Quæ ejusdem apophthegmata celebratiora?*

1. *Gemmas & thesauros perdere se malle, aje-*
bat, *quàm literas nescire.* 2. Maximus hic or-
bis Monarcha homines etiam plebejos & paupe-
res ad congressum & colloquium perlibenter ad-
misit: *Nam si nos, inquit, à conspectu & allo-*
quio nostro absterremus & excludimus pauperes,
quid nobis ipsis ad supremū Dei tribunāl eveniet? 3.
Venationum præfecto, scientias & viros doctos
aspernāti, disertè asseveravit, *haud gravate cariturū*
se venatorum turbā uniuersā; viris verò doctis ca-
rere se haudquaquam posse. 4. Familiaris hæc illi
gnoma erat: *Fiat justitia, pereat mundus.* Vitam
piè sanctèque finiit anno Imperii 7. Chr. 1564.

120. Máximilianus II.

1. *Quid Imperatori huic, cætera laudatissimo, vitio*
vertit orbis Cathòlicus?

Quòd Lutheranae sectæ profitendæ veniam &
impunitatem concesserit Austriæ Nobilitati, edito
etiam diplomate, quod tamen S. Pii V. Papæ de-
nunciatione perterritus revocavit. Cæterum à
veritatis tramite longissimè deflectunt; qui Ma-
ximilianum Lutheri addictum fuisse erroribus
comminiscuntur; cùm certum omnino explora-
tumque sit, nec hunc, nec quemquam alium ex

Inclita Domo Austriaca ab avita orthodoxaque Religione unquam descivisse.

2. *Quenam in Belgio rerum confusio ac perturbatio imperante Maximiliano?*

Septem Provinciæ, vulgò *Hollandia* sive *Belgium Fœderatum* dictæ, quas tetra hæresis lues jam afflaverat, excusso Hispanorum jugo, sese in libertatem asseruerunt; unde Batavorum dein Res publica coaluit. Obiit Maximilianus Ferdinandi I. filius anno Imperii 12. Chr. 1576. *Symbolum, Deus providebit.*

121. Rudolphus II.

1. *Qua laude Imperii clavum tenuit?*

Superstite etiamnum patre Maximiliano electus Rumanorum Rex, ejusque in Imperio successor, avitam Religionem egregiè tutatus est, omnesque Principis optimi partes implevit. Ætatem omnem exegit caelebs, litteratorum Mæcenæ planè eximius. Ex vita migravit anno Imperii 36. Chr. 1612. Bohemiæ & Hungariæ Regnis jam ante translatis in Matthiam fratrem, cui 17. miliones florenorum in arario reliquisse dicitur *Symbolum: Omnia ex voluntate Dei.*

2. *Quo pacto gesta, Rudolpho imperante, bellici tricennalis semina?*

In Bohemia primùm, deinde in Germania quæ luctuosissimæ huic tragoediæ prælusum est. Atque in Bohemia quidem Sectarii à Rudolpho tandem extorserant diploma (*Litteras Majestatis vocabant*) quo potestas iis facta est sectam suam libe-

libere proficendi. Verum cum libertate hac postmodum nimium quantum abuterentur, officii à Matthia commoniti, non tantum detrectarunt obsequium, sed excusso omni jugo palam rebel-
lare, vicinosque etiam populos cum *Correspondentibus* in partes suas pertrahere coeperunt.

3. *Quæ tragædiæ hujus præludium in Germania?*

Protestantes quorum audaciam Cæsaris Consiliarii, partim ad largitiones privataque commoda, partim ad sectariorum dogmata inclinati, plurimum acuerant, Imperatori aperte denunciare sunt ausi, nisi postulatis suis (erant hæc ab æquitate & ratione aliena) annueret, sibi met quacunq; demum possent ratione, prospecturos. Igitur Calviniani cum Lutheranis quibusdam, novo *Correspondentium* assumpto nomine, Heilbrunnæ anno 1610. contra Cæsarem & Catholicos foedus, *unionem* dictam, feriunt, quorum turbulenta consilia detestatus est Saxonie Elector. *Unioni* huic Catholici mutæ defensionis societatem, quam *Ligam* appellabant, opposuere. *Correspondentium* caput erat Fridericus IV. Elector Palatinus, Calvinii affecla; *Ligæ* verò *Catholicæ* Maximilianus I. Bavarie Dux. Gliscebant interim ignis, etiamnum sub favilla & cineribus latens, quoad faces tandem admovente Hæresi, Perfidia & Perduellione, sororibus Germanis, belli exitialis erupit incendium, Ecclesie Dei totiq; Germanie longè funestissimum.

4. *Quem in finem, imperante Rudolpho, fumosus ille liber concordiae excusus est?*

Cum Augultanae Confessionis sectatores in fidei suae dogmatis magis in dies magisque inter sese discordarent, &, quid credendum observandumque, scire vix amplius possent, Wurtembergiae Dux, adnitente potissimum Saxoniae Electore Augusto, Formulam quandam (*librum Concordiae* appellabant) à Schmidelino procudendam curavit, cui Lutherani omnes tanquam Symbolo fidei firmissimè adhærent. Verùm liber hic plurimis erroribus ac mendaciis scatens, novarum discordiarum origo fuit. Unde alii, quos inter & Daniae Rex, eum Vulcano consecrârunt: alii libri totius synopsis hoc disticho sunt complexi:
*R habet Ausonium liber hic, habet Rg, Pelasgum,
 R habet Hebraum, prætereaque nihil.*
 Hoc est, nihil nisi ER-RO-RES continet hic liber.

C A P U T V. Imperatores Seculi XVII.

122. Matthias.

I. *Quo Imperator hic animo fuit erga A catholicos?*
 Speraverant hi, Matthiam, quem ante suspectum Imperium sibi plus æquo faventem experti fuerant, votis suis omnino velificaturum. At secus evenit; nam is, probè gnarus, Imperatoris tanquam *Advocati & Defensoris Ecclesiae* munus esse, hanc à rebellium præcipuè transfugarum

impugnationibus tutari, iniquis sectariorum, tot sacrilega passim spolia sibi vindicantium, postulatis & molitionibus invicta planè constantia se opposuit.

2. *Quo nomine & Ecclesiam & Imperium maximopere sibi obstrinxit?*

Cùm hærede careret, nullum non lapidem movit, omniaque consilia, quibus valebat plurimum, ad id intendit, ut Ferdinandum Archiducem, agnatum suum, Principem omnibus Imperatoriis dotibus instructissimū, nec ullis sat laudibus prædicandum, in Imperio successorem, regnorumq; omnium hæredem nancisceretur.

3. *Quæ Bohemicorum origo tumultuum?*

Aecatholici ex maligna *literarum majestatis* interpretatione templa in solo alieno, & quidem Ecclesiastico, reclamantibus licèt fundi dominis, pro arbitrio suo ædificare sunt ausi. Re ad Regem Matthiam delata, coepto jubentur abstinere, nec nisi in fundo regio ædificare, Ecclesiastico prorsus intacto. Quo circa fanum Claußrograbienſe, in Archiepiscopi Pragenſis fundo exitrui coeptum, dirigitur; Brunoviense verò, Antikite, loci fundique domino incassum obnitente, ad apicem perductum, ocludi jubetur. Hic verò Sectarii diplomatis regi jura violata vociferari, voces seditioſas spargere, conventus cogere, ad arma conclamare, tandemque ad arcem regiam Pragenſem armati concurrere, cum regni vicariis de illata, ut sibi persuaſerant, injuria expostulaturi,

turi. Cùmque Guilielmus Slavata & Jaroslaus Martinizius pauca pro Casare respondissent, mox ambo cum Philippo Fabritio ex præaltis fenestris præcipitantur, nullo eorum per singularem Numinis favorem læso, quamvis plumbeis insuper glandibus ex arce fuerint impetiti. Inde conjurati, exauctorato veteri, novum creant magistratum. Jesuitas, nullius culpæ compertos, ex universa Bohemia exturbant, *Correspondentes*, cæterosque Sectæ suæ affectas per Bohemiam, Moraviam, Silesiam, Lusatiam, Austriam, Hungariam &c. sparsos ad impii belli consociationem invitant ac pertrahunt. Quæ omnia mortem maturarunt Matthiæ Imperatori, anno Imperii 7, Chr. 1619, vitâ functo.

123. Ferdinandus II.

1. *Qualenam fuit Ferdinandi II. Imperium?*

Omnino turbulentum & belli diuturni ac dissicillimi motibus perpetuo agitatam, cui sustinendo non nisi heroica Ferdinandi virtus par esse poterat. Forsan & ista succubisset oneri, nisi suavissimis illis è Christi in cruce pendentis effigie auditis aliquando vocibus, *Ferdinande: non te deseram*, erecta fuisset ac confirmata.

2. *Quo anno apertum, quoque clausum denuò fuit belli illius theatrum?*

Aperiri cœptum est anno 1618 imperante Matthiæ; clausum verd anno 1648. imperante Ferdinando III. quando Monasterii Westphaliæ pax

tan-

tandem pomposita est. Quare belli exitum non vidit Ferdinandus II.

3. *Quæ prima illius tragædiæ scena?*

Post seditionem Pragensem perduelles Sectarii, legitimo Rege suo Ferdinando repudiato, Electori Palatino Friderico V. Calvinî affectæ coronam detulerunt. Sed adfuit in tempore Maximilianus I. Baviaræ Dux ac postea Elector, copiis Catholicis supremo cum Imperio præfectus, qui hostilem exercitum in *monte albo*, hæud procul Pragâ sito, fortiter adortus, victoriam retulit omnî ævo memorandam 1620, eâ ipsâ Dominicâ, qua Evangelium jubet *reddere Cæsari, quæ sunt Cæsaris, & quæ sunt Dei, Deo*. Reddita enim verò est Cæsari post præcipitem fugam *Regis hybernî* (sic Fridericum appellabant, quod una tantum hyeme, alienum regnum occupârit) non solum Bohemia universa; sed reducta insuper ad obsequium Moravia, Silesia, Lusatia, Austria, & Hungaria; Palatinatus uterque jure belli Cæsari assertus: & hæc omnia unius duntaxat anni spatio. Sed & *Deo reddita, quæ Dei sunt*, vera nempe religio, ejectis toto regno errorum Magistris; & Jesuitis in pristinas sedes restitutis.

4. *Quæ altera ejusdem tragædiæ scena?*

Postquam Bohemi Deo Cæsarique rebelles domiti, Unio Correspondentium dissipata, Fridericus Palatinus Provinciis & dignitatibus omnibus exutus, Maximilianus I. obtento superiore Palatinatu Septemvir renunciatus, Comes Mansfeldus, Marchio

chio Duriacensis, Christianus, Dux Brunsvicensis, &c., à Tillio, Germanico illo Achille, iteratis cladibus fuere attriti, Jacobus Angliæ Rex, Frederici Palatini focer, universam propè Europam contra Cæsarem concitavit, foedere Parisiis inito cum Galliæ Rege, Venetis, Batavis, Sabaudia Duce, Helvetiis, Grisonibus, Transylvaniæ Principe, Rege item Daniæ ac plerisque Circuli Saxonici inferioris dynastis, aliisque Principibus & urbibus Germaniæ A catholicis, qui omnes amplius ducenta bellatorum millia contra Cæsarem militatura paciscebantur, Sed machinationes has omnes disjecit propitiû Ferdinando Numen. Nam foederatorum Caput Angliæ Rex in ipso tanti operis procinctu è vivis ereptus, cæteri plerique omnes ab intestinis hostibus periculisque domesticis coacti sunt suis potius rebus prospicere. Solus Daniæ Rex, arrogatâ sibi circuli Saxonici inferioris dictaturâ, contra Cæsareo-Bavaricos movet. Sed iterum iterumque à Tillio acie victus, ad arma ponenda, pacemque ineundam compellitur A. 1629. Duobus antè arnis in Austria superiore rustici ad octoginta millia ob eliminatos Lutheri præcones seditione facta, à Pappenheimio fusi fugatique entem cum vomere commutarunt.

5. *Quæ scena tertia?*

Anno 1629, Cæsar solemnî edicto bona omnia Ecclesiastica, post *Transactionem* Passaviensem ablata, antiquis possessoribus jussit restitui; quæ tamen

tamen Sectarii cum jure non possent, vi sibi vindicare statuerunt. Cumque nec Bohemicis, nec Danicis, aliorumque foederatorum armis quidquam profecissent, Suecici accersivere auxilia eo ipso tempore, quo Caesar bello Mantuano implicitus, magnam exercitus sui partem in Italiam transmissit. Igitur Gustavus Adolphus Sueciae Rex, cui ipsa adeo Gallia pecuniam, belli nervus, subministravit, Anno 1630. 24. Junii facta in Pomeraniam exsensione, funestum Germaniae bellum infert, tractisque in partes suas Electore Brandeburgo, ac tandem post Magdeburgi excidium etiam Saxone, Caesarianos ad Lipsiam cruento utrinque praelio fundit A. 1631. moxque Franconiam, Palatinatum, Rheni tractum cum magna Sueviae parte primo impetu occupat, ab heterodoxis tanquam Evangelicae scilicet libertatis vindex obviis passim ulnis exceptus. Ingolstadium subinde oppugnare adortus, cum clade & ignominia, quam reliqua dein luebat Bavaria, abscedere cogitur, equo, cui infederat, ferream pilam trajecto.

6. *Quamdiu Gustavus in hoc belli theatro suam sustinuit personam?*

Exiguo admodum tempore; nam 1632. iam pugna ad Luzenam, a quo ferè Marte pugnata, occisus & equorum ungulis est obtritus ea ipsa die, qua religiosissimus Caesar Viennae ad obtinendas *Fabulae Indulgentias* insigni planè modestia sensusque pietatis templa caelo licet pluvio pedes obibat. Paucis post diebus Fridericus quoque Palatinus.

latinus, fax belli hujus calamitosissimi extinctus
est anno ætatis 46

7. *Quæ quarta belli scena?*

Cæso Rege, Sveci fœderatorum armis opibus-
que suffulti variâ pugnârunt, fortunâ, modò victi
modò victores, donec Nordlingæ à Ferdinando
III. Hungariæ Rege, quem occiso Wallenstei-
nio, universi exercitus Imperatorê delegerat Cæsar
parens, ingenti clade profligati sunt A. 1634.

8. *Quæ scenæ quintæ facies?*

Post victoriam Nordlingam Pragæ Cæsarem
inter & Saxoniam Septemvirum, quem plures de-
inde Imperii ordines sunt secuti, pax firmata est.
Debellatum tunc fuisset cum Suecis, nisi fractas
eorum vires Galliarum Rex, suppeditatâ pecuniâ &
milite, restituisset, maximo Germaniæ, sed mul-
to majore Catholicæ rei detrimento. Verùm ad
inauspicata hæc tempora vitam haud produxit
Ferdinandus II. palmis, quas filius, non Hunga-
riæ solùm Bohemiæque, sed Romanorum quoq;
Rex designatus, ab hoste retulit, gloriosè immor-
tuus A. 1637. Imperium juxta ac Religionem Ca-
tholicam tot inter calamitates invictâ planè con-
stantiâ & fortitudine sustentavit annis 17.

124. Ferdinandus III.

*Quomodo à Ferdinandi II. obitu Mars Gallo-
Suecicus belli theatrum occupavit?*

Decem ipsos annos Germaniæ dudum exha-
ustæ impensis bellum continuatum est vario eventu.

Atque

Atque initia quidem latiora erant, Suecis ad mare usque Balticum repulsis; qui tamen novis subinde aucti suppetiis, è Gallia præcipuè submissis, novum Germaniæ bellum & vastitatem intulèrunt, urbibus passim vicisque incensis, templis profanatis ac direptis, in Bavaria præsertim, è qua sola sexagies mille sacros calices surripuisse perhibentur. Tandem agitari cœpta pacis consilia ultimo ferè belli quinquennio cùm Osnabrugæ, tum Monasterii Westphaliæ, Marte interim Gallo Suecico per Sueviam, Franconiam, Bohemiam, ac præcipuè Bavariam atrocissimè grassante, ut proinde Cæsar pacem, quantumvis Ecclesiæ & Imperio probrosam, exitiosamque inire sit coactus A. 1648.

2. *Quibus demum conditionibus pax restituta est?*

Post diuturnas gravesque altercationes tandem in hæc præcipuè capita conventum est. 1. Ut bona omnia, Ecclesiæ Christi erepta, cederent A-catholicis eo prorsus modo, quo anno 1624. quem velut normam ac regulam statuerunt, usurpare cœpissent. 2. Ut non tantùm Lutherani, sed Calviniani quoque libero deinceps sectæ suæ exercitio, & bonorum, quæ Dei Ecclesiæ abstulissent, possessione secura fruerentur. 3. Quoniam post Friderici V. Palatini proscriptionem Septemviratus Domui Bavaricæ, cui ex antiquo jure pactoque debebatur, accedentibus insuper ingentibus prorsus Maximiliani meritis, A. 1623. postliminio red-

ditus

ditus fuit, inter Electores octavus nominatus est Carolus Ludovicus Friderici V. filius. 4. Gallo Alsatia Austriaca, & Episcopatus tres, Metensis, Tullensis & Vireodunensis; Sueco verò Pomeraniæ pars. Archiepiscopatus Bremensis, & Episcopatus Verdensis cedi debuere, additis quinque millionibus *imperialium*, ab Imperii circulis, dempto Austriaco & Bavarico, persolvendis. Brandeburgus Archiepiscopatum Magdeburgensem, Episcopatum Halberstadensem, Caminensem, Mindensem &c. alii alios Episcopatus, tum *Abbatias*, profani omnes juris factas, obtinuerunt. Quocirca Christi Vicarius Innocentius X. pacificationem hanc, tanquam rei divinæ, Religionique orthodoxæ exitiabilem, diris devovit.

3. *Qui Duces præcipui hoc bello copiis præfuerunt?*

Pro Cæsare dimicârunt Maximilianus I. Bavarix Dux & Elector, Comes Tilius, Pappenheimius, Wallensteinius, Egou Furstenbergius, Joannes Werthius, Galassius, Altringerus, Buquojus, &c. Gallos duxere Turenus, Toræus, Guebriantius &c. Suecos verò ipse Rex Gustavus, Weimarlus, Vrangeliu, Ochsenstirnius, Torstenlonius, Bannierius, Hornius &c.

4. *Quæ causa is res gesta, sancita pace?*

Postquam horrenda illa belli procella detonuit, annos octo & menses aliquot ad Imperii gubernacula tranquille sedit iustus, pius ac sapiens Imperator. Utque de successore, qui tanto oneri

feren-

ferendo par esset, tempori prospiceret, filium Ferdinandum IV. jam inde à puero ad omnem virtutem informatum, Romanorum Regem inaugurandum curavit. At enim dum novus hic Rex ad spes maximas pergit adolescere, A. 1654. morbillis extinctus, ad cœleste Regnum evocatur, terreno in Leopoldum fratrem natu minorem regiis virtutibus sibi simillimum ac planè gemellū, translato. Quem ubi Augustus Parens, Hungariæ Bohemiæque coronis redimitum vidit, & ipse Ferdinandum filium ad cœlestis regni possessionem adeundam secutus est anno Imperii 20, Ch. 1657.

125. Leopoldus M.

1. *Quinam eventus memorabiles Leopoldi Imperium illustrarunt?*

Quina præcipuè bella; bina cum Turcīs, terna cum Galliæ Rege Ludovico XIV. gesta.

2. *Quæ primi belli Turcici origo atque exitus?*

Cum Turcæ contra fidem datam Transylvaniam & Hungariam incursassent, jamque Varadium & Vivarinum expugnassent, armis armā opposuit Cæsar, Turcasque A. 1664. ad S. Gotthardum ingenti clade profligatos, ad inducias poscendas compellit, quæ ad annos viginti cum iis pactæ fuere.

3. *Quæ belli Turcici secundi semina?*

Sicut in Germania, Belgio, aliisque Europæ Provinciis, ita in Hungaria quoque præcipui bellorum turbarumque concitatores erant Hæretici.

Deo

Deo hominibusque rebelles. Hi, postquam Religionem avitam, juraque omnia, sacra & profana, pessumdedere, in bona Ecclesiae per vim summamque injuriam involarunt, Catholicos antiquissimi na tot saeculorum possessione exturbarunt, ausi nihilominus sunt iustissimis illorum querelis & expostulationibus querelas etiam, perinde ac si ipsi injuriam damnumque accepissent, opponere atque expostulare: *opprimi scilicet à Catholicis Religionis animorumque libertatem, non nisi vi & armis vindicandam &c.* Perduellium Dux erat Tökelius, qui Turcarum ope subnixus, gravissimas in Hungaria concitavit turbas ab A. 1672. usque ad A. 1683. quo amplius ducenta Turcarum milia Viennam duos ipsos menses obsedere, maximo Christiani orbis terrore. Tandem Joannes III. Poloniae Rex, Electores Bavarus & Saxo, numerofo milite adducto, cui Lotharingae Dux Casareas, quibus praeerat, copias junxit, urbi ad eam usque diem à Comite Stahrenbergio fortissimè propugnatae, subvertere, hostemque castris omnibus exutum, ingenti strage illata, Viennae moenibus propulsarunt.

4. *Qui ultiores tanta victoria fructus?*

Eodem anno 1683. caelis denuò ad Parcanum Turcis, Strigonium aliaque urbes occupatae. Annis dein sequentibus tota fere Hungaria, Slavonia, Transylvania, Bosnia &c. Ottomannis erepta. Anno 1686. Buda, Hungariae metropolis, iterato assultu capta, & biennio post Belgradam invicta

Maximiliani II. Electoris Bavari virtute expugnatum; sed A. 1690. proditione, an incuriâ iterum commissum. Pugnatum insuper felicibus auspiciis ad Budam, Mohazium, Salankemenum &c. ac demum A. 1697. ad Zentam, ubi Eugenio duce amplius triginta millia caesa aut Tibisco mersa.

5. *Quis belli exitus?*

In medio victoriarum cursu Galli novas in Germania ciebant turbas. Unde magna copiarum pars ex Hungaria fuit avocanda. A. 1699. Carlovicii pactæ cum Turcis induciæ, Cæsare Transylvaniam, cæteraque omnia, quæ bello acquisierat, retinente.

6. *Quæ primi belli Gallici causa?*

Ludovicus XIV. Mariam Theresiam, Philippi IV. Hispaniarum Regis filiam in matrimonium duxerat. Mortuo Philippo, Belgium Hispanicum uxoris nomine, insuper habita solemnî ejusdem renunciatione, ac cessatione, ad se devolutum prætendebat. Jamque plures Flandriæ urbes cum Burgundiæ Comitatu A. 1667. occupaverat, cum Batavi, adscitis in societatem Anglis & Suecis, eum compulère ad pacem cum Hispanis Aquisgrani A. 1668. ineundam, qua reddita quidem Burgundia; captæ tamen Flandriæ urbes Gallo cessere. A. 1672. Ludovicus junctis cum Carolo II. Angliæ Rege, Electore Colonienfi & Episcopo Monasterienfi armis Batavos, quoddam suis antea cæptis obstitissent, aggressus est; nihilque propius est factum, quàm ut provincias eorum universas in suam

suam redigeret potestatem. Occupata insuper à Gallis A. 1670. Lotharingia, & Burgundia rursum Hispanis erepta A. 674.

7. *Cur Leopoldus Cæsar Batavis contra Gallos suppetias tulit?*

Cùm Galli per Belgium & Germaniam dominatum passim & quasi dictaturam exercerent, nec Batavos solum, sed vicinos quoque Belgas & Germanos graviter affligerent, Cæsar & sua tueri & oppressos juvare constituit. Agitata quidem tantisper Colonia Agrippinæ pacis consilia; quæ tamē in irritum cecidēre, postquam Cæsar Guilielmum Fürstenhergium, Gallo adhaerentem; velut Imperii hostem, injecta vi Coloniā Viennam abductū, in custodiam tradidit. Quo quidem facto violatum fuisse jus gentium Galli querebantur.

8. *Quis bello huic finis impositus?*

Batavi inconsulto Cæsare, cujus tamen armis ab interitu sunt vindicati, cum Gallis An. 1678. separatim paciscebantur, quos paulò post sequebantur Hispani. Quare destitutus à sociis Leopoldus pacem & ipse Neomagi, Geldriæ Hollandicæ urbe, amplecti cogebatur A. 1679. Restituti in integrum Batavi; at Burgundiam Gallus retinuit. Lotharingiæ porro Dux carere maluit Ducatu suo à Gallis erepto, quam conditionibus longè durissimis restitui.

9. *Cur post Neomagensem pacificationē Galli Argenratam aliasq; Alsatiæ urbes occuparunt?*

A. 1780. Galliæ Rex Metis, Brisaci, & Vesuntione

novum tribunal [*Reunionis Cameram* vocabant]
constituit eum in finem, ut quidquid olim ad
Alsatiā, Lotharingiam, Burgundiam &c. quovis
aetate pertinisset, Galliae vindicaretur. Quocirca
A. 1681. Argentina, Alsatiæ metropolis, ex impro-
bitate à Gallis occupata est, Cæsare iussu quidem
ad incassum conquerente, nec ob bellum Tur-
cicum valente obistere, qui proinde viginti an-
norum inducias cum Gallo pactus est Ratisbonæ
A. 1684.

10. *Quæ secundi belli Gallici causa & occasio?*

Dux potissimum. 1. Caroli Electoris Palatini
sororem in Matrimonio habebat Dux Aurelianen-
sis, Ludovici XIV. frater. Carolo igitur A. 1685.
sine liberis decedente, Galli magnam Palatinatûs
partem jure, ut illi quidem prætenderant, hæ-
reditario defuncti Electoris sorori debitam, armis
sibi vindicatum ibant. 2. Cardinalem Fursten-
bergium in Archiepiscopum Coloniensem, Gallo
adnitente, repugnante Cæsare, elegerat Canoni-
corum pars una; altera verò Josephum Clemen-
tem Bavariae Ducem, probante Roma & electum
confirmante: id quod tam iniquo tulit animo
Galliae Rex, ut mox Electoris Colonienfis terri-
torio, præcipuisque ad Rhenum urbibus occupa-
tis, Cæsari cōmunem Christiani nominis hostem
in Hungaria victoribus armis persequenti, bellū
indixerit A. 1688.

11. *Quæ belli hujus facies?*

Funesta admodum; quippe Galli Palatinatu in-
feriore cadibus, incendiis, direptionibus misere

pervastato, Franconiam quoque ac Sueviam acerbissimis exactionibus depeculati sunt. Ac licet miles Cæsareus, ex Hungaria deductus, plures recuperarit urbes; multæ tamen, quas inter Spira, Wormatia, Francodalia, Heidelbergæ &c. crudelem in modum exustæ sunt & vastatæ. Inde belli sedes in Belgium est translata, ubi Hispani quæque, Angli & Batavi junctis viribus Gallorum molitionibus sese opposuere.

12. *Quo pacto finitum hoc bellum?*

Pace Ryswicensi, cujus faciendæ necessitas denuò imposita est Cæsari, postquam cum hujus Fœderatis Gallus seorsum iterum depacisci cœpit, Cæsari Brisacum, & Friburgum, Imperio Philippopolis & propugnaculum Kehlanum, suusque tandem Lotharingo Ducatus, cum quadam tamen exceptione, est restitutus. Argentoratum porro & liberas quondam Alsatix urbes Gallus rerinuit. Cautum insuper, ut Religio Catholica in locis, à Gallo prius occupatis & jam restituendis, in eodem, quo nunc erat statu, permaneret.

13. *Quæ tertii belli Gallici origo?*

Carolo II. Hispaniæ Rege A. 1700. sine liberis demortuo, Regnum illud & Cæsar & Galliæ Rex sibi vindicatum ibant. Ac Leopoldus quidem Viennæ A. 1703. Carolum filium natu minorem Hispaniæ Regem dixit, contra Philippus Dux Andegavensis A. 1701. regni possessionem adiit, à Ludovico avo omnibus opibus viribusque adjutus

14. *Qui belli hujus progressus fieri?*

A. 1701. Eugeneius per invias antea militi Al-

pes in Italiam penetrans, bis cum Gallis configit, bis vincit, alteroque post Anno Gallorum Ducē Villaregium ex ipsa urbe Cremona, inspectante hoste, captivum abducit, atque ad Luceriam Gallos cruento iterum praelio fudit. A. 1702. expugnatum ab Josepho Romanorum Rege Laudavium, aliæq; ab aliis urbes Gallis ereptæ. A. 1704. inito à Cæsare abhinc triennium cum Anglis, Batavis, ac plerisq; Imperii ordinibus fœdere, Carolus in Hispanias trajecit, ubi fortunam utramque expertus est. Anno eodem in Germaniâ exercitus Gallo-Boicus ab Anglo Cæsareis decretoriâ ab Hochstadium pugna profligatus est, Tallardo ipso cum amplius duodecim Gallorum millibus capto. Inde plures urbes munitissimæ receptæ; rejecti trans Rhenum Galli; Rakocziani item in Hungariâ ab Heistero iterata clade attriti.

Atque inter hæc Cæsar Leopoldus, pietatis ac Religionis studio, mansuetudine, munificentia, aliarumque virtutum præstantissimarum, quæ tantum Monarcham decent, ornamentis verè *Magnus*, imò *Maximus*, mortem oppetit anno Imperii 47, Chr. 1705. *Symb. Consilio et Industria.*

15. *Quæ alia, memoratu digna, accidere imperante Leopoldo?*

1. Comitia Ratisbonæ A. 1663. edicta sunt, quæ ad hanc usque diem continuantur. 2. Pestifera lues Viennam misere depopulata est A. 1680. eodemque anno cometes horribicus impendentes belli calamitates vitus est portendisse. 3. Hungariæ regnum jure hæreditario Austriacis asserit.

in comitiis A. 1687. habitis Polonii, ubi Iosephus I. Hungariæ Rex inauguratus est. 4. Idem Iosephus Augustæ Romanorum Rex eligitur & coronatur A. 1690. 5. Fridericus Elector Brandeburgicus Regis Borussiae titulum A. 1701. primus assumpsit. Dux verò Hannoveranus A. 1708. Ratisbonæ in Electorum Collegium introductus est, nonus deinceps Elector futurus.

C A P U T VI.

Imperatores Seculi XVIII.

126. Iosephus.

1. *Quo porro successu pro Monarchia Hispanicâ decernatum est imperante Iosepho?*

Perquam optato; quippe recepta in fidem Bavaria, Belgium victoriis emensum, urbes munitissimæ expugnatae. In Italia Ducatus Mediolanensis, & Mantuanus, uti & Neapolis ac Sardinia regna recuperata. In Hispania hostes Barcinone ubi Rex ipse Carolus obsessus tenebatur, ingenti accepta clade depulsi.

2. *Quamdiu Imperii clavum tenuit Iosephus?*

A. 1711. in ipso ætatis flore variolis extinctus est Imperator felix, magnanimus, ac mirâ comitate maiestatem temperare solitus, cum anoum ætatis tertium & trigessimum, Imperii sextum necdum complisset. Symb: *Timore & amore.*

127. Carolus VI.

1. *Cur mutata subito belli facies Carolo ad Imperii gubernacula adnoto?*

Quàm strenuè pro Carolo certarat prius, tam remissè ab Iosephi obitu rem gessit Anglia, verita,

ne nimium quantum Imperii sui fines protenderet Carolus, si præter hæreditarias Austriæ provincias Monarchiâ insuper Hispanicâ potiretur. Stitit proinde felicem armorû cursum, factaq; à Carolo secessione, pacem cum Gallo Hispanis iniit, quam secuti mox Batavi, Lusitani, aliq; fœderati.

2. *Quis tandem belli hujus exitus?*

A. 1714. ab Eugenio, Cæsaris. & Villarisi, Gallicæ Regis Archistratego, Radstadii in Marchionatu Badensi pax confecta, eodemque anno ad thermas Heidericas in solemnî Legatorum conventu rata fuit hæc ita; cui tamen Hispaniæ Rex Philippus renuit subscribere. Conventum quoque est Cæsarem inter & Batavos de securitate limitû A. 1715.

3. *Qua occasione novo mox iterum bello implicatus est Carolus Cæsar?*

A. 1715. Venetis totam Peloponnesum, seu *Moræam* eripuerant Turcæ. Igitur Cæsar his bellum denunciat, nisi, quæ fœderatis suis contra jus fasque abstulissent, restituerent. Id quod Barbari prorsus abnuerant, suis confisi viribus. Quippe tam numerosum cõégere militem, ut Hungariam simul Italiamq; spe devorarent. Jamq; Hungariæ fines incurfaverant, cùm ab invictæ virtutis heroe Eugenio gemina, eaque propè internecina clado profligati sunt, primò quidem ad Petrovaradinû A. 1716 dein A. 1717. ad Belgradum. Utrinq; victoriæ insignes omnino fructus exstiterê Temeswaria, cum tota illa satrapia, sive *Bannatu*, ut vocant, & Alba Græca, cum magna Serviæ parte, in Caroli ditionem redacta. Biennio absolutum est

bellum, quod in Italiam transferendæ erant copiaz, adversus Hispanos, Sicilia imminentes, pugnaturæ. Igitur quinque & viginti annorū induciæ cum Turcis pactæ Passarovicii A. 1718.

4. *Quis belli hujus in Italia suscepti, progressus, & exitus?*

1719. Hispanorum classis disjecta & profligata est ab Anglis. A. 1720, Sicilia, pullis inde Hispanis, Cæsari, Sardinia verò Sabaudia Duci cessit. Inde actum, de fœdere quadruplici Cæsarem inter Hispaniæque, Gallia & Angliæ Reges itabiliendo designata hunc in finem urbe Cameraco, quo A. 1724. summi rerum paciscendarum arbitri conveniant.

5. *Qui verò successit hoc negotium?*

Cùm Galli & Angli alias, ex aliis moras neccerent, magnique ac planè irriti fierent sumptus, Cæsar & Hispanus missis, ultro citroq; secretis cursoribus A. 1725. Viennæ sine arbitris pacem ac fœdus pegigere. Permolesse tulit Angliæ potissimùm Rex, fœdus hoc se inconsulto fuisse initum. Quocirca & ipse Hannoveræ cum Gallis & Electore Brandeburgico depaciscitur, accedentibus subinde etiam Batavis, vehementer eò quoque irritatis, quod Cæsar commerciorum societatem & navigationem Indicam, Ostendæ summo Belgii & Germaniæ emolumento institutam, sua firmavit auctoritate, magnisque privilegiis munierit.

6. *Quodnam Augustissimi Imperatoris Caroli symbolum?*

Illud sibi elegit: *Fortitudine & Constantia.* Ultramque hanc virtutem, uti & alias omnes Cæsare

fare dignas, inter tot rerum discrimina, bella negotiaque gravissima in se expressit verè Magnus Caroly VI què servassent Superi Heroas inter Austriacos fulgentissimum fidus, orthodoxæ Ecclesiæ decus ac defensorè, hostiũ terrorè, Patrè Patriæ, Pium, Felicem, Pacificum, Augustum.

Oblervátiones

Ad quartam partem Historiæ Imperatorũ.

1. *Quæ Romani Imperii facies à Rudolpho I. ad nostra usque tempora?*

Quamvis potentiã, opibus, numeroque provinciarum prima & media Monarchiæ Romanæ tempora multò fuerint ultimis hisce seculis clariora; non minora tamen in Dei Ecclesiam & Rēpublicam beneficia contulère Imperatores postremi: imò hoc ipso piæ libertatis, Religionis orthodoxæ, virtutumque Christianarum studio, unde vera felicitas salusque Reipublicæ accersenda est, potentiæ & opulentix superioris defectum satis superque compensarunt.

2. *Quid in mystica illa Nabuchodenesorsis statua pedum digiti partim ferrei, partim fistiles portendebant?*

Ultima Romani Imperii tempora; quibus varia illius membra æquè parùm consensura, & cohesura essent, ac ferrum testæ.

3. *Quantum Ecclesiæ profuit series Imperatorum ultima inde à Rudolpho I. Habsburgico?*

Plurimum sanè; nam omnem furoris impetũ in Italiam Romanque ipsam, Christi in terris

Vicariis sedem, effuluri pridem fuissent Turcæ, nisi frenos identidem iniecisset Cæsarum, præsertim Austriacorum potentia. Dein Hæresis quoque longè horribiliorem Germaniæ præcipuè, vicinisque provinciis vastitatem illatura fuisset, nisi herodes isti pro aris, sacrisque avitis fortissimè propugnassent.

4. *Quæ quantaque damna Ecclesiæ intulit Hæresis postremis hisce temporibus?*

Innumera gravissimaque; quippe vera Christi Religione proscripita, errores, totius Ecclesiæ judicio pridem damnati, sub speciosa Evangelicæ veritatis larva introducti; Hierarchia & Sacrorum cultus abolitus; Christi patrimonium sacrilegè direptum ac profanatum; fides Deo hominibusque data impunè violata; Europa propè universa continuis ferè bellorum moribus, turbis, seditionibus, malisq; innumeris agitata & conflictata, irreparabili tot millium animarum exitio. At verò dum Hæresis tot Europæ regnis summam intulit vastitatē, in Africa & America Ecclesiæ ager latissimè floruit, uberrimosque fructus produxit.

5. *Cur Deus Romanum Imperium tot casibus, conversionibusque ac vicissitudinibus subiectum esse voluit?*

Tum ne altius sese efferret hominum arrogantia; tum ut inde condiscerent mortales, quam debilis & caduca sit omnis terrena potentia, qua sicut Deus non rarè ad fines suos uti consuevit, ita quoque aliàs ostendit, eandem se ad æterna sua consilia exequenda nequiquam indigere.

6. *Quæ-*

6. *Quanam Imperatorum Austriacorum præcipua
et singularis prærogativa est?*

1. Annis propemodum trecentis continuè te-
tent decorantque Imperiale folium. 2. Austriaci
Imperatores omnes, nullo excepto, virtutum lau-
dibus claruere, atque Ecclesiam, cujus *Advocati*
ac *Defensores* ex officio suo Romani Imperatores
sunt, contra Hæreticorum aliorumque Christiani
nominis hostiū impugnationes fortissimè propu-
gnaverunt. Unde mirum non est, quòd Scriptores
quidam Acatholici iisdem obrectare etiam sint ausi.

7. *Quandonam Austriaci appellari ceperunt
Archiduces?*

Quidam ab Imperatore Friderico II. eo titulo
exornatos fuisse perhibent. Illud certum est, Fri-
dericum IV. Imperatorem Archiducis titulum, jam
prius à proximis Antecessoribus Austriacis in usu
haberi coeptum, datis 1453. literis ratum habuisse.

8. *Ubinam hodie Circulus Burgundicus?*

Avulsà ab Imperio Burgundià, multisq; Belgii Pro-
vinciis, nil nisi pars illig in Belgio Austriaco superest

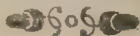
9. *Cui Imperatores Teutonicos etiam Roma-
nos appellamus?*

Quòd Ecclesiæ Romanæ Advocati sint ac De-
fensores, Monarcharū item Romanorū Successores.

10. *Quo sensu accipiendum illud Friderici
IV. Symbolum A. E. I. O. U.*

Quidam ita exponunt: *Austriaci Erunt Impe-
ratores Orbis Ultimi.* Alii aliter interpretantur.

Ad Majorem DEI Gloriam.

TA-

TABULA CHRONOLOGICA

Imperatorum ad nostra usq[ue] tempora
series complectens,

Seculum à Christo nato primum.

Nomina & series Imperatorum.	Anni, ad an. Imp. Chr.	Synchronismus re- rum memorabiliū.
Augustus -	44	14 Christus natus.
Tiberius -	23	37 Christ. crucifix. an 34
Caligula -	3	41 Romam venit S. Pe- trus - 42.
Claudius -	13	54 Persecutio I. durat an 68 nis 4. ab A. 64. ad 68.
Nero -	13	68
Galba -	6. M.	69
Otto -	3. M.	
Vitellius -	8. M.	Excidium Ierosoly- mæ anno Chr. 70.
Vespasianus -	9	79
Titus -	2	81
Domitianus -	15	96 Persecutio II. ab ann. 90. ad 96. annis sex
Nerva -	2	98

Seculum secundum.

Trajanus -	19	117	Persecutio III. ab an. 98. ad 116. an- nis - - 18.
Hadrianus -	21	138	
Antoninus Pius	23	161	
Marcus Aurel. & Lucius Verus.	19	180	Persecutio IV. ab an. 161. ad 274. an- nis - - 13.
Commodus	12	193	
Ælius Pertinax	3. M.		
Didius Julian.	2. M.		

Suet.

Seculum Tertium.

Nomina & series Imperatorum.	Anni Imp.	ad an. Chr.	Synchronismus re- rum memorabiliū.
Severus	17	211	Persecutio V. ab an.
Caracalla & Geta	6	218	200. ad 211. annis 11.
Macrinus	1	219	
Heliogabalus	3	223	
Alexand. Severus	13	236	
Maximin Thrax	2	238	Persecutio VI. ab an.
Gordianus	6	245	236. ad 238. annis 2.
Philippi duo.	5	249	
Decius	2	251	Persecutio VII. ab an.
Gall9 & Volusian.	2	253	249. ad 251. ann. 2.
Æmilianus	3. M		
Valerian. & Gal-			
lienus.	15	269	
Flav. Claudius	1	271	Persecutio VIII. ab an.
Aurelianus	5	276	257. ad 260. ann. 3.
Probus	6	282	Persecutio IX. ab an.
Carus, Carinus &			268. ad 275. ann. 7.
Numerianus	2	284	
Diocletianus &			
Maximinianus	20	304	Persecutio X. ab an.
Constanti9, Chlo-			284. ad 303. ann. 19.
rus & Galerius	2	306	

Seculum Quartum.

Nomina & series Imperatorum.	Anni Imp.	ad an. Chr.	Synchronismus re- rum memorabiliū.
Constantinus M.	31	337	
Constantinus II.	3	340	
Constans	10	350	
Constantius	24	261	
Julianus Apostata.	2	363	
Jovianus, sive Jo- vipianus.	7. M		
Valentinianus I. <i>Occidentis.</i>	12	375	Divisio Imperii in Orientale & Occid.
Valens. <i>Orientis.</i>	14	378	
Gratianus	8	383	Initium Regni Hi-
Valentinianus II.	16	392	spaniæ sub Ataul-
Theodosius Magnus	16	395	pho. ann. 415.
Arcadius <i>Orient.</i>	13	408	Anglo- Saxones in
Honorius <i>Occid.</i>	28	423	Britannia an. 446.

Seculum Quintum.

Theodosius. II.	42	450	Initiū Regni Franco- rū sub Meroveo 448
Valentinianus III. <i>Imperat. Orient.</i>	30	455	Furit Attila 450 Collapsum Occiden-
Martianus.	6	457	tis Imperium 475
Leo I.	17	474	Regn: Herulorū in I-
Leo II.	1	475	tal: Regnū Gotho-
Zeno	17	491	rum in Italia. 493
Anastasius I.	27	518	Theod. I. Bav. Dux 508

Seculum Sextum.

Nomina & series Imperatorū.	Ann. Imp.	ad an. Chr.	Synchronismus rerū memorabilium.
Justinus I.	9	528	Sericum ex Ind in E-
Justinianus I.	38	566	ur. primò illatū 557
Justinus II.	10	576	Regnū Longobardo-
Tiberi9, Cōst. III.	6	583	rum in Ital. 568
Mauritius.	19	602	Poloniæ Princip. 600

Seculum Septimum.

Phocas	8	610	
Heraclius	30	641	Seçta Machomet. 630
Constantinus IV.	4M	642	
Constans II.	26	668	Zeccus Bohemiæ Dux
Constant. V. Pog	17	685	primus 649
Justinian. II. Rhin	10	996	
Leontius	3	699	Respub. Veneta. 700
Tiberi9 Abſimar9	6	705	

Seculum Octavum.

Justinian. II. iterū	7	711	
Philippicus	1	712	Mauri in Hispan. 713
Anastasius II.	3	715	
Theodosius III.	1	716	
Leo III. Isauricus			
Iconomachus	24	741	Organa Musica ex O.
Cōst. VI. Copr	34	775	riente allata 757
Leo IV.	5	780	Egbertus Angliæ Rex
Constantin9 VII.			primus 800
& Irène,	18	797	Uſus cognominū in-
Irène Sola	5	802	ductus ſub ann. 800

Seculum Nonum.

Nomina & series Imperatorum	Ann. Imp.	ad an. Chr.	Synchronismus rerum memorabilium.
<i>Imperat Occid.</i>			<i>Restitutū Occidentis</i>
Carolus M.	14	814	Imperium 800
Ludovicus Pius.	26	840	Schisma Orientis per
Lotharius	15	855	Photium 870
Ludovicus II.	19	875	
Carolus Calvus.	2	877	
Ludovicus III.	2	879	
Carolus Crassus.	7	887	
Arnulphus.	12	899	
Ludovicus IV.	12	912	

Seculum Decimum.

Conradus I.	7	919	Reg. Daniæ Christi. 930
Hericus I Auceps	17	936	Haitiludia instit. 974
Ortho Magnus.	35	973	Imp. Moscovitic. 988
Otho II.	20	983	Regnum Poloniæ 997
Otho III.	19	1002	Regn. Hungariæ sub
			S. Steph. Reg. 1003

Seculum Undecimum.

Henricus II. S.	23	1024	Schisma Græcor. 1052
Cōrad9 II. Salic.	14	1040	Bohemiæ Regn. 1086
Heric9 III. Niger	17	1056	Cruciata prima 1096
Henricus IV.	50	1106	Capta Jerosol. 1099

Seculum

Seculum Duodecimum.

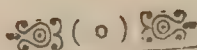
Nomina & series Imperatorum	Ann. Imp.	ad an. Chr.	Synchronismus rerū memorabilium
Henricus V.	20	125	Lusitaniæ Regn. 1139
Lotharius II.	13	1138	
Conradus III.	14	1152	Cruciata 2da 1147
Fridericus Ænob	39	1189	Regnum Sveciæ sub
Henricus VI.	7	1198	Erico Sancto 1150
Philippus	10	1208	Cruciata tertia 1189

Seculum decimum tertium.

Otho IV.	10	1218	Septem Electores sub
Fridericus II.	31	1250	annum. 1245.
Conradus IV.	4	1254	Conradinus occisus
<i>Interregnum.</i>		1273	1268
Rudolphus I. Habs	18	1291	Vesperæ Siculæ 1282
Adolphus Nassov	7	1298	Fœdus Helveticum
Albertus I. Aultrici	10	1308	1308

Seculum decimum quartum.

Hêricus VII. Lux.	5	1313	Ottomannus I Tur-
Ludovicus V. Bav.	33	1347	carum Imp. 1314
Fridericus III.	15	1349	Bulla aurea 1356
Carolus IV.	32	1378	Pulvis pyrius, & bō-
Wenceslaus.	22	1400	bardæ inventæ à
			Germano. 1380

Seculum decimum quintum.

Nomina & Series Imperatorum	Ann. Imp.	ad an. Chr.	Synchronismus rerū memorabilium
Rupertus Palatinus	10	1410	Typographia inventa à German. 1440
Sigismundus	27	1447	Constantinopolis capta - 1453
Albertus II Austr.	2	1439	America inventa 1492
Fridericus IV.	53	1493	Lutheri hæresis 1517
Maximilianus I.	26	1519	

Seculum decimum sextum.

Carolus V.	37	1550	Bellum rustic. 1515
Ferdinandus I.	6	1564	Pax Religionis 1555
Maximilianus II.	12	1576	Calend. Gregor. 1582
Rudolphus II.	35	1612	Batav. Respubl. 1579

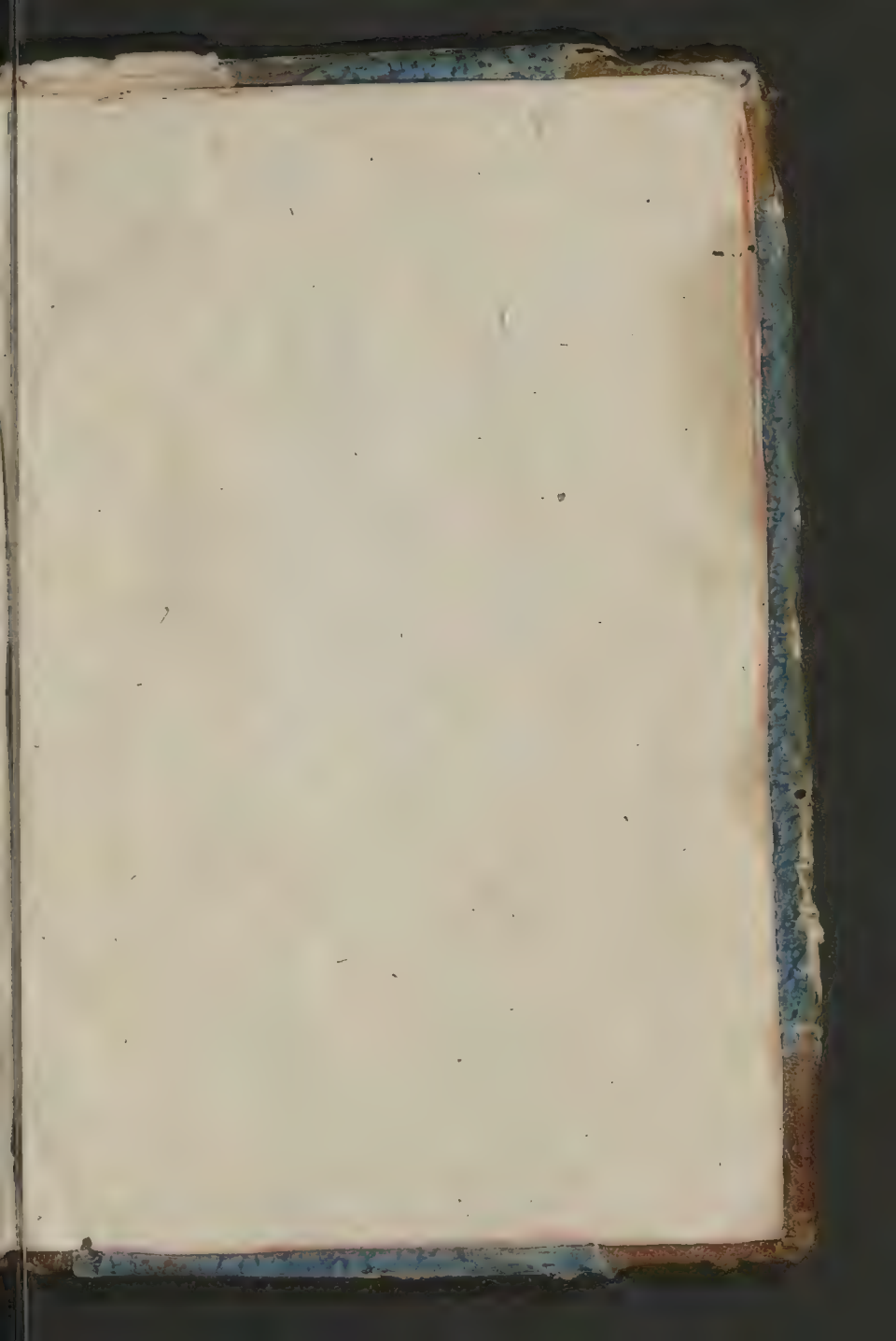
Seculum decimum septimum.

Matthias	7	1619	Bellum 30. ann. 1618
Ferdinandus II.	17	1637	Pax Westphal. 1648
Ferdinandus III.	20	1657	- Noviomagi 1679
			- Ratisvicens. 1697
Leopoldus M.	47	1705	Bellum Hispan. 1703

Seculum decimum octavum.

Josephus	6	1711	Pax Radstadiens. 1714
Carolus VI.			Passarovic. 1718
Carolus VII.			Fœdus Vienn. 1715
Franciscus I.			
Vivat feliciter !			

FINIS,

65

hist. Civil.

65

III hist. C.

72

736787

2000 PLN

D. II. 30

Bibliotheca
P.P. Camaldulensium in Bielany

Depozyt w Bibliotece Jagiellońskiej

03862

